Esekiyel

Esekiyel daje naak leeru Aji Sax ji

1 Am na bés, mu yemook sama fanweereelu
at, juróomi fan ca ñeenteelu weer wa, booba
maa nga bokkoon ca ña ñu toxal ca tàkkal dexu
Kebar*. Asamaan daa ubbiku, ma daldi gis ay
peeñuy Yàlla.

Bindkat a ngi joxe tegtal ca moomu peeñu

2 Juróomi fani weer wa moo yemook juróomi
at gannaaw ba ñu toxalee Buur Yowakim.
3 Kàddug Aji Sax ji moo dikkal Esekiyel doomu
Busi, sarxalkat ba fa réewum Kaldeen ña ca
tàkkal dexu Kebar. Te foofa la loxol Aji Sax ji
dikke fa kawam.

Nii la peeñu ma bindoo

4 Naka laa xool rekk, ngelaw lu réy jekki dikke
bëj-gànnaar, ànd ak niir wu mag, sawara di ca
fettaxe, ag leer gu ne ràññ wër ko; digg ba mel ni
weñ guy tàkk. 5 Digg ba, jëmmi ñeenti bindeef
a ca feeñ yu ame melokaanu nit. 6 Ku ci nekk
am na ñeenti kanam ak ñeenti laaf. 7 Seeni
tànk daa jub, téstën ya mel ni weyi sëllu di
melax ni xànjar bu ñu jonj. 8 Seen laaf, loxoy
nit a nga ca suufam ci seen ñeenti wet yépp,

* **1:1** 1.1 dexu Kebar a nga woon ca Babilon, ga buuram Nabukodonosor dencoon bànni Israyil, gannaaw ba mu leen jàppee ba yóbbu leen fa ngàllo. Yonent Yàlla Esekiyel ab sarxalkat la fa woon ca biir bokki bànni Israyilam.

ñoom ñeent ñépp ak seeni kanam ak seeni laaf.
9 Seen ñeenti cati laaf a ngay laale, te ku nekk
man naa jubal màkk fépp fu genn kanam jublu
te du jar muy warangiku. 10 Seen melokaanu
kanam nag nii la bindoo: ku ci nekk am nga
kanamu nit fa féete kanam ak kanamu gaynde
ci sa ndijoor. Ku ci nekk itam am nga kanamu
yëkk fi sa càmmoñ ak kanamu jaxaay fa féete
gannaaw. 11 Seeni kanam a ngoogu. Ku ci nekk
sa ñaari laaf a jëm kaw, di laal sa laafi moroom.
Sa ñaari laaf yi ci des sàng sa yaram. 12 Ku
nekk man naa jubal màkk fépp fu genn kanam
jublu. Fépp fu Noowug Yàlla jublu, ñu jublu fa te
warangikuwuñu. 13 Jëmmi bindeef yaa nga am
melow xali sawara yu yànj, mel niy jum, sawara
way dem ak dikk ci seen biir. Sawara waa nga
ne ràññ, ay melax di ca fettaxe. 14 Bindeef yaa
ngay naaw, di dem ak a dikk, mel ni melax.

15 Naka laa xool, daldi gis ay mbege fi suuf,
mbege mu ci nekk feggook menn mbindeef,
mook ñeenti kanamam. 16 Mbege yaa ngay
nirook peru kirsolit, ci melokaan ak ci bind.
Ñoom ñépp a niroo. Seen melokaan ak seen
bind daa mel ni, mbege mu ci nekk, mbegee
nekk ca biiram, 17 mbege yay dawe ñeenti wet
te warangikuwuñu. 18 Taxawaayu mbege ya daa
réy ba raglu te mu ci nekk ay gët la sàngoo ba
daj. 19 Bu bindeef ya dawee, mbege ya feggook
ñoom daw; bu ñu naawee, mbege ya naaw. 20 Fu
noo gi wale jublu fa rekk, fa lañu jëm, mbege
ya jógandook ñoom, ànd ak noo gi. Noowal
boroom bakkan yi daal moo nekk ci mbege yi.

21 Bu ñu dawee, ñu daw; bu ñu taxawee, ñu
taxaw. Bu ñu jógee ci suuf, yékkatiku, ñu ànd
ak ñoom yékkatiku. Noowal boroom bakkan yi
daal moo nekk ci mbege yi.
22 Lu mel nib dénd a tiim boppi bindeef ya,
raglu, leer nàññ ni doju kiristaal†. 23 Mbindeef
mu ci nekk sa yenn ñaari laaf a ngi ci suufu dénd
bi, tàlli, dékkarloo; ñaari laaf yi ci des sàng sa
yaram. 24 Bu ñuy naaw, may dégg seen coowal
laaf yi, mu mel ni géej mbàmbulaan, melati ni
kàddug Aji Man ji, di saf riirum xare. Bu ñu
taxawee, daldi wàcce seeni laaf. 25 Saa yu ñu
taxawee ba wàcce seeni laaf nag, ag kàddu di
jollee ca kaw dénd ba ca seen kaw bopp ya.
26 Ca kaw dénd ba tiim seeni bopp, ba tey, am
na luy nirook ngànguney peru safiir, te jëmmu
nit nekk ca kawa kaw lay nirook ngàngune.
27 Ma gis nag lu mel ni weñ guy tàkk, wër ko; dale
ca lay niru ndigg la, jëm kaw; daleeti ca lay niru
ndigg la, jëm suuf. Ma gis lu mel ni sawara akug
leer wër ko. 28 Mu mel ni xon ci biiri niir, bésub
taw. Loolooy melokaanu leer ga ko wër. Muy
melokaan muy jëmmal leeru Aji Sax ji. Naka laa
ko gis, daldi ne gurub, dëpp sama kanam fi suuf.
Ma dégg nag kàddu gu jib.

2

Aji Sax ji yebal na Esekiyel

1 Ba loolu amee boroom kàddu ga ne ma: «Yaw
nit ki, jógal taxaw, ma wax la.» 2 Naka la ma

† **1:22** 1.22 kiristaal daa mel ni weer bi ñuy defare ab kaas.

wax loolu, ngelaw solu ma, ne ma yékkét, ma
taxaw, di dégg kiy wax ak man. 3 Mu ne ma:
«Yaw nit ki, maa lay yebal ci bànni Israyil, xeeti
fippukat yi fippu ci sama kaw; ñook seeni maam
dañu maa masa tooñ ba bésub tey jii. 4 Ci nit ñu
dëgër bopp te dërkiis laa lay yónni. Wax leen,
ne leen: "Lii Boroom bi Aji Sax ji da koo wax."
5 Ñoom nag, su ñu la déglook su ñu gàntalee
ndax kërug fippukat gi ñu jikkowoo, dinañu xam
ne ab yonent a ngi ci seen biir. 6 Waaye yaw nit
ki, bu leen ragal, bul ragal seeni wax. Xam naa
ne ay taxas aki dég a lay wër, nga toog ci kawi
jiit. Waaye bul ragal seeni wax te bul tiit seen
kanam doonte kërug fippukat lañu. 7 Nanga leen
àgge samay wax, ñu déglook ñu gàntal, nde ay
fippukat lañu. 8 Yaw nit ki nag, déglul lii ma lay
wax. Bul fippu ni kërug fippukat gii. Sexal, te
lekk li ma lay jox.»

9 Naka laa xool, yem ci loxo bu ñu ma tàllal.
Ndeke taxañub téere moo ci nekk. 10 Mu tàqarñi
ko fi sama kanam, muy lu ñu bind biir ak biti,
mbind ma di kàdduy jooy aki onk aki yuux.

3

Aji Sax ji dooleel na Esekiyel

1 Mu ne ma: «Yaw nit ki, lii ngay gis, lekk ko.
Lekkal taxañ bii te dem wax ak waa kër Israyil.»
2 Ma ŋa, mu leel ma taxañ ba. 3 Mu ne ma: «Yaw,
nit ki, lekkal taxañ bii ma la jox, ba suur këll.»
May lekk, mu neex ni lem.

4 Mu ne ma: «Yaw nit ki, demal ba ca waa
kër Israyil, te nga àgge leen samay wax. 5 Du

ci waaso wu xóotu làkk te diisu làmmiñ lees la
yebal. Ca waa kër Israyil nga jëm. 6 Bare na
waaso yoo xamul seeni wax, yu xóotu làkk te
diisu làmmiñ. Te su ma la yebaloon ci ñoom,
ñu déggal la. 7 Waaye waa kër Israyil duñu la
nangoo déggal, ngir nanguwuñu maa déggal;
ndax waa kër Israyil gépp a dëgër bopp te
dërkiis. 8 Maa ngii di la may kanam gu ñemee
ni seen kanam, ba nga dëgër bopp ni ñoom.
9 Jamaa moo raw doj te ni laay dëgërale sa bopp.
Bu leen ragal, bu leen tiit, li ñuy kërug fippukat
yépp.»

10 Mu teg ca, ne ma: «Yaw nit ki nag, mboolem
li ma lay wax, dégloo ko nopp, te teewloo ko xel.
11 Nanga dem ba ca sa bokki ngàllo ga, nga wax
leen, ñu déglook ñu gàntal, ne leen: “Lii Boroom
bi Aji Sax ji da koo wax.”»

12 Ci kaw loolu ngelaw ne ma siféet, may
dégg sama gannaaw, riirum kàddu gu xumb
gu ne: «Cant ñeel na teddngay Aji Sax ji fi
màkkaanam.» 13 Mu ànd ak riirum laafi bindeef
yay fenqoo, ak coowal mbege ya ñu feggool, muy
riir mu xumb. 14 Ba loolu amee ngelaw ne ma
siféet, yóbbu. Maa ngay deme naqar ak xol bu
tàng, te loxol Aji Sax ji diis gann ci sama kaw.
15 Ma àgg ba ca ngàllog Tel Abib, ga dëkke tàkkal
dexu Kebar. Foofa ñu dëkk laa toog, jommi ci
seen biir diiru juróom ñaari fan.

16 Ba juróom ñaari fan ya matee, kàddug Aji
Sax ji dikkal ma, ne ma: 17 «Yaw nit ki, tabb naa
la wattukatub waa kër Israyil. Nangool sama
gémmiñ kàddu, artool ma leen ko. 18 Su ma
nee nit ku bon ki: “Dee rekk ay sa àtte,” te

fekk àrtuwoo ku bon ka, waxuloo lu ko waññee
ca mbonam ga, ba mu mucc, ku bon kaay dee
ndax tooñam, waaye bakkanam yaw laa koy laaj.
19 Waaye su dee yaa àrtu ku bon ki te taxul mu
waññiku, dëddu mbonam nag, tooñu boppam a
ko reylu, waaye yaw musal nga sa bopp. 20 Su
dee boroom njekk bu dëpp yoonu njekkam, di
def ndëngte, maa koy gàllankoor, mu dee. Soo
ko àrtuwul ndax bàkkaaram, dina dee, te deesul
bàyyi xel njekkal démbam la, waaye bakkanam,
yaw laa koy laaj. 21 Waaye nag su dee yaa àrtu
boroom njekk bi, ba tax bàkkaaratul, dina dund
déy, ndax kàddug àrtu ga, te yaw it musal nga
sa bopp.»

Tëju te tëlee wax misaal la

22 Gannaaw loolu loxol Aji Sax ji dikk na fa ci
sama kaw. Mu ne ma: «Génnal ba ci joor gi,
ma wax faak yaw.» 23 Ma génnsi ba ca joor ga.
Ndeke jëmmu leeru Aji Sax jaa nga foofa, taxaw
mel ni jëmmu leer, ga ma gisoon ca tàkkal dexu
Kebar. Ma ne gurub, dëpp sama kanam fa suuf.
24 Ci kaw loolu ngelaw solu ma, ne ma yékkét,
ma taxaw. Mu wax ak man, ne ma: «Doxal,
tëjuji sa biir néeg. 25 Te kat yaw nit ki, dees na
la fa takke ay buum, yeew la ba dootoo mana
génn, dem ci nit ñi. 26 Sa làmmiñ laay taqal ci sa
denqleñ, nga luu ba doo leen mana yedd, ndax
kërug fippukat lañu. 27 Waaye bu ma amee lu ma
lay wax, dinaa ubbi sa gémmiñ. Su ko defee nga
ne leen: “Lii Boroom bi Aji Sax ji da koo wax.”
Kuy dégg, dégg; kuy gàntal, gàntal. Ndax kërug
fippukat lañu.»

4

Esekiyel yégle na gaw ba

1 Aji Sax ji ne: «Yaw nit ki, jëlal móolu ban,
teg fi sa kanam, nga rëdd ci ab dëkk, mu misaal
Yerusalem. 2 Nga gaw ko, tabax ab gawukaay bu
ko wër, sëkk ko, ba noppi sàkkal ko ay dali xare,
wërale ko dénki dàjjikaay ba mu daj. 3 Su ko
defee nga jël saafukaayu weñ, teg ko, mu mel ni
miiru weñ bu dox sa digganteek dëkk bi, te nga
janook dëkk bi. Noonu nga koy gawe, mu gawu.
Loolu di misaal, ñeel waa kër Israyil.
4 «Gannaaw loolu nanga tëdde sa wetu
càmmoñ. Googu wet ngay gàddoo ayu waa
kër Israyil. Diiru fan yi ngay tëdde wet ngay
gàddoo seen ay. 5 Man nag àppal naa la limu fan
yu tembook limu ati ayu waa kër Israyil*, muy
ñetti téeméeri fan ak juróom ñeent fukk (390)
yooy tegoo ayu waa kër Israyil. 6 Boo noppee
ci loolu nanga tëdde wetu ndijoor. Noonu ngay
gàddoo ayu waa kër Yuda diiru ñeent fukki fan,
at mu nekk, ma defal la ko benn fan. 7 Te
nga jàkkaarlook gawub Yerusalem, tàllal ko sa
përëgu neen, daldi biral waxyu ci kawam. 8 Te
kat dinaa la yeewe ay buum ngir doo mana
walbatiku tëdde geneen wet, ba keroog ngay
sottal say fani gaw.
9 «Te kat nanga sàkk bele ak lors ak ñebbe ak
làntin ak dugub ak bele bu dëgër. Nga boole lépp
ci lenn ndab. Moom ngay lekk diiru fan yi ngay

* **4:5** 4.5 Gannaaw ba Buur Suleymaan nelawee, am réewam xàjjalikoo na ñaari pàcc, benn ba di Israyil ca bëj-gànnaar, ba ca des di Yuda ca bëj-saalum.

tëdde wet. Diiru ñetti téeméeri fan ak juróom
ñeent fukk (390) nga koy dunde. 10 Sa njëlu bés
nag na doon ñaar fukki siikal† yooy lekk bés ak
bés. 11 Sa ndoxum naan it dees koy natt, mu
tollook benn liitar bés bu nekk. 12 Mburum lors
ngay lekk te jonkani nit nga koy lakke, nit ñiy
gis.» 13 Aji Sax ji teg ca ne: «Noonu la bànni
Israyil di lekkeji seen ñamu sobe ci biir xeet yi
ma leen di tasaareji.»

14 Ma ne ko: «Ãhã! Boroom bi Aji Sax ji, man
de masumaa sobeel sama bopp. Muy lu médd, di
lu aw rab fàdd, masuma koo lekk ba may gone ba
tey. Wenn yàpp wu daganul masula dugg sama
gémmiñ.» 15 Mu ne ma: «Baax na, kon defal naa
la ko ndéef, mu wuutu jonkanu nit, dinga lakke
ko sa mburu.» 16 Mu neeti ma: «Yaw nit ki, maa
ngii di dagge fi Yerusalem lépp luy dugub. Ci
biir njàqare lañuy lekke as mburu te xol bu jeex
lañuy naane siitum ndox. 17 Su ko defee ñu ñàkk
lekk, ñàkk naan, di xoolante gëti tiitaange, jeex
tàkk ndax seeni ñaawtéef.»

5

Dogal dikkal na Yerusalem

1 «Yaw nit ki, jëlal saamar bu ñaw, nga def ko
sa saatus watukaay te nga wate ko sa bopp ak
sa sikkim. Nga jël ab màndaxekaay, séddalee
ko kawar gi ay cér. 2 Benn cér bi, nanga ko lakk
ci digg nataalu dëkk bi, gannaaw bu fani gaw bi
matee. Beneen cér bi, nga dóore ko saamar bi,

† **4:10** 4.10 ñaar fukki siikal mooy ñaar téeméeri garaam.

kawar gi tasaaroo fi wër dëkk bi. Ñetteelu cér
bi, nga sànni ko ci ngelaw li, man ma toppe ko
saamar. 3 Waaye nanga sàkk tuuti ci kawar gi, fas
ci sa lafu mbubb. 4 Nga dellu sàkk cooca, sànni
ca sawara sa, lakk ko. Ca la sawaray jóge, tàkkal
mboolem waa kër Israyil.

5 «Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Yerusalem
a ngoogu. Ci digg xeet yi laa ko teg, réew yi
wër ko. 6 Ñoo gàntal sama àttey yoon, ba gëna
bon xeet yi, gàntal samay dogal, ba gëna bon
réew yi leen séq. Xalab nañu sama àttey yoon
te jëfewuñu samay dogal.

7 «Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Gannaaw seen reewande wees na reewandey
xeet yi leen séq, samay dogal, jëfewuleen ko;
sama àttey yoon, sàmmuleen ko; sàmmuleen
sax àttey xeet yi leen wër, 8 kon nag Boroom bi
Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii ci seen kaw, man
itam. Maay wàcce fi seen biir ay mbugal, xeet yi
teg ci seeni gët. 9 Maay def fi seen biir lu ma
masula def te duma defati lu ni mel, ndax seen
mboolem jëf ju siblu. 10 Moo tax baay dina yàpp
doom, doom yàpp baay fi biir Yerusalem. Maay
wàcce ay mbugal fi yeen, te maay tasaare seenu
ndes wépp fépp fu ngelaw jublu.

11 «Moo tax, dogu naa ci man miy dund,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee, gannaaw yeena
def seen wépp njombe ak seen jépp jëf ju siblu,
di sobeel sama bérab bu sell bi, man itam, maa
leen di wat nel te duma leen xool bëtu ñéeblu,
duma leen ñeewante. 12 Seen ñetteelu xaaj,
mbas lañuy deeye mbaa xiif bu leen di sànk ci

biir dëkk bi. Beneen ñetteelu xaaj bi, saamar
lañuy fàddoo ci seen dig-digal bi. Xaajub ñetteel
bi ci des, fépp fu ngelaw jublu laa leen di tasaare,
te saamar laa leen di toppe. 13 Maa leen di ŋaccal
sama mer, sottil leen sama xadar ba giif, te bu
ma leen ŋaccalee sama mer, ñu xam ne man
Aji Sax ji, maa waxe sama fiiraange. 14 Yeen
waa Yerusalem maa leen di gental, sewal leen
ci biir xeet yi leen séq, ku fi romb, di ci gis.
15 Keroog bu ma leen wàcceelee àtteb mer ak
xadar ak dumay xadar, seen dëkk beey doon
dëkkub toroxte bu ñuy kókkali, dëkk bu gental
buy yedd xeet yi leen séq. Man Aji Sax ji maa ko
wax.
16 «Ñoom bu ma leen soqee fitti xiif yu aay, fitti
faagaagalkat yooyu may fitt ngir faagaagal leen,
xiif laa leen di yokkal, ba dagge dugub fi seen
biir. 17 Maay yebal ci seen kaw ab xiif ak rabi àll
yu leen di xañ ay doom; mbas ak deret ju tuuru
gane leen, saamar, ma indil leen. Man Aji Sax ji,
maa ko wax.»

6

Tuur yi indi na mbugal

1 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji da maa
dikkal, ne ma: 2 «Yaw nit ki, jàkkaarlool ak tundi
Israyil, nga waxal leen waxyu. 3 Neel:
“Yeen Tundi Israyil,
Dégluleen kàddug Boroom bi, Aji Sax ji.
Boroom bi Aji Sax ji moo wax lii,
jëme ci tund wu mag ak wu ndaw
ak xunteeku xur, ne:
Maa ngi nii di leen wàcceel saamar,

maay màbb seen jaamookaayi tuur,
4 seen sarxalukaay gental,
seen suurukaayi tuur tasaaroo,
ma tëral seeni nit ñu ñu bóom fi seen kanam kasaray tuur.
5 Maay tegal seen kasaray tuur néewi bànni Israyil.
Maay wasaare seeni yax fi wër seeni sarxalukaay.
6 Fu ngeen mana sance,
seeni dëkk ay gental,
seen jaamookaayi tuur wéet,
seeni sarxalukaay yàqu, gental,
seen kasaray tuur rajaxoo ba jeex,
seen suurukaayi tuur màbb,
seeni liggéey réer.
7 Dees na leen bóom,
ba ngeen xam ne maay Aji Sax ji.
8 Waaye maay déeg lenn ci yeen,
ñu rëcc saamar, tasaaroo ci xeet yi,
ci biir réewi jaambur.
9 Su boobaa seenu ndes di ma fàttlikoo
fa biir xeet ya ñu leen yóbbu njaam,
fa may jeexale seen xolu gànc, bi ma dëddu,
ak seen gët yi ñuy gànctook seeni tuur.
Su boobaa ñu jéppi seen bopp
ndax lu bon li ñu def ak seen jépp jëf ju siblu.
10 Dinañu xam ne maay Aji Sax ji,
te du neen laa leen artoo,
ba ma leen di tëkkoo mii musiba.

Aji Sax jeey am ndam

11 «“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:

Fenqeel say loxo, dóor sa tànk fi suuf te ne:
‘Ñaw!’
ci mboolem jëfi waa kër Israyil ju bon ju siblu.
Saamar ak xiif ak mbas lañuy fàddoo.
12 Ku sore deeye mbas,
ku jege fàddoo saamar,
ku ca mucce, deeye xiif,
ma ŋaccal leen sama xadar.
13 Dingeen xam ne maay Aji Sax ji,
bu seeni néew nee xas fi seen biiri tuur,
ak fi wër seeni sarxalukaay,
ak kaw tund wu mag ak wu ndaw,
ak mboolem ker garab gu naat,
ak mboolem garab gu mag te sëq,
fépp fu ngeen di taale cuuraay, ñeel seen mépp
tuur.
14 Maa leen di dóor sama loxo,
réew mi, ma gental koo gental,
dale ko màndiŋ ma ba Dibla,
ak fépp fu ñu mana sance.
Su boobaa ñu xam ne man maay Aji Sax ji.”»

7

Jeexle dikk na

1 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji da maa
dikkal, ne ma: 2 «Léegi nag, yaw nit ki, Boroom
bi Aji Sax ji dafa wax réewum Israyil ne ko:
“Jeex na tàkk!
Jeexal dikkal na ñeenti weti réew mi.
3 Jeexal nga nag léegi!
Maay yebal sama mer fi sa kaw.
Maa lay mbugale say jëfin,
yool la sa jépp jëf ju siblu.

4 Duma la xool bëtu ñéeblu,
duma ñeewante.
Say jëfin laa lay yool,
sa jëf ju siblu ji ci sa biir.
Su boobaa ngeen xam ne man maay Aji Sax ji”».

5 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
«Céy wii ay, guléet wii ay!
Mu ngii di dikk.
6 Jeexlee ngoog, jeexle dikk na,
jekki, yewwul la.
Mu ngii, di dikk!
7 Yaw nitu réew mee, sànkute dikkal na la.
Àpp mat,
bés dëgmal,
tiitaange wuutu ca mbéx fa kaw tund ya.
8 Du yàgg dara ma xëpp la sama xadar,
ŋaccal la sama mer,
mbugale la say jëfin,
yool la sa jépp jëf ju siblu.
9 Duma xool bëtu ñéeblu,
duma ñeewante.
Say jëfin laa lay yool
ak sa jëf ju siblu ji ci sa biir.
Su boobaa ngeen xam ne maay Aji Sax jiy dumaa.

10 «Bés baa ngi, mu ngooguy dikk,
sànkute sàqi na,
yetu njubadee tóor,
reewande jebbi.
11 Fitnaa taxaw, di yet wuy dóoral coxor.
Seen lenn du des,
du seen mbooloo,

du seen alal,
du seen daraja.
12 Àpp mat,
bés jege.
Bu ca jëndkat tala bég,
bu ca jaaykat tala naqarlu!
Am sànj a dikkal askan wépp.
13 Bu jaaykat bi muccee it,
du jotaat ca njaayam.
Peeñu mi jëm ci askan wépp, daal, du toxu,
ku nekk ñaawtéefam lay dunde,
ba du leqliku.
14 Liitu xareey jib, ba lépp jekk ngir xare,
te kenn du xareji,
samam sànj a dikkal askan wépp.
15 Saamar biti,
mbas akub xiif ci biir,
ki ci àll bi deeye xare,
ki ci biir dëkk bi, xiif ak mbas rey ko.
16 Ña rëcc, rawi ca tund ya,
waru pitaxi xur ya,
ñooy binneendoo ndax seeni tooñ.
17 Yoxo yépp yoqi,
tànk tooy xepp.
18 Ñooy sol ay saaku di ko ñaawloo,
seen yaram wépp daw,
gépp kanam sëlmoo gàcce,
bopp ya di nel yu set wecc.
19 Seen xaalis, ñu sànni ci mbedd yi,
seen wurus di leen saf sagaru sobe.
Keroog bésub sànjum Aji Sax ja,
du xaalis, du wurus wu leen di xettli.

Du leen fajal xiif,
du leen reggal,
xanaa tàbbal leen cig njubadi.
20 Ñoo doon sagoo seen gànjar gu yànj,
di ci sàkk jëmmi tuur yu jara bañ te jomblu,
ba tax ma defal leen ko sagaru sobe.
21 Maa koy teg ci loxoy doxandéem, ñu foqati ko,
muy alal ju sagari niti àddina sëxëtoo,
teddadil ko.
22 Maa leen di dummóoyu,
maay bàyyi nit ñi teddadil sama ngëneelu bérab,
ay sàcc a cay tàbbi, teddadil ko.
23 Waajal-leen càllala yi,
tuur nañu deret ba réew mi fees,
dëkk bi fees ak fitna.
24 Maay indi xeet yi gëna néeg,
ñu nangu seeni kër,
ma daldi sàggi sagu boroom doole yi,
sobeel seen bérab yu sell.
25 Tiitaangee ngi dikk,
ñuy sàkku jàmm, jàmm réer.
26 Ay ci kaw ay a ngi dikk,
xibaar ci kaw xibaar,
ñuy sàkku peeñum yonent ci neen,
ndigalu yoon réer sarxalkat,
pexe réer mag.
27 Buur dina tiislu,
garmi làmboo séri ñaawlu,
baadoolay réew mi di kat-kati.
Seeni jëfin laay jëfeek ñoom,
seeni àtte laa leen di àttee,
ñu xam ne maay Aji Sax ji!»

8

Bokkaale feeñ na ca kër Yàlla ga

1 Keroog juróomi fan, ca juróom benneelu
weer wa, ca juróom benneelu at ma*, damaa
toog sama biir néeg, magi Yuda bokk ak man
toog. Fa la loxol Boroom bi Aji Sax ji dal fi sama
kaw.
2 Ma xool, yem ci jëmm ju ame melokaanu
nit. Li ko dale fiy nirook lupp yi, jëm suuf,
sawara la. Li dale ci lupp yi jëm kaw ame
melokaanu leer, mel ni weñ guy tàkk. 3 Mu
tàllal lu bindoo ni loxo, daldi sëq sama kawaru
bopp, lenn ngelaw yékkati ma ba ca diggante
kaw ak suuf, yóbbu ma ba Yerusalem ci biir
peeñum Yàlla, ba ca buntu ëttu biir kër Yàlla ba
janook bëj-gànnaar, fa ñu teg jëmmu bokkaale,
jay sabab fiiraange. 4 Ma jekki gis foofa leeru
Yàllay Israyil ca melokaanam, ma ma ko gise
woon ca joor ga.
5 Mu ne ma: «Yaw nit ki, séenul wetu bëj-
gànnaar.» Ma séenu wetu bëj-gànnaar, yem ca
jëmmu bokkaale jooju féeteek bunt ba dendeek
sarxalukaay ba, ca bëj-gànnaaram. 6 Mu ne ma:
«Yaw nit ki, gis nga li ñuy def, tojaange yu réy
yi waa kër Israyil di def fii, ba di ma soreleek
sama bérab bu sell bi. Te dinga gis tojaange yu
gënatee màgg.»
7 Mu yóbbu ma ba ca buntu ëtt ba, ma yem
ci menn pax mu nekk ca miir ba. 8 Mu ne ma:
«Yaw nit ki, ayca, gasal fii miir bi!» Ma gas

---

* **8:1** 8.1 Mu yemook juróom benneelu at gannaaw ba Buur Yowakin duggee ngàllo.

rekk, gis ab jàllukaay.
9 Mu ne ma: «Jàllal, ba
gis tojaange yu bon yi ñu fiy def.»
10 Naka laa
jàll ba xool, yemuma ci lu moy ay nataal yu ñu
ñaas ci miir bi bépp, di mboolem dundoot yuy
ramm-rammi ci suuf, ak rab yu jara seexlu, ak
mboolem jëmmi kasaray tuur yu waa kër Israyil
di jaamu.
11 Juróom ñaar fukki magi kër Israyil
a nga taxaw, janook nataal ya. Yaasaña doomu
Safan a nga ca. Ku ci nekk a nga ŋàbb sab and,
cuuraay la jolli.
12 Mu ne ma: «Yaw nit ki, du
yaa gis li magi kër Israyil di def ci lëndëm gi, ku
nekk ak fa ñu jagleel sa nataalu tuur. Ña nga
naan: "Aji Sax ji gisu nu, Aji Sax ji wacc na réew
mi."»
13 Mu dellu ne ma: «Te dinga gis tojaange
yu gënatee màgg yu ñu nekke.»

14 Gannaaw loolu mu yóbbu ma ba ca buntu
kër Aji Sax ja féete bëj-gànnaar. Ndeke jigéen
ñaa nga foofa toog, di jooy deewug tuur mu ñuy
wax Tamus.
15 Mu ne ma, yaw nit ki, yaa ko gisal
sa bopp! Te dinga gis tojaange yu gëna màggati
yii.

16 Mu yóbbu ma ba ca ëttu biiru kër Aji Sax
ji, ndeke foofa ca buntu néeg Aji Sax ji, diggante
dal-luwaayu bunt baak sarxalukaay ba, lu wara
tollook ñaar fukki nit ak juróom a nga fa, ñu
won gannaaw bérab bu sell bi, jublu penku, di
sukkal jant bi, dëpp seen jë fi suuf.
17 Mu ne
ma: «Yaw nit ki, du yaa gis lii? Moonte tojaange
gi waa kër Yuda di def fii doyu leen. Xanaa
ñuy wasaare fitna ci réew mi, di gëna yékkati
sama xol. Xoolal! Ñu ngooguy def jëfi yéefar,
jël caru garab, di fóon.
18 Man it maa leen

di feye xadar. Duma xool bëtu ñéeblu, duma ñeewante. Dinañu yuuxu yuux yu réy, may dégg te duma leen faale.»

9

Rey nañu bokkaalekat yi

1 Gannaaw loolu Aji Sax ji àddu ca kaw,
may dégg. Mu ne: «Yeen mbugalkati dëkk bi,
kaayleen, te na ku nekk ŋàbb sa ngànnaayal
reyukaay.» 2 Ca saa sa juróom benni góor
jóge yoonu bunt ba féete kaw te janook bëj-
gànnaar, ku nekk ŋàbb sa ngànnaayal reyukaay.
Keneen a nga ca seen biir, ku sol ndimol lẽe,
ak mbarum bindukaay ba ca ndiggam. Ñu dikk
taxaw ca wetu sarxalukaayu xànjar ba. 3 Ci
kaw loolu leeru Yàllay Israyil, ja woon ca kaw
jëmmu malaakay serub ma, yékkatikoo fa, jubal
buntu kër ga. Mu woo boroom ndimol lẽe baak
mbarum bindukaay ba ca ndiggam. 4 Aji Sax ji
ne ko: «Wëral dëkk bi, ci biir Yerusalem. Foo gis
kuy onk ak a binni, di ko naqarloo gépp tojaange
gu ñu fiy def, nga rëdd aw rëdd ci jëëm.» 5 Ba
loolu wéyee mu wax ak ña ca des, may dégg. Mu
ne leen: «Toppleen ko ca biir dëkk ba te ngeen
rey. Buleen xool bëti ñéeblu, buleen ñeewante.
6 Mag ñu góor ñeek xale yu góor yi, jeeg jeek janq
ji, ba ci tuut-tànk yi, reyleen ñépp, faagaagal
leen. Waaye ku ci am rëddu jë, buleen ko laal.
Dooreleen ko ci sama bérab bu sell bi.» Ñu
tàmbalee bóom mag ña ca kanam kër Yàlla ga.
7 Aji Sax ji ne leen: «Feesal-leen ëtt yeeki néew,

sobeel-leen kër gi, doora génn.» Ba ñu noppee,
daldi jàll ca biir dëkk ba, di rey.
8 Naka lañu dem, reyi, ma des fa man doŋŋ.
Ma daldi daanu, dëpp sama kanam fa suuf, daldi
àddu ca kaw, ne: «Éy Boroom bi Aji Sax ji, xanaa
doo sànk mboolem ndesu Israyil ci sa xadar jii
ngay xëpp ci kaw Yerusalem?» 9 Mu ne ma:
«Tooñaangey waa kër Israyil ak Yuda moo ëpp
loxo lool. Réew maa ngi fees ak deret, dëkk bi
fees ak yàqute. Nee nañooy: "Aji Sax ji wacc na
réew mi. Aji Sax ji gisul dara." 10 Man it duma
xool bëtu ñéeblu, duma ñeewante. Seen jëfin
laay këpp ci seen kaw bopp.» 11 Ci kaw loolu
boroom mbubbam lẽe baak mbarum bindukaay
ba ca ndiggam, ne jimeet, délsi. Mu ne: «Def naa
lépp na nga ma ko sante.»

10

Leer ga dëddu na

1 Ba loolu wéyee ma téen, daldi yem ci lu mel
ni ngànguney peru safiir ci kaw dénd bi tiim
boppi malaakay serub yi. 2 Aji Sax ji ne boroom
ndimol lẽe ba: «Doxal ci diggante mbege, yi ronu
jëmmi serub yi, nga tibb say loxo ba mu fees ci
xal yu yànj yi, te nga dem wasaare ko ci kaw
dëkk bi.» Kooka dem, may gis.
3 Ba waa jay agsi, jëmmi serub yaa nga taxaw
fa féete kër Yàlla ga ndijoor, niir wa daldi fees
ëttu biir ba. 4 Ba leeru Aji Sax ji yékkatikoo ca
serub ya, dem ba ca buntu kër ga, niir wa daa
fees kër ga, ëtt ba fees dell ak leeru Aji Sax ja ne
ràññ. 5 Coowal laafi malaakay serub yaa ngay jib

ba ca ëtt ba féete biti, mel ni kàddug Yàlla Aji
Man ji.
6 Ba Aji Sax ji santee boroom mbubbam lẽe ma,
ne ko mu sàkk sawara ci diggante mbege yi ci
digg jëmmi serub yi, waa ja dem, taxaw feggook
menn mbege. 7 Ci kaw loolu kenn ci malaakay
serub yi yóotu sawara si ci seen digg, daldi sàkk
ci xal yi, def ci loxoy boroom mbubbam lẽe ma,
mu jël ko, daldi génn. 8 Ba loolu amee lu mel ni
loxol nit feeñ ca ron laafi serub ya.
9 Ma xoolaat, yemuma ci lu moy ñeenti mbege
yu feggook ñeenti serub yi, menn mbege ci
wetu serub bu ne, te mbege yi ne ràññ, ame
melokaanu peru kirsolit. 10 Ñoom ñépp a niroo,
te mbege mu ci ne mel ni mbegee nekk ca biiram,
11 ba tax ñu mana dawe ñeenti wet te duñu
warangiku. Fu boppu serub jublu, mbege yi
daw jublu fa, te du tax ñu warangiku. 12 Serub
yi nag, mboolem seen yaram, seen gannaaw ak
seen cati loxo ak seeni laaf, lépp ay gët la sàngoo
ba daj, ba ci seen ñeenti mbege yi. 13 Mbege
yooyu laa dégg ñu tudde leen mbegey callweer.
14 Malaakam serub mu ci nekk am na ñeenti
kanam. Genn kanam ga di gu serub, ñaareelu
kanam ga di gu nit, ñetteel ba di gu gaynde,
ñeenteel ba di gu jaxaay. 15 Serub ya nag jëm
kaw. Serub yooyu ñooy bindeef, ya ma gisoon
ca tàkkal dexu Kebar. 16 Bu ñu dawee, mbege
ya feggook ñoom daw, bu ñu firee seeni laaf,
jëm kaw, mbege ya du teqlikook ñoom. 17 Bu
ñu taxawee, mbege yi taxaw, bu ñu jógee jëm
kaw, ñu ànd ak ñoom, jëm kaw. Noowal boroom
bakkan yi daal moo nekk ci mbege yi.

[18] Ba loolu amee leeru Aji Sax ji bàyyikoo fa
buntu kër ga, daldi taxawi ca kaw serub ya.
[19] Serub ya firi seeni laaf, jóge suuf, jëm kaw,
may gis, ñu jógandook mbege ya ñu àndal, daldi
taxawi ca wetu buntu penkub kër Aji Sax ja,
leeru Yàllay Israyil tiim leen lu kawe. [20] Ñooñooy
bindeef ya ma gisoon Yàllay Israyil tiim leen ca
tàkkal dexu Kebar. Ca laa xam ne ay malaakay
serub lañu. [21] Ñeenti kanam la ku ci nekk am,
ak ñeenti laaf, ak lu mel ni loxoy nit yu ron seeni
laaf. [22] Seen bindu kanam ya mooy kanam ya ma
gisoon ca tàkkal dexu Kebar. Ci seen melokaan,
ñoom rekk la. Ku nekk man naa jubal màkk fépp
fu genn kanam jublu.

11

Digeb yiw a gën jàmmu tey

[1] Ba loolu wéyee ngelaw ne ma siféet, yóbbu
ma ba ca buntu penkub kër Aji Sax ja janook
penku. Foofa ca bunt ba, yemuma ci lu moy
ñaar fukki nit ak juróom. Ma xàmmi ca Yaasaña
doomu Asur ak Pelaca doomu Benaya, di njiiti
askan wi. [2] Aji Sax ji ne ma: «Yaw nit ki, ñii ñooy
mébétkati ñaawtéef ñiy digle lu bon ci dëkk bii.
[3] Ñu ngi naa: “Bunu tabaxagum ay kër; dëkk bii
daa mel ni ndab, nun nu fegu ni yàpp wu ca ube.”
[4] Kon nag yaw nit ki, waxal waxyu ci seen kaw.
Jottlil waxyu.» [5] Noowug Aji Sax ji daldi dal fi
sama kaw, ne ma: «Neel:
“Aji Sax ji dafa wax ne:
Yeen waa kër Israyil, yeena waxe nii,
seeni mébét, xam naa ko.

6 Bóom ngeena bóom seen bokki dëkk bii,
ba mbedd yi fees dell aki néew.
7 Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Dëkk bi kay ndab la,
seen bokki néew yi ngeen fi saam di yàpp wi ci ube,
waaye yeen dees na leen fi génnee.
8 Saamar ngeen ragal,
saamar laa leen di indil.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
9 Maa leen di génne biir dëkk bi,
teg leen ci loxoy doxandéem,
wàcceel leeni mbugal.
10 Saamar ngeen di fàddoo,
fa catal Israyil laa leen di mbugale,
ngeen xam ne maay Aji Sax ji.
11 Dëkk bii du doon seen ndab,
te dungeen yàpp wu cay ube.
Fa catal Israyil laa leen di mbugale.
12 Su boobaa ngeen xam ne maay Aji Sax,
ji ngeen sàmmul dogali yoonam,
jëfewuleen àttey yoonam,
xanaa di jëfe aaday xeet yi leen séq.”»
13 Naka laay biral waxyu, Pelaca (mu firi Aji
rëcc ju Yàlla) doomu Benaya jekki rekk, dee. Ma
ne fëlëñ, dëpp sama jë fa suuf, daldi àddu ca
kaw, ne: «Éy Boroom bi Aji Sax ji, yaay faagaagal
ndesu Israyil nii?»
14 Ba loolu wéyee kàddug Aji Sax ji dikkal ma,
ne ma: 15 «Yaw nit ki, gannaaw sa bokk yooyu
nga bokkal, ñuy say bokk lenqe, di mboolem
waa kër Israyil ñi nekk ngàllo, ñoom la waa
Yerusalem di siis, naan:

“Soreleen Aji Sax ji;
réew mii, nun la ko sédd.”
16 Kon nag, waxal ne: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa soreel moos seen bokk yooyu fa biir yéefar ya,
maa leen wasaare biir réewoo réew,
te du tee ma teewal leen ni bérab bu sell
fa réew ya ñu sancaani.”
17 Moo tax nanga wax ne: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa leen di dajalee fa xeet ya,
boolee leen fa réew ya ngeen wasaaroo,
ba joxaat leen suufas Israyil.”
18 Bu ñu ñibbee, jële fa mboolem lu jomblu
ak lépp lu siblu.
19 Maa leen di may beneen xol ak xel mu yees.
Xolu doj bi laay roccee ci seen suux,
weccee leen ko xolu suux.
20 Su ko defee sama dogali yoon lañuy doxe,
te sama àttey yoon lañuy sàmm, di ko jëfe.
Su boobaa ñuy sama ñoñ,
may seen Yàlla.
21 Waaye nit ña seen xol jengal seen jëf ju jomblu,
ak seen yëf yu seexluwu,
maay këpp seen jëfin ci seen bopp.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.»
22 Ba loolu amee malaakay serub ya firi seeni
laaf, ànd ak mbege ya, leeru Yàllay Israyil tiim
leen fa kawa kaw. 23 Gannaaw loolu leeru Aji
Sax ji yékkatikoo fa digg dëkk ba, dem, taxawi
fa kaw tund wa ca penkub dëkk ba. 24 Ba loolu
amee ngelaw ne ma siféet, yóbbu ba ca waa
ngàllo ga ca réewum Babilon, lépp ci peeñu, ci

dooley Noowug Yàlla. Peeñu ma ma gis nag yem
fa. 25 Ba loolu amee ma àgge waa ngàllo ga
mboolem mbir ya ma Aji Sax ji won.

12

Ngàllo xeeñ na

1 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji da maa
dikkal ne ma:

2 «Yaw nit ki, digg kërug fippukat nga dëkke,
ñu ami gët te duñu gis, ami nopp te duñu dégg,
ndax kërug fippukat lañu. 3 Yaw nag nit ki,
dajaleel digg bëccëg, ñépp gis, sa jumtukaayi ku
jëm ngàllo te nga sanci feneen, ñépp teg ci bët.
Jombul ñu gis ne kërug fippukat lañu. 4 Sab ëmb
ngay jëkka génne digg bëccëg ni ku jëm ngàllo,
ñépp teg ci bët. Te yaw nga génn ngoon ni ku
jëm ngàllo, ñu teg ci bët. 5 Dangay bëtt ci miir
bi, ñuy gis, pax mooy yoore sab ëmb. 6 Nañu la
gis nga gàddu sab ëmb, génn ci lëndëm gi. Booy
génn di dem, sa kanam ngay muur, ba doo mana
gis suuf si, ngir misaal laa la def, ñeel waa kër
Israyil.»

7 Ma def loolu noonee ñu ma ko sante. Samab
ëmb laa génne digg bëccëg ni ku jëm ngàllo. Ca
guddi ga ma bëtte miir ba loxoy neen, ñépp di
gis. Ci lëndëm gi laa gàddu sama ëmb, ñuy gis.

8 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ca ëllëg sa ca suba, ne ma: 9 «Yaw nit ki, xanaa
waa kër Israyil, kërug fippukat gi, newuñu la:
“Ana looy def nii?” 10 Waxleen, ne leen: “Boroom
bi Aji Sax ji dafa wax ne: Boroom Yerusalem la

àrtu bii ñeel, mook mboolem waa kër Israyil gi
fi dëkk.” 11 Neel:
“Man maay seen misaal.
Nii ma def rekk lees leen di def,
ngàllo lees leen di jàpp, jëme.
12 Seen boroom dëkk beey gàddub ëmbam,
génn dëkk bi ci lëndëm gi.
Miiru dëkk bi lees di bëtt, jaarale ko ca.
Kanam ga lay muur,
ba tax du gis suuf si.
13 Maa koy laaw samab caax,
mu keppoo samag fiir,
ma yóbbu ko Babilon mu Kaldeen ña.
Réew ma, du ko gis te fa lay deeye.
14 Mboolem ña ko dar,
ay toppam ak mboolem gàngooram,
maa leen di wasaare fépp fu ngelaw jublu,
toppati leen ak saamar.
15 Bu ma leen tasaaree ci biir xeet yi,
wasaare leen ci réew yi,
ñu xam ne maay Aji Sax ji.
16 Du tee ma ba ñenn ci ñoom,
ñu mucc saamar, mucc xiif, mucc mbas,
ba nettaliji seen gépp tojaange
ca digg xeet ya ñu jëm.
Su boobaa ñu xam ne maay Aji Sax ji.”»

17 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma:
18 «Yaw nit ki, lekkal saw ñam, di kat-kati,
naane njàqare sam ndox, di rag-ragi,
19 te nga wax waa réew mi,
mbirum waa Yerusalem ga ca suufas Israyil,
ne leen Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:

njàqare lañuy lekkeji seenu ñam,
te xol bu gental lañuy naane seenum ndox,
ndax seen réew mu gental, ñàkk lépp lu ko feesoon,
ngir coxoru mboolem ñi ko dëkke.
20 Dëkk yu xumboon, mujj wéet,
réew mi doon ub gent,
ba ngeen xam ne maay Aji Sax ji.»

Waxyuy nit, waxi caaxaan

21 Gannaaw gi kàddug Aji Sax ji dikkal ma ne
ma: 22 «Yaw nit ki, du lii ngeen defati aw léeb ci
biir réewum Israyil? “Bés yaa ngi bëgga baree,
te peeñu sottiwul!” 23 Kon wax leen ne leen:
“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maay dakkal woowu léeb,
ba muy léebtil fi Israyil.”
Waxleen kay ne leen:
“Bés a ngi jubsi,
peeñoo peeñu sotti.
24 Du peeñuy caaxaan muy amati mbaa ngisaaney jayaate,
fi biir kërug Israyil.
25 Man Aji Sax ji,
maay wax li may wax,
mu sotti te dootu fomm.
Kërug fippukat gi ngeen doon,
maay àddu kàddu, sottal ngeen fekke,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee!”»
26 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal ma,
ne ma: 27 «Yaw nit ki, waa kër Israyil déy a nga
naan, “Peeñu yi kii di gis, des na ay fani fan, ci lu

soree sore lay biral ab waxyu!” 28 Moo tax wax
leen ne leen: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Sama genn kàddu dootu fomm.
Léegi kàddu gu ma àddu, sottal ko.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.”»

13

Mbugalu yonent yi taxaw na

1 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal ma ne
ma: 2 «Yaw nit ki, waxal waxyu ci kaw yonenti
Israyil yiy waxe ay waxyu. Nanga wax ñiy waxe
waxyu ci seen xelum bopp, ne leen:
“Dégluleen kàddug Aji Sax ji:
Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
3 Wóoy ngalla yonent yu ñàkk xel,
yiy topp seen xelum bopp te gisuñu tus!
4 Yeen yonenti Israyiloo,
mbete till yuy foreb gent!
5 Yéeguleen ca biir bëttukaayi tata ja,
jagalaguleen tata ju aar Israyil,
ngir taxaw, waajal xare ba,
keroog bésub Aji Sax ji.
6 Seeni peeñu caaxaan la,
seeni ngisaane diy fen.
Ñu naa: ‘Kàddug Aji Sax jee,’
te Aji Sax ji yebalu leen!
Teewul ñuy xaar kàddu gu sotti.
7 Xanaa du peeñuy caaxaan ngeen gis?
Du ngisaaney fen ngeen di waxe,
naan: ‘Kàddug Aji Sax jee,’
te man àdduwma?

8 «“Kon nag Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Gannaaw yeena waxi caaxaan, gisi fen,
maa ngii nag, di dal fi seen kaw.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee!
9 Sama loxooy dal yonent,
yiy gis peeñuy caaxaan,
di gisaaney fen.
Sama péncum ñoñ, duñu fa teewe,
limeefu kër Israyil, deesu leen ca bind,
te réewum Israyil, duñu fa dellu.
Su boobaa ñu xam ne maay Boroom bi Aji Sax ji.
10 Kon nag gannaaw ñu ngi lajjal sama ñoñ,
naan leen lépp jàmm! Te jàmm amul,
mu mel ni miiru digaloo bu sew bu ñu ñab-ñabal,
te ñii defuñu lu moy raax ca weexal,
11 waxal raaxkati weexal yi, ne leen:
‘Tata jeey màbb,
nde waameey wal,
ponkali doji yuur ne yureet,
ngëlén riddi, bëtt tata ja!’
12 Bu tata ji jekkee ne jànjaŋ,
deesu leen laaj fu weexal ba ngeen ca raaxoon jaar?
13 Kon Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maay xadaru, riddil ngëlén,
mer, walal waame,
am sànj yuri ponkali doji sànkute.
14 Maay màbb tata ji ngeen raax weexal,
mëqal ko suuf,
kenu ya siiñ,
lépp jóoru, ngeen jekkliku ca biir.
Su boobaa ngeen xam ne maay Aji Sax ji.

15 Maay xëpp sama xadar ci kaw tata ji
ak ña ko raaxoon weexal,
ne leen: ‘Tata mes,
weexalkatu tata mes!
16 Mooy yonenti Israyil yi jottli Yerusalem waxyu,
di leen gisal peeñum jàmm,
te jàmm amul.’
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee!”

17 «Yaw nit ki,
janool ak sa bokk yu jigéen,
yiy waxe waxyu ci seen xelum bopp,
nga wax waxyu fi seen kaw.
18 Neel: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Wóoy ngalla jigéen ñiy sàkkal ku ne jarab xërëm,
di ràbbal ku ne muuraayu xërëm bu ko jot,
di ko moome nit ñi!
Man ngeena aakimoo sama bakkanu ñoñ
tey sàmmaale seen bakkanu bopp?
19 Bu ngeen di fen sama ñoñ ñiy dégluy fen,
yeena ngi may teddadil fi sama ñoñ,
ngir ŋëbu peppum lors ak dogu mburu,
ba tax leen di rey bakkan yu warula dee,
di musal bakkan yu warula dund.
20 Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa ngii di dal ci seen kaw jaray xërëm,
yi ngeen di nappe ay bakkan niy picc.
Seeni jara laay foqatee ci seeni loxo,
ba yiwi bakkan, yi ngeen di napp niy picc.
21 Maay foqati seeni muuraay,
génne sama ñoñ ci seeni loxo,
ñu noppee doon seenum pàdd,

ba ngeen xam ne maay Aji Sax ji.
22 Gannaaw yeena fen ba jeexal xolu aji jub,
te du maa ko tegu naqar,
gannaaw yeena dooleel ku bon,
tere koo dëpp yoonu mbonam ba dund,
23 dungeen gisati nag peeñuy caaxaan,
dungeen gisaaneeti.
Maay génne sama ñoñ ci seeni loxo,
ngeen xam ne maay Aji Sax ji.”»

14

Dëppleen

1 Ba loolu wéyee ay magi bànni Israyil dikk
janook man, toog. 2 Kàddug Aji Sax ji dikkal
ma ne ma: 3 «Yaw nit ki, ñii seen kasaray
tuur lañu def ci seen xol, muy ay wu leen di
gàllankoor, te ñu ne ci jàkk. Ñii dinaa leen wacc
moos, ñuy sàkku leeraange ci man? 4 Waxal ak
ñoom nag, ne leen: “Boroom bi Aji Sax ji dafa
wax ne: Képp ku bokk ci waa kër Israyil, ku
yékkati kasaray tuuram, def ci xolam, muy ay
wu koy gàllankoor, te mu ne ci jàkk, ba noppi
muy seetluji ci ab yonent; man Aji Sax ji maa
koy tontu tont lu dëppook limu kasaray tuuram.
5 Maay def loolu ngir nanguwaat xolu waa kër
Israyil, gi ma dëddu ngir seen mboolem kasaray
tuur yi.” 6 Kon nag waxal waa kër Israyil, ne leen:
“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Dëppleen te
dëddu seen kasaray tuur. Mboolem seen yëf yu
siblu, dëdduleen ko.
7 «“Képp ku bokk ci waa kër Israyil, mbaa muy
doxandéem bu dal ci biir Israyil, bu ma waccee,

ba yékkati kasaray tuur, def ci xolam, muy ay
wu koy gàllankoor, te mu ne ci jàkk, kooku bu
dikkee cib yonent di sàkku leeraange ci man,
man Aji Sax ji maa koy tontul sama bopp. 8 Nit
kooku maa ko naa jàkk, def ko muy firnde, di ku
ñuy léeboo, te maa koy wàññee ci sama ñoñ, ba
ngeen xam ne maay Aji Sax ji.

9 «“Su fekkee ne yonent baa am lu ko nax, ba
àddul boppam genn kàddug waxyu, day fekk
man Aji Sax ji maa nax yonent ba. Maa koy
dumaa sama loxo, sànke ko digg Israyil, sama
ñoñ. 10 Kay seetlu ca yonent ba, aw ayam, mook
ayu yonent ba, benn lay doon. Ñooy bokk gàddu
seenu ay. 11 Su ko defee waa kër Israyil dootuñu
ma wacc, di lajj, te dootuñu sobeel seen bopp ci
seen bépp bàkkaar. Sama ñoñ lañuy doon, man
ma doon seen Yàlla. Boroom bi Aji Sax jee ko
wax.”»

Yerusalem gépp a yelloo mbugal

12 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma: 13 «Yaw nit ki, bu ma am réew dee moye
jëfi ñàkk worma, ba ma dumaa leen sama loxo,
dagge fa mburu, yónnee leen ab xiif, ba boole
doom aadamaak mala dagge fa, 14 su Nóoyin ak
Dañeel ak Ayóoba bokkoon nekk ca seen biir sax,
ñoom ñett doŋŋ la seen bakkan di mucc ndax
seenug njub. Boroom bi Aji Sax jee ko wax. 15 Su
ma dajaloon réew meek rabi àll yu ko jeexal, ba
muy réew mu gental mu kenn jaareetul ndax rab
ya, 16 te mu fekk ñett ñooñu ca biir réew ma, giñ
naa ko ci man miy dund, kàddug Boroom bi Aji
Sax jee, ñooñu ñett duñu mana musal seen jenn

doom, du góor du jigéen; ñoom doŋŋ ay mucc, te
réew ma dina gental. 17 Su ma wàccee saamar
ci miim réew it, ba sant saamar ne ko mu jaar ci
biir réew mi, dagge fi nit ak mala, 18 te mu fekk
ñett ñooñu ci biir réew mi, giñ naa ko ci man
miy dund, kàddug Boroom bi Aji Sax jee, du seen
jenn doom, góor ak jigéen ju ñuy mana musal.
Ñoom ñett doŋŋ ay mucc. 19 Su ma yebalee mbas
ci kaw réew mii it, ba xëpp fi samam sànj ci biir
deret ju tuuru, ngir dagge fi nit ak mala, 20 te mu
fekk Nóoyin ak Dañeel ak Ayóoba ci biir réew
mi, giñ naa ko ci man miy dund, kàddug Boroom
bi Aji Sax jee, ñooñu ñett duñu mana musal seen
jenn doom, góor ak jigéen. Seen njubteg bopp
mooy musal seen bakkan.

21 «Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Sama ñeenti mbugal yu tar yii laay yebal ci kaw
Yerusalem. Ñuy saamar akub xiif ak rabi àll
aku mbas, ngir dagge ci réew mi nit ak mala.
22 Waaye du tee mu am ndes mu ca rëcce, diy
góor aku jigéen, ñu ñuy génneji réew mi. Ñu
ngooguy génn, di leen fekki, te bu ngeen gisee
seen jikko ak seeni jëf ju bon, seen xol dina
sedd ci musiba mi ma wàcce ci kaw Yerusalem,
ak mboolem lu ma fi wàcce. 23 Seen xol dina
sedd ndax bu ngeen gisee seen jikko ak seeni jëf,
dingeen xam ne mboolem li ma def ci dëkk bi,
defuma ko ci neen. Kàddug Boroom bi Aji Sax
jee.»

15

Bantu reseñ matul matt

1 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na
ma ne ma:
2 Yaw nit ki, ana lu bantu reseñ gëne ci bant yi,
ak mboolem caru garab bu mu doon ci gott bi?
3 Ndax dees na ca sàkk bant, liggéeye ko?
Am dees na ca sàkke wékkukaay, wékk ca lenn?
4 Xanaa sànni cib taal, xambe,
ñaari cat ya lakk, digg ba xoyomu.
Ana lu deeti njariñam?
5 Ndegam ba mu nee ñumm,
lees ci dul liggéey dara,
gën ba mu jàppee ba xoyomu.
6 Kon nag Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Dees na xamb caru reseñ,
mu bokk ci banti garab yi ma joxe, ñu xamb lépp,
te noonu laay xambe waa Yerusalem.
7 Maay jànkoonteek ñoom,
ñu rëcc sawara,
sawara lakk leen.
Bu ma jànkoonteek ñoom,
dingeen xam ne maay Aji Sax ji.
8 Maay gental réew mi,
ñoo def jëfi ñàkk worma.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

16

Yerusalem yemul ci boroom këram

1 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma: 2 «Yaw nit ki, nanga xamal Yerusalem
jëfam ju siblu ji. 3 Ne leen: “Boroom bi Aji Sax
ji dafa wax ne: Sa cosaan ak sab juddu réewum
Kanaan la. Sa baay dib Amoreen, sa ndey dib

Etteen*. 4 Ba nga juddoo, ca bés ba nga juddoo,
dooñeesu la, sangeesu la ba nga set, jonjeesu
la xorom, laxaseesu lay laytaay. 5 Xooleesu la
bëtu ñeewante ngir defal la lenn ci yooyu ngir
yërmande. Dees laa sànni ci àll bi bés ba nga
juddoo ndax jéppi la. 6 Maa fa jaare, seen la ngay
wéqu, sangoo sa deret. Ma ne la: Sangoo nga sa
deret waaye, dundal! Neeti la: Sangoo nga sa
deret, waaye dundal. 7 Maa la sëqal ni caxum
tool, ngay màgg, di màgg ba mat sëkk, saxi
ween, sa kawar sëq, te nga ne duŋŋ-duŋŋaaral.
8 Ma jaareeti fa, xool la, gis ne mat ngaa séy. Ma
tàllal sama mbubb, sànge ko sa yaramu neen, ba
noppi giñal la, dikke la kóllëre†. Kàddug Boroom
bi Aji Sax jee. Nii laa la moome.

9 «"Ma daldi lay sang, raxas sa deret ba mu
set, diw la, 10 solal la ndimo lu yànj ak dàlli der,
muure la ndimol lẽe, tegal la ca sooy. 11 Ma
takkal lay gànjar; takkal la lami loxo, akub caq,
12 ba noppi takkal la jaarob bakkan ak jaaroy
nopp, solal la mbaxanam lingeer mu yànj. 13 Nga
takkoo wurus ak xaalis, sol ndimol lẽe ak sooy ak
ndimo yu yànj, di lekk sunguf su mucc ayib ak
lem ak diw. Nga mujj taaroo taaru ba jot darajay
lingeer, 14 siiw ba xeet yépp xam la ndax taar bu
sotti ndax sama gànjar gu yànj gi ma la takkal.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

15 «"Teewul nga gis sab taar, di gànctoo sa

---

* **16:3** 16.3 Amoreen ñeek Etteen, ña dëkke woon diiwaanu tund ya, ay jaamukati tuur lañu woon ñu bokkoon ca askanu Kanaaneen ña. Du Yawut yaa sanc Yerusalem, waaye Kanaaneen ñaa ko sancoon. Seetal ci *Amos* 2.10. † **16:8** 16.8 Seetal ci *Ruut* 3.9.

bayre ngànctu gu ne xéew, ku romb yaa moom.
16 Yaa tànn ci sa yére yu yànj, rafetale sa
jaamookaayi tuur, ba noppi di ca gànctu; lu
masula am te du amati mukk. 17 Yaa jël sa
gànjari wurus ak xaalis yi ma la jox, sàkk ca
céri góor, di ca gànctu, 18 te yaa jël sa yére yu
yànj, sànge say tuur, sama diw ak sama cuuraay,
nga taajal leen. 19 Sama dugub ja ma la joxoon,
sunguf su mucc ayib saak diw gaak lem, ja ma
la doon leele, lépp yaa leen ko taajal, defal leen
ko saraxu neexal bu xeeñ. Mu ngoog! Kàddug
Boroom bi, Aji Sax jee.

20 «“May wax, nga jël sa doom yu góor ak yu
jigéen yi nga ma jural, di leen sarxalal say tuur,
leele leen. Gànctu da laa doyul? 21 Yaa rendil ay
tuur samay doom, yoole leen. 22 Ci biir mboolem
sa jëf ju siblu jooju ak sa gànctu, fàttlikuwoo
benn yoon ba ngay lu tuut, ne duŋŋ-duŋŋaaral,
di wéqu, sangoo sa deret.

23 «“Gannaaw sa mbon googu gépp nag, wóoy,
wóoy ngalla yaw! Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
24 Tabaxal nga sa bopp ab néeg, sàkkal sa bopp
bérab bu kawe ci péncoo pénc. 25 Selebe yoon
wu ne, tabax nga fa sa jaamookaay, di fa teddadil
sab taar, ku romb, nga ràccal ko say tànk ci sa
gànctu gu dul jeex. 26 Gànctu ngaak waa Misra,
sa dëkkandoo yu alde yi, di gënatee gànctu, di
ma naqaral.

27 «“Booba nag laa la dóor sama loxo, wàññi sa
njël, wacce la sa coobarey noon ya, janqi Filisti

ya‡. Ñoom sax am nañu kersa ci sa jëfinu yàqute
gi. 28 Doyaloo, xanaa di gànctook waa Asiri§.
Gànctu ngaak ñoom te taxu laa doyal ba tey.
29 Ngay gënatee gànctu, ba ca Babilon, réewum
jula ya, te loolu taxu laa doyal ba tey.
30 «“Yaaka weex bët, kàddug Boroom bi Aji Sax
jee,
lii lépp di jëfi gànc bu dëgër bët.
31 «“Tabax nga ab néeg selebe yoon wu ne,
sàkk sa jaamookaay péncoo pénc, te ab gànc sax
tane la, nde yaw laajoo ag pey. 32 Cim! Jigéenu
njaalookat bi nga doon, ay doxandéem sax gënal
la sa jëkkër. 33 Mboolem caga yi dañuy feyeeku!
Waaye yaw yaay neexal sa far yépp, di leen fey
ñu jóge fu ne, di la tëdde. 34 Yaw kay sag ngànc
bokkoo kook gànc yi. Kenn sàkkuwu la. Yaw kay
yaay feye, kenn feyu la. Kon yaw meloo ni benn
gànc!
35 «“Kon nag Yerusalem gànc bee, déglul
kàddug Aji Sax ji. 36 Boroom bi Aji Sax ji dafa
wax ne: Gannaaw yaa wasaare sa alal, ñoriku
ne duŋŋ, di gànctook sa far yii, muy sa mboolem
kasaray tuur, bay tuur sa deretu doom yi nga
leen rendil, 37 maa ngii nag di dajale mboolem sa
far yi la doon bége, ñi nga bëgg ñépp ak ñi nga
bañ ñépp. Maa leen di dajalee fu nekk ci sa kaw,
ba noppi ñori la yaramu neen, ñu gis la nga ne
duŋŋ. 38 Maa lay àttee àtteb jigéeni njaalookat,

‡ **16:27** 16.27 janqi Filisti yamooy dëkki Filisti yi gëna am solo, te nangu woon lenn ci suufas Yuda. § **16:28** 16.28 Réew yu bare dañu doon lëkkoo ak réewum Asiri ca yooya jamono ndaxte ñoo ëppoon doole lu jiitu Babilon di sut ci réewi àddina.

jigéeni tuurkati deretu nit. Maa lay xëpp deretu
xadar ak fiiraange. 39 Maa lay wacceek say far,
ñu màbb say néeg, tas say jaamookaay, futti la,
nangu sa gànjar gu yànj gépp, wacc la yaramu
neen, nga ne duŋŋ. 40 Dinañu sañaxal gàngoor
ci sa kaw, ñu ànd jóor lay doj, dogate la seeni
saamar. 41 Dinañu lakk say kër, teg la mbugal,
jigéen ñu bare di gis. Maay dakkal ngànc gi
nga nekke, te dootoo feyati aw far. 42 Maa lay
xëpp samam sànj ba mu jeex, bala ma laa moyale
sama xadaru fiiraange, doora dal, ba meddi.

43 «“Yaa fàttlikuwul ba ngay ndaw, yaa def lii
lépp ba merloo ma. Kon man it, sa jëfin kat laa
lay këpp ci bopp, feye la ko. Kàddug Boroom bi
Aji Sax jee. Du yaa gànctu, dolli ci sa jépp jëf ju
siblu?

44 «“Yaw Yerusalem, képp kuy léeboo dina la
léeboo ne la: ‘Ndey ja, doom ja!’ 45 Yaa mat
doom sa ndey, ji sib jëkkëram aki doomam. Yaa
mat doomu ndey sa doomi ndey, ya sib seen
jëkkër ak seeni doom, yaa donn sa ndey Etteen
ba, donn sa baay, Amoreen ba. 46 Sa mag ju
jigéen ji la féete càmmoñ di Samari aki janqam,
sa rakk ju jigéen ji la féete ndijoor, di Sodom aki
janqam*. 47 Yemuloo rekk ci roy seen jëfin ak
seen jëf ju siblu. Tuuti na! Yaa leen gëna yàqu
ci sa mboolem jëfin. 48 Yaw Yerusalem, giñ naa
ko ci man miy dund, kàddug Boroom bi Aji Sax
jee, sa rakk ju jigéen ja, Sodom, mooki janqam
defuñu li nga def yaw, yaak say janq. 49 Lii de,
moo doon bàkkaaru Sodom, sa rakk ja, mooki

* **16:46** 16.46 Janq jii mooy dëkk yu ndaw yi bootu ci Sodom.

janqam: réy, fuqle, naagu, ne finaax ak ñàkka
dimbali ku ñàkk ak ku néewle, 50 ba mujj reew
bay def jëf ju siblu, may gis. Looloo waral ma
beddi leen nii, nga gis. 51 Samari nag, sa genn-
wàllu bàkkaar, bàkkaaru ko. Yaa ëpp fopp sa
doomi ndey yii jëf ju siblu, te tax nga ñu far mel
ni ñu def njekk ndax mboolem jëf ju siblu joo
def. 52 Léegi nag gàddul sa toroxte gi nga maye
sa doomi ndey aw lay ndax jëf ju siblu joo jëf, ba
yées leen. Gën nañu la. Kon nag séddool gàcce
te gàlloo toroxte, nde tax nga sa doomi ndey yi
niru ñu def njekk.

53 «“Waaye maay tijji seen wërsëg; maay
tijji wërsëgu Sodom aki janqam, tijji wërsëgu
Samari aki janqam, yaw it ma tijjiwaale sa
wërsëg. 54 Su ko defee nga gàddu sa toroxte,
torox ci mboolem li nga def, ba ruccanti sa
doomi ndey yi. 55 Sa rakk yi, Sodom aki janqam
dinañu dellu na ñu nekke woon. Samari aki
janqam dellu na ñu nekke woon, yaw it yaak
say janq, ngeen dellu na ngeen nekke woon.
56 Xanaa du ba nga bewee yaa saxaloon ci saw
làmmiñ kàddug baatal Sodom? 57 Booba sag
mbon fàŋŋaaralagul. Léegi tey janqi Edom ak
mboolem ñi ko wër ñoo lay sewal, janqi Filisti yi
la séq it xeeb la. 58 Sag yàqute ak sa jëf ju siblu
nag, yaa koy gàddu. Kàddug Aji Sax jee.

59 «“Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne: Ni
nga def rekk ni laay def ak yaw, mi sofental
kàddug ngiñ, fecci kóllëre. 60 Waaye man maay
bàyyi xel sama kóllëre gi ma fasoon ak yaw ba
ngay ndaw. Maa lay saxalal kóllëre guy wéy ba

fàww. 61 Yaay fàttliku say jëfin, ba am kersa
keroog booy dalal sa doomi ndey yu jigéen, ñi
la mag ak ñi la féete ndaw. Maa la leen di may
niy doom, doonte loolu bokkul ci sama kóllëreek
yaw. 62 Maay saxal sama kóllëreek yaw, nga xam
ne maay Aji Sax ji. 63 Su ko defee nga fàttliku
démb, daldi rus, torox ba ne xerem keroog ba
ma lay jot ci mboolem loo def. Kàddug Boroom
bi Aji Sax jee.”»

17

Fecci kóllëre, peyam du jaas

1 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na
ma, ne ma: 2 Yaw nit ki, caxal waa kër Israyil aw
cax, ci biir léeb woo leen di léebal. 3 Ne leen:
«Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:

Jaxaay* ju mag la woon, réyi laaf, guddi dunq,
sëq lipp, yànj lool.
Mu dikk ba Libaŋ, jàpp ci collu genn garabu
seedar,
4 dagg car bu ndaw† ba ca gëna kawe,
yóbbu ba menn réewum jula,
jëmbat ko ca biir dëkkub jaaykat ya.
5 Mu sàkk ci jiwum réew mi‡,
def ko ci suuf su nangu,
dendale kook ndox mu ne xéew,
ni kuy jëmbat garabu sóol.

---

* **17:3** 17.3 jaxaay ji mooy Buuru Babilon, Nabukodonosor mi nangu woon Yerusalem. † **17:4** 17.4 dagg car bu ndaw mooy ba ñu yóbboo Buur Yowakin ngàllo ca Babilon. ‡ **17:5** 17.5 jiwum réew mi mooy Cedesyas baayu Yowakin bu ndaw. Buur Cedesyas la Nabukodonosor dénkoon nguurug Yuda.

6 Mu jebbi, dig reseñ, gëna yaatu te gàtt tax-awaay.
Car ya ne coleet wuti jaxaay ja,
reen ya des ca suufam.
Mu di reseñ gu saxi car,
firiy bànqaas.

7 «Jeneen jaxaay ju mag§ daldi ne jimeet,
réyi laaf, sëq lipp.
Reseñ ja jekkee jekki tàllal koy reenam,
di ŋaf-ŋafi, firiy bànqaasam, wuti ko,
ngir mu suuxat ko fa mu jëmbate woon.
8 Tool bu nangu bu feggook ndox mu ne xéew la jëmbate woon,
ngir naat, meññ, ba doon reseñu ngëneel.

9 «Neel, Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Mbaa jooju reseñ dina baaxle?
Mbaa jeneen jaxaay ja du buddiy reenam, buur doom ya,
ba lu mu jebbile woon lax,
ba buddi reen ya du laaj përëg bu réy, mbaa nit ñu bare?
10 Ma nga noonu jëmbate, waaye mbaa dina baaxle yee?
Mbaa ngelawal penku du ko laal rekk mu laxa lax?
Mbaa du lax fa mu saxe?»
11 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma: 12 «Waxal waa kër fippukat yi, ne leen:
“Xamuleen lu mbir yooyu di wund?” Ne leen:

§ **17:7** 17.7 jeneen jaxaay ju mag mooy Firawna buuru Misra.

“Mu ngoogu, buuru Babilon a dem Yerusalem,
jàpp buur baak kàngam ya, ànd ak ñoom,
yóbbu Babilon. 13 Moo tànn ku bokk ci askanu
buur, fasook moom kàddu, giñloo ko ne dina
ko nangul, daldi yóbbu njiiti réew mi, 14 ngir
nguurug Yerusalem suufe, baña yékkatiku, di
wéye surgawu Babilon, ni ñu ko fasoo woon.
15 Ka bokk ci askanu buurub Israyil nag fippu,
yónni ay ndaw réewum Misra, ngir ñu jox ko ay
fas ak mbooloo mu takku. Moo ka def loolu dina
baaxlee? Mbaa dina mucc? Nu mu cay mucce te
wor kàddu, ga mu fasoo woon?

16 «“Giñ naa ko ci man miy dund, kàddug
Boroom bi Aji Sax jee, ci biir réewum buur
boobu ko fal, te mu sàggane la mu ko giñaloon,
wor kàddu ga mu fasante woon ak moom, ci
biir Babilon googu lay deeye. 17 Firawnaak
mbooloom mu réy ak gàngooram gu mag sax
duñu ko mana wallu ci xare, keroog bu ñuy
yékkati ab sëkk, tabax ab gawukaay ngir bóom
ñu bare. 18 Moo sàggane ngiñ, moo wor kàddu
ga mu fasante woon. Mu ngoog, moo joxe
kàddoom, ba noppi walbatiku def lii lépp. Du
mucc mukk.

19 «“Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax
ne: Giñ naa ko ci man miy dund, maay këpp
jëfam ci kaw boppam ndax ngiñ li mu ma
giñal la sofental, kàddu gi mu fasanteek man
la wor. 20 Maa koy laaw sama mbaal, mu
lonkoo samab caax, ma yóbbu ko Babilon, layoo
faak moom ñàkke worma gi mu ma ñàkke
worma. 21 Mboolem ñay dawe ca gàngooram
yépp, saamar lañuy fàddoo; ña cay rëcce, fépp

fu ngelaw jublu lañuy tasaarooji, ba ngeen xam ne man Aji Sax ji maa wax.

22 «“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Man ci sama bopp maay sàkke ab car
ca njobbaxtalu garabu seedar gu kawe ga,
sàkkal ko bérab.
Car yu ndaw ya ca kaw laay fàqe car bu nooy,
jëmbatal ko sama bopp ci kaw tund wu mag te kawe.
23 Ca kaw tundu Israyil wu mag wa laa koy jëmbat,
mu sëq, meññal,
ba doon garabu seedar gu am daraja,
mboolem picc dëkke ko,
mboolem njanaaw màkkaanoo keram.
24 Garabi àll bi yépp dinañu xam,
ne man Aji Sax ji maay gàttal garab gu gudd,
di guddal garab gu gàtt.
Maay wowal garab gu naat,
di naatal garab gu wow.
Man Aji Sax ji maa wax, maay jëf.”»

18

Jëf, jël

1 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na
ma ne ma: 2 «Ana lu waral waxin wi ngeen di
waxe fi Israyil naan:
“Baay lekk reseñ ju xaay,
mu uum gëñi doom ja”?
3 «Giñ naa ko ci man miy dund, kàddug
Boroom bi Aji Sax jee, dootuleen waxe woowu
waxin fi Israyil. 4 Mu ngoog, bépp bakkan maay

Boroom. Muy bakkanu baay, di bakkanu doom,
maa moom. Bakkan bi bàkkaar daal mooy dee.
5 Su nit dee boroom njekk,
di jëfe yoon ak njekk,
6 tund ya ca saraxi tuur ya, lekkejiwu ca,
kasaray tuuru waa kër Israyil, wékku cay gëtam,
jabaru jaambur, sobeelu ko,
jigéen ju gis baax, jegewu ko,
7 du kenn ku mu néewal,
xanaa ab tayle, mu delloo ku ko ameel,
alalu jaambur it, foqatiwu ko,
xanaa ku xiif, mu leel,
ku rafle, mu wodd,
8 aw ndollant taxu koo leble,
ab tegandaay, jëlu ko,
xanaa luy njubadi, mu moyu,
àtteb dëgg, mu doxal diggante nit ak nit,
9 sama dogali yoon, mu di ca doxe,
sama àttey yoon, muy jëfe worma:
kooku boroom njekk la,
te mooy dund déy!
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

10 «Jii waay su juree doom ju néeg juy tuur deretu jaambur
mbaa muy def lenn ci yii,
11 te moom miy baayam jëfewu ci lenn,
tund ya ca saraxi tuur ya, doom ja di ca lekki,
jabaru jaambur, mu sobeel,
12 ku ñàkk ak ku néewle, mu néewal,
alalu jaambur, mu foqati,
ab tayle, delloowu ko ku ko ameel,
xanaa kasaray tuur, mu wékki gët,

jëf ju siblu, mu jëfe,
13 ndollant lay leblee,
ab tegandaay, mu jël.
Moo kii nu muy dunde?
Kii kay du dund!
Ak mboolem jëf ju siblu jii mu def,
dee rekk mooy àtteem.
Bakkanam lay gàddu.

14 «Waaye kooka nag su amee doom,
doom ja gis mboolem li baayam bàkkaar,
mu teg ci bëtam te taxul mu roy ko;
15 tund ya ca saraxi tuur ya, lekkiwu ca,
ay gëtam, wékku ko kasaray tuuri waa kër Israyil,
jabaru jaambur, sobeelu ko,
16 du kenn ku mu néewal,
ab tayle, jëlu ko, sàkkuwul ku ko tayle lenn,
alalu jaambur, foqatiwu ko,
xanaa ku xiif, mu leel,
ku rafle, mu wodd,
17 néew-ji-doole, loxoom dalu ko,
ndollant ak ab tegandaay, jëlu ko,
sama àttey yoon lay jëfe,
sama dogali yoon lay doxe.
Kooku du dee ngir ñaawtéefu baayam.
Dina dund déy!
18 Baayam a jaay doole,
moo foqati alalu mbokk,
lu baaxul la def ci biiri bokkam.
Kon nag mooy dee ngir ñaawtéefu boppam.

19 «Ngeen neeti: “Lu tax doom du gàddu bàkkaaru baay?”
Xanaa du njub ak njekk la doom ji jëfe,
sama dogali yoon yépp, mu di ko sàmm,
di ko jëfe?
Dina dund kay!
20 Ki bàkkaar daal mooy dee.
Doom du gàddu ñaawtéefu baay,
baay it du gàddu ñaawtéefu doom.
Njekk réerul boroom,
mbon réerul boroom.

21 «Waaye ku bon ki su dëddoo mboolem moy yi mu moy,
di sàmm sama mboolem dogali yoon,
di jëfe yoon ak njekk,
dina dund déy,
du dee moos!
22 Mboolem tooñam ya mu tooñoon,
deesu ko ko dencal.
Njekk li mu jëfe moo koy taxa dund. 23 Ana bànneex bu ma am ci deewug ku bon?
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
Xanaa bu dëddoo jikkoy mbonam, ba dund!

24 «Waaye su dee ku juboon, ba noppi dëddu njubte
di def njubadi,
di roy mboolem jëf ju siblu ju ku bon def,
kooku nu muy dunde?
Mboolem njekk gu mu defoon,
deesu ko ko dencal.
Ag ñàkk wormaam ak bàkkaaram moo koy taxa dee.

25 «Yeen nag ngeen ne: “Boroom bi, ni muy doxale jaaduwul!”
Waa kër Israyiloo, dégluleen!
Sama doxalin a jaaduwul,
am seeni doxalin a jaaduwul?
26 Boroom njekk bu dëddoo njekkam, di def njubadi ba dee,
njubadeem ga mu def moo ko taxa dee.
27 Waaye ku bon nag, bu dëddoo mbonam ga mu nekke,
di def njub ak njekk,
moom moo musal bakkanu boppam.
28 Ndegam moo xoolaat, ba dëddu mboolem
tooñam yu mu tooñ, dina dund déy. Du dee
moos. 29 Moonte waa kër Israyil nee: “Boroom
bi ni muy doxale jaaduwul.” Waa kër Israyiloo,
samay doxalin a jaaduwul, am seeni doxalin a
jaaduwul?
30 «Lii moo tax yeen waa kër Israyil, ma di leen
àtte, ku nekk ciy jëfam. Kàddug Boroom bi Aji
Sax jee. Dëppleen te dëddu mboolem seeni tooñ,
ngir seenu ay bañ leena gàllankoor. 31 Xalableen
mboolem tooñ yi ngeen di tooñ. Sàkkuleen xol
bu yees ak xel mu yees. Yeen waa kër Israyil,
lu jar ngeen di dee? 32 Man de, bugguma kenn
dee. Kàddug Boroom bi Aji Sax jee. Dëppleen
ba dund!»

19

Jooy ngarmig Israyil war na

1 Aji Sax ji ne ma: «Yaw nag jooyal garmiy
Israyil. 2 Neel:

“Céy sa ndey, ndaw gaynde,
fi biir gaynde yi!
Moo goor fi biir gaynde yu ndaw yi,
di fa yar ay doomam.
3 Moo tàggat kenn ciy goneem*,
ba muy góoru gaynde gu ndaw,
mana pàdd um pàddam,
di yàpp doom aadama.
4 Ba ko xeet ya déggee, dañu koo fexeel,
mu sërëx ca seenum yeer,
ñu lonk, yóbbu réewum Misra.

5 «“Ndey gaynde xaara xaar,
ba gis ne yaakaar jee na,
mu jël keneen ciy goneem†,
def ko góoru gaynde gu ndaw.
6 Daa ànd ak moroomi gayndeem,
màgg, doon góoru gaynde gu ndaw,
ba mana pàdd am pàddam,
di yàpp doom aadama.
7 Mu tëdde seeni jëtun,
gental seen dëkk yu mag,
réew maak la ca biiram tiit ca coowal ŋaram.
8 Teewul xeeti diiwaan ya ko séq ànd,
dal fa kawam,
laaw ko seenum caax,
sërxal ca seenum yeer.
9 Ñu lonk, dugal cib kaaf,
yóbbul ko buuru Babilon,

* **19:3** 19.3 Wax ji ci Buur Yowakas la jëm. Seetal ci *2.Buur ya* 23.31-34. † **19:5** 19.5 Wax ji ci Buur Cedesyas la jëm. Seetal ci *2.Buur ya* 24.18-20 ak 25.1-7.

tëj ko ca biir ab tata,
ba kenn déggatuli ŋaram
fa kaw tundi Israyil.

10 «“Sa ndey a la niru, mel ni reseñ
gu ñu jëmbat fi wetu ndox,
meññ, sëq lipp,
ndax ndox mu ne xéew.
11 Mu am car yu dëgër,
yu man yeti nguur,
daldi màgg ba àkki niir ya,
rààññiku ci taxawaay ak sëqaay.
12 Waaye am sànj a ko buddi, sànni fi suuf,
ngelawal penku wowal doom ya,
bànqaasam yu dëgër ya fàq, lax,
sawara xoyom ko.
13 Tey mu ngi jëmbate fi màndiŋ mi,
ci réew mu wow, maral.
14 Sawaraa tàkke fa bànqaasam,
xoyom njebbit ak meññeef.
Du car bu dëgër bu ca des
bu mana doon yetu nguur.”
Woyu dëj a ngii wu ñuy jooyeb dëj.»

20

Israyil wor, Aji Sax ji gore

1 Gannaaw ba loolu wéyee ca atum juróom ñaareel ma, fukki fan ca juróomeelu weer wa*, ay nit ñu bokk ci magi Israyil ñoo dikk fi man, di seetlu ci Aji Sax ji. Ñu toog fi sama kanam.

* **20:1** 20.1 Mu yemook fukki weer ak benn gannaaw peeñu ma jiitu mii. Seetal ci 8.1.

2 Kàddug Aji Sax ji nag dikkal ma ne ma: 3 «Yaw
nit ki, nanga wax ak magi Israyil, ne leen:
“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Seetlu ci man
moo leen indi? Giñ naa ko ci man miy dund,
du maa leen di won li ngeen di seetlu. Kàddug
Boroom bi Aji Sax jee.” 4 Yaw nit ki, tiiñal leen,
tiiñal leen kat, seen jëfu maam ju siblu ji, xamal
leen ko.

5 «Nanga leen wax, ne leen: “Boroom bi Aji
Sax ji dafa wax ne: Ba ma tànnee Israyil, maa
giñal askanu waa kër Yanqóoba woowa. Maa
leen xamal maay kan ca réewum Misra, giñal
leen, ne leen: Man Aji Sax ji maay seen Yàlla.
6 Bésub keroog laa leen giñal ne maa leen di
génnee réewum Misra, yóbbu leen réew mu
ma leen beralal, mu meew maak lem ja tuuroo,
fa gëna taaru ci réew yépp.” 7 Ma ne leen:
“Tuur yi ngeen wékki gët yeen ñépp, xalableen
leen. Kasaray tuuri Misra, buleen ci sobeel seen
bopp. Man Aji Sax ji maay seen Yàlla.” 8 Teewul
ñu gàntal ma, nanguwñu maa déglu. Kenn
nanguwula xalab tuur yu seexluwu yi mu wékki
gët, kenn dëdduwul kasaray tuuri Misra. Ma nar
leena xëpp samam sànj, ŋaccal leen sama mer
ci biir réewum Misra. 9 Teewul ma sédd ci sama
teddngay tur, ngir xeet yi ñu nekk ci seen biir
bañ maa sikk. Ndax ba may xamal bànni Israyil
sama bopp, di leen génne Misra, xeet yooyaa ko
seede woon. 10 Ma génne leen réewum Misra,
yóbbu leen ca màndiŋ ma. 11 Ma jox leen sama
dogali yoon, xamal leen sama àttey yoon yooyuy
guddal fanu képp ku koy jëfe. 12 Sama bési
Noflaay itam maa leen ko jox, muy màndarga

sama digganteek ñoom, ngir ñu xam ne man Aji Sax ji maa leen sellal.

13 «Waaye waa kër Israyil dañu maa gàntal ca
màndiŋ ma. Sama dogali yoon, jëfewuñu ko, sama àttey yoon yiy guddal fanu képp ku koy jëfe, ñu xalab. Ñàkke nañu worma lool sama bési Noflaay. Ma nar leena xëpp samam sànj
ca màndiŋ ma, sànk leen. 14 Teewul ma sédd
ci sama teddngay tur, ngir xeet, ya seede woon
ba ma leen di génne, bañ maa sikk. 15 Ba tey
maa leen giñal ca màndiŋ ma, ne duma leen yóbbu réew ma ma leen jox, fa meew maak lem
ja tuuroo, fa gëna taaru ci réew yépp. 16 Li ko
waral mooy sama àttey yoon yi ñu xalab, ak sama dogali yoon yi ñu jëfewul, ak sama bési Noflaay yi ñu ñàkke worma, ndax xol lañu toppe
seen kasaray tuur yi. 17 Teewul ma xool leen bëtu
ñeewante ba sànkuma leen, faagaagaluma leen
ca màndiŋ ma. 18 Ma wax nag seeni doom ca
màndiŋ ma ne leen: "Seen dogali baay, buleen ko jëfe; seen àttey yoon, buleen ko topp; seen
kasaray tuur, buleen ca sobeel seen bopp. 19 Man
Aji Sax ji maay seen Yàlla. Sama dogali yoon, jëfeleen ko; sama àttey yoon, ngeen sàmm ko, di
ko jëfe. 20 Sama bési Noflaay, sellal-leen ko, muy
firnde sama digganteek yeen, ngir ngeen ràññee ne man maay seen Yàlla Aji Sax ji."

21 «Waaye doom ya dañu maa gàntal. Sama dogali yoon, jëfewuñu ko, sama àttey yoon yiy guddal fanu képp ku koy jëfe, sàmmuñu ko. Sama bési Noflaay lañu ñàkke worma. Ma nar leena xëpp samam sànj, ŋaccal leen sama mer

ca màndiŋ ma. 22 Teewul ma téye sama loxo,
sédd ci sama teddngay tur ngir xeet, ya seede
woon ba ma leen di génne, bañ maa sikk. 23 Ba
tey maa leen giñal ca màndiŋ ma ne dinaa leen
tasaare ci biir xeet yi, wasaare leen ci biir réew
yi. 24 Li ko waral mooy sama àttey yoon yi ñu
jëfewul, ak sama dogali yoon yi ñu xalab, ak
sama bési Noflaay yi ñu ñàkke worma, ak topp
gi ñu topp seen kasaray tuuri baay, wékk leeni
gët. 25 Ba tey maa leen bërgal ak àttey yoon yu
amul njariñ ak dogali yoon yu taxul kenn a dund.
26 Maa leen sobeel ak seen sarax yi ñuy sarxal
tuur yi, ci seen bépp taaw bu ñu lakk ngir tuur
yi. Li ma ci jublu mooy ñu jommi, ba ràññee ne
man maay Aji Sax ji.

27 «Moo tax, yaw nit ki, nanga wax ak waa kër
Israyil, ne leen: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax
ne: Seeni baay a ma dellu ŋàññ, fecci ma kóllëre.
28 Maa leen yóbbu réew ma ma leen giñaloona
jox, teewul fu ñu gis tund wu kawe, mbaa garab
gu sëq, rendi nañu fa seeni sarax, jooxe fa seen
jooxe yi may merloo, taal fa seen saraxi cuuraay,
tuural fa seeni tuur. 29 Ma ne leen: Ana lu waral
bérabu jaamookaay bii ngeen di dem?” Bérabu
Jaamookaay lañu koy wax ba tey jii.

30 «Kon nag nanga wax ak waa kër Israyil ne
leen: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Seen
tànki baay ngeen topp, di sobeel seen bopp, topp
seen tuur yu siblu, di gànctook ñoom? 31 Bu
ngeen di joxe ay sarax, di lakk seeni doom ngir
ay tuur, yeena ngi sobeel seen bopp ba tey jii
ci seen tuur yii yépp. Man nag ngeen defe ne
maa leen di bàyyi, ngeen seetlusi fi man, yeen

waa kër Israyil? Giñ naa ko ci man miy dund,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee, duma leen bàyyi
mukk ngeen seetlu fi man. 32 Li ngeen mébét ci
seen xel du am mukk. Yeena ngi naan: ‘Nan mel
ni xeet yépp, mel ni waasoy réew yi, di jaamu
bant ak doj.’ 33 Giñ naa ko ci man miy dund,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee, sama dooley loxo
ak sama kàttanu përëg, ak sànj mu naan soteet
laay nguuroo ci seen kaw. 34 Maa leen di génnee
ci askan yeek réew yi ngeen tasaaroo ci seen
biir. Sama dooley loxo laa koy defe ak sama
kàttanu përëg, ak sànj mu naan soteet fi seen
kaw. 35 Maa leen di yóbbu màndiŋ ma ñuy
wooye Màndiŋu Askan yi, layoo faak yeen, di
leen xool, ngeen di ma xool. 36 Noonee ma layoo
woon ak seen baay ca màndiŋu réewum Misra,
ni laay layook yeen. Kàddug Boroom bi Aji Sax
jee. 37 Maa leen di lime sama yetu sàmm, kenn-
kenn, tënk leen ci pas-pasu kóllëre gi. 38 Maay
xettee fi seen biir ñi may gàntal ak ñi may tooñ.
Réew ya ñu wàlliyaani, fa laa leen di jële, te
réewum Israyil, duñu fa duggi. Su boobaa ngeen
xam ne maay Aji Sax ji.

39 «“Léegi nag yeen waa kër Israyil, Boroom
bi Aji Sax ji dafa wax ne: Aca, na ku ne
jaamuji kasaray tuuram! Dungeen mujje lu moy
déggal ma, ba sama tur wu sell wi, dootuleen ko
teddadile seeni sarax ak seeni tuur. 40 Fa kaw
sama tund wu sell wa, fa tundu Israyil wu kawe
wa, kàddug Boroom bi Aji Sax jee, foofa déy
la ma waa kër Israyil gépp di jaamujee, ñoom
ñépp ca réew ma. Fa laa leen di nangule. Fa
laay sàkkoo seeni jooxe ak seen ngëneeli sarax,

ak lépp lu ngeen ma sellalal. 41 Maa leen di
nangul seen saraxu cuuraay, gannaaw bu ma
leen génnee fa biir xeet yaak réew ya ngeen
tasaaroo ca seen biir, ba dajale leen. Su boobaa
maay jëfe sellnga fi seen biir, xeet yi seede.
42 Dingeen xam ne maay Aji Sax ji, gannaaw bu
ma leen délloosee ci biir suufas Israyil, réew
ma ma giñaloon seeni maam, ne dinaa leen ko
jox. 43 Fa ngeen di fàttlikoo seeni jëfin, mboolem
seeni jëf yu ngeen sobeele woon seen bopp, daldi
jéppi seen bopp ndax seen mboolem jëf ju bon.
44 Yeen waa kër Israyil, duma jëflanteek yeen
li seen jikko ju bon yelloo ak seen jëfi yàqute,
waaye sama teddngay tur laa ciy seet, ba ngeen
xam ne man maay Aji Sax ji. Kàddug Boroom bi
Aji Sax jee.”»

21

Woyu saamar jib na

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw
nit ki, neel jàkk yoonu ndijoor, sànnil kàddu
ci kaw bëj-saalum googu, waxal waxyu ci kaw
gottub Negew boobu*. 3 Dangay wax waa gottub
diiwaanu Negew, ne leen: “Déglul kàddug Aji
Sax ji. Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Maa
ngii di jafal ci sa biir, daay guy xoyom sa garab
yépp, gu naat ak gu wow. Dara du ko mana fey.
Daay ga day jóge bëj-saalum ba bëj-gànnaar te
ñépp a cay lakk, 4 ba mboolem kuy dund xam ne
man Aji Sax ji maa ko taal te du fey.”» 5 Ma ne

* **21:2** 21.2 Waxyu bii mu ngi jëm ci wàllu Yuda gi féete bëj-saalum.

ko: «Éey Boroom bi Aji Sax ji, ñii déy a ngi wax
ci man, naan: “Kii moom xanaa day léeb ak a
léebaat rekk?”» 6 Ba loolu amee kàddug Aji Sax
ji dikkal ma ne ma: 7 «Yaw nit ki, jàkkaarlool
ak Yerusalem, nga sànni kàddu bérab yu sell
yi te nga wax waxyu ci kaw réewum Israyil.
8 Waxal réewum Israyil ne ko: “Aji Sax ji dafa
wax ne: Maa ngi nii fi sa kaw. Maay boccee
sama saamar mbaram, daldi dagge fi yaw ku jub
ak ku bon. 9 Dagge fi yaw ku jub ak ku bon moo
may taxa boccee sama saamar mbaram, dal ci
mboolem kuy dund, bëj-saalum ba bëj-gànnaar,
10 ba képp kuy dund xam ne man Aji Sax ji maa
bocci sama saamar, te du dellu mbaram.” 11 Yaw
nit ki, binnil, neel yàcc, di binnee naqar, ñuy gis.
12 Dees na la laaj ne la looy binni. Nga ne leen:
“Xanaa mbir mi ma dégg. Bu agsee fit yépp ay
rëcc, loxo yépp nasax, xol yépp jeex, óom yépp
di fenqoo. Mu ngooguy dikk te dina am. Kàddug
Boroom bi Aji Sax jee.”»

13 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma: 14 «Yaw nit ki, waxal bii waxyu, nga ne:
“Boroom bi dafa wax ne:

Saamar a ngoog,
saamar bu ñu xacc, jonj ko!
15 Dees koo jonj ngir bóome,
jonj koo jonj ba muy tàkk.
Ana nu nu mana bége lii? Ngeen ne Aji Sax ji
nee: ‘Yetu nguurug Yuda sama doom a ngi
fi.’
Waaye saamar bi faalewul benn bant!
16 Santaane nañu ñu jonj saamar bi,
ba loxo man koo téye,

ñu xacc ko, jonj ko,
nar koo teg ci loxol bóomkat.
17 Yaw nit ki, yuuxul, jooyal,
saamar bi dikkal na sama ñoñ,
dikkal mboolem kàngami Israyil,
boole leen ak sama ñoñ, jalax ci kaw saamar.
Kon nag, màttul, wiccax!
18 Nattu bi metti na!
Bu yetu nguur, wi saamar bi xeeb, demee, ana luy xew?
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.”

19 «Yaw nit ki, jottlil waxyu,
ŋëbal bii loxo, dóor ca bee.
Na saamar bi dal benn yoon, ñaari yoon, ba ñett,
saamaru ndee la, saamar baay bóom ñu bare,
gaw leen,
20 yóbbuw fit,
tëreëfloo ñu bare.
Seen buntoo bunt laa teg saamaru bóomkat.
Ndeysaan, bii saamar bu ñu defar ba muy tàkk,
xacc ko ngir bóome.
21 Saamar, ñaweel sa ndijoor,
walbatiku, jëm càmmoñ,
ak foo mana jublu,
22 man it ma ŋëb bii loxo, dóor ca bee,
ba giifal sama xadar.
Man Aji Sax ji maa ko wax.»
23 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma: 24 «Yaw nag nit ki, sàkkal ñaari yoon yu
saamaru buuru Babilon di jaare dikk; ñaari yoon
yuy bàyyikoo menn um réew. Tegal fa buntu
yoon wu ci nekk màndarga muy tegtale dëkk ba

yoon wa jëm; 25 wenn yoon wa jëme saamaru
Babilon ca Raba, dëkkub Amoneen ñi; wa ca des
jëme ko Yerusalem, dëkk ba ñu dàbbli, ca Yuda.
26 Buuru Babilon a ngay taxaw ca selebe yoon
wa, fa ñaari yoon ya séddlikoo, ngir gisaane.
Dina yëngal fitti seetukaay yi, xool ci terafim
yi, jumtukaay yi ñuy gisaanee, te dina xool ci
resu jur. 27 Fitt giy misaal Yerusalem ndijooram
lay wadd. Mu sës dénki dàjjikaay yi, yéene
ndigalu bóome, xaacu, daldi sës dénki dàjjikaay
yi ci bunt yi, yékkati sëkk yi, ngir taxawal ab
gawukaaay. 28 Waa Yerusalem foog ne ngisaane
googu misaal seen jéll, caaxaan la, ndax ngiñ
moo lal seen kaaraange, ba du deñ. Waaye
buuru Babilon a leen di fàttli seenug tooñ, ba
jàpp leen njaam.

29 «Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Gannaaw yeena fàttliku seen ñaawtéef, seeni
tooñ ne fàŋŋ, seeni bàkkaar fés ci seen jëf jépp,
gannaaw yeena ñaaw ñaawtéef gu ñu leen di
fàttlikoo, dees na leen jàpp.

30 «Waaye yaw garmib Israyil bu teddadi bu bon bi,
sa bés dikk na, sa àppu mbugal mat na.†
31 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Dindil kaala gi, foq mbaxanam buur mii;
la woon wonni na,
ku noon dett jóg, ku jóg, detteelu.
32 Tasaaroo, tasar, maa ko naa tasar!

† **21:30** 21.30 Buur Cedesyas lañuy wax fii. Cedesyas mooy buur bi mujj ci askanu Daawuda. Seetal ci *2.Buur ya* 25.4-7.

Lépp ay wonni,
ba keroog boroom àtte bi dikk, ma jox ko ko.
33 «Yaw nag nit ki, jottlil bii waxyu, nga ne:
“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ci mbirum
Amoneen ñeek seeni saaga ne:
Saamaroo saamar,
bocciku, nara bóome,
xacce ba mana yàppe,
di tàkk ni melax.
34 Gisal nañu leen peeñuy caaxaan,
gisaaneel leeni fen.
Teewul saamar ba di tege ca ndoddi
ñu bon ñi ñu nara bóom,
seen bés taxaw,
seen mujjantalu mbugal teew.

35 «“Léegi dellooleen saamar ci mbaram.
Saamaroo, fa ñu la sàkke woon,
ca réew ma nga cosaanoo, fa laa lay àttee.
36 Maa lay xëpp samam sànj,
wal sama sawaras xadar fi sa kaw,
jébbal la nit ñu néeg,
ñu xareñ ci sànke.
37 Yaay doon mattum sawara wa,
sa deretu boroom ne xéew fi digg réew mi,
ba deesatu la fàttliku.
Man Aji Sax ji maa ko wax!”»

22

Yerusalem def nay tojaange

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw
nit ki, doo tiiñal ñii? Doo tiiñal waa dëkku
tuurkati deret yii? Xamal leen seen jëf ju siblu

jépp. 3 Ne leen: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax
ne: Ab dëkk a ngii buy tuur deret fi biiram, ba
tax bésam di jubsi. Mu ngi sàkk ay kasaray tuur,
di sobeel boppam. 4 Yaw dëkk bii, gàddu nga
bàkkaar ndax deret ji nga tuur, sobeel nga sa
bopp ndax kasaray tuur yi nga sàkk. Kon gàttal
nga saw fan, agsi nga ci sa àppu at. Moo tax
maa lay def ku mboolem xeet yi di sewal, ku
mboolem waa réew yi di kókkali. 5 Dëkk bu
yàqu bi nga doon, ku jegeek ku soree lay kókkali.
Boroom der bu yàqu bi, sa lépp a salfaañoo!
6 Kàngami Israyil a ngii fi sa biir, di jaay doole
bay tuur deret. 7 Ndey ak baay, ñu tuutal fi sa
biir; doxandéem bi, ñu lekk àqam fi sa biir; jirim
akub jëtun, ñu néewal fi sa biir. 8 Sama mbir yu
sell, nga sàggane, sama bési Noflaay, nga ñàkke
worma. 9 Ay soskat a ngi fi sa biir, di lor ay
bakkan. Kaw tund yi lañuy lekke ñam wu ñu
sarxeel ay tuur fi sa biir, tey def jëfi yàqute fi sa
biir. 10 Baay la doom di teddadil lalam fi sa biir,
ku gis baax, ñu tëdde fi sa biir. 11 Kii ak jabaru
jaambur ci jëf ju siblu, kee sobeel jabari doomam
ci biir yàqute, kale di tëdde rakki doom baayam
fi sa biir. 12 Alalu ger, ñu jël fi sa biir, ngir lor
ay bakkan. Ndollant ci kaw tegandaay, nga jël
feyeekoo bor, di wute alal sa àqu moroom. Man
nag, nga fàtte ma. Kàddug Boroom bi Aji Sax
jee.

13 «“Maa ngii nag di fenqe samay loxo, di ko
mititloo alal ju lewul ji nga dajale, ak sa dereti
nit ji ñu tuur fi sa biir. 14 Mbaa keroog bés
ya may jëflanteek yaw, dinga am fit ak doole

joo ko dékkoo? Man Aji Sax ji maay wax, jëfe
ko. [15] Maa lay tasaare fi biir xeet yi, wasaare
la fi réew yi, ba tàggale laak sa sobe. [16] Dinga
teddadil sa bopp, xeet yiy gis, ba nga xam ne
maay Aji Sax ji.”»

[17] Ba loolu wéyee kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma: [18] «Yaw nit ki, waa kër Israyil mbuubitu
weñ gu raxe lañu ci man léegi. Ñoom ñépp
duñu lenn lu moy xànjar ak weñ gu weex ak
gu ñuul ak beteex ci biir taalub tëgg. Mbuubitu
xaalis rekk lañu. [19] Moo tax Boroom bi Aji Sax ji
dafa wax ne: “Gannaaw doon ngeen yeen ñépp
mbuubitu weñ, maa ngii nag di leen dajale fi digg
Yerusalem. [20] Ni ñuy boolee xaalis ak xànjar ak
weñ gu ñuul ak beteex ak weñ gu weex ci biir
ab taal, xamb sawara wa ngir seeyal ko, ni laa
leen di boolee ci sama biir mer ak sama xadar,
jóor leen, seeyal leen. [21] Maa leen di saam fi digg
Yerusalem, jafale leen sama tàngooru xadar, ba
ngeen seey ca biir. [22] Ni xaalis di seeye ci biir
taal, ni ngeen di seeye ca biir. Su boobaa ngeen
xam ne man Aji Sax ji maa leen xëpp sama
xadar.”»

[23] Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na
ma ne ma: [24] «Yaw nit ki, waxal Yerusalem ne ko:
“Yaa di suuf su ñu dindiwul sobeem, te tawluwul
keroog bésub sànj ma.” [25] Ay yonentam a ngi
déeyoo fi biiram; ñu ngi xiiru ni gaynde guy
xotat pàddam, di lekk doom aadama yi, foqati
alal ak gànjar, ful jëtun yi ci biiram. [26] Ay
sarxalkatam xëtt nañu sama yoon, teddadil nañu
sama yëf yu sell. Lu sell ak lu sellul, ràññeewuñu
ko; lu set ak lu sobewu, xamlewuñu ko; sama

bési Noflaay, ñu jéllale ko, ba ma mujj teddadi
fi seen biir. 27 Kàngamam yi ci biiram a ngi
mel ni saafaandu yuy dogat am pàdd, tuur deret
ja, di sànk ay bakkan ngir nangu alali boroom.
28 Ay yonentam di leen diwal weexal ci kaw
loolu lépp, ci peeñuy caaxaan ak ngisaaney fen,
naan: "Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne," te Aji
Sax ji waxul. 29 Waa réew maa ngi lekk àq, di
sàcc. Baadoolo yeek walaakaana yi, ñu néewal;
doxandéem bi, ñu not, xañ ko àqam. 30 Ma seet
ci seen biir kuy defaraat tata ji, janook man ci
bëttukaay bi, ngir taxawal réew mi, ba duma tas
réew mi, waaye gisuma kenn. 31 Ma daldi leen
xëpp samam sànj, fàkkase leen sama tàngooru
xadar, këpp leen seen añu jëf ci seen kaw bopp.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.»

23

Samari ak Yerusalem bokkaale nañu

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal ma ne ma:
2 «Yaw nit ki, ñaari jigéen la woon,
ñu bokk jenn ndey,
3 di gànctu ca Misra,
te doon fa gànctu ca seenug ndaw.
Fa lañu doon làmbe seeni ween,
di motoxal seen cusi janq.
4 Ku mag kaa doon Owola,
rakk ja di Owoliba.
Ñu di samay soxna,
jural may doom, góor ak jigéen.
Owola mooy Samari,
Owoliba di Yerusalem.

5 Owola di sama soxna tey gànctu,
di xédd ay faram, waa Asiri xarekat ya.
6 Ñа nga sol seen mbubbi baxa,
diy kàngam aki jawriñ,
ñoom ñépp di xale yu góor yu sopplu,
di ndaanaani gawar.
7 Boppam la daan jox tànnéefi doomi Asiri yooyu yépp,
di sobeel boppam ak mboolem tuuri ñooñu mu xédd.
8 Gànctoom ga woon ca Misra, bawu ko.
Moom lañu daan tëdde cag ndawam,
te ñoo daa motoxal cusi janqam,
ba sotti ko seen yàqute.
9 Moo tax ma teg ko ca loxoy faram ya,
loxoy waa Asiri ya mu daan xédd.
10 Ñoo ko ñori ba mu ne duŋŋ,
doomam yu góor ak yu jigéen, ñu nangu,
moom, ñu jam ko saamar, rey ko.
Nii lañu sottale ay mbugalam,
ba mu yedd jigéen ñépp.

11 «Owoliba rakk ja gis ca
te gëna yàqu magam,
di gànctu ba raw mag ja.
12 Moom it waa Asiri ya la xédd,
ñuy kàngam aki jawriñ,
xarekat yu ràngu ba solu ba jekk,
di ndaanaani gawar,
ñoom ñépp di xale yu góor yu sopplu.
13 Ma gis ni mu sobeele boppam,
muy wenn yoon wu ñu bokk ñoom ñaar.

14 Teewul rakk ja gëna gànctooti,
gis nataali góor yu ñu yett ciy tabax,
di jëmmi waa Babilon yu ca ñaase, xonq curr.
15 Ña nga takk ngañaay ca seen ndigg,
tañlaayu bay langal,
ñoom ñépp di nirooki kàngam,
di saf doomi Babilon,
réewum Kalde di seen cosaan.
16 Rakk ja teg nataal ya bët rekk, xédd leen,
yónnee leeni ndaw fa Kalde.
17 Doomi Babilon ya dikk,
fekksi ko ci kaw lalu baane,
sobeel kook seen yàqute,
mu sobeel boppam ak ñoom ba ñu sàppi ko.
18 Moo siiwal gànctoom,
wone yaramu neenam,
ba sàppi ma ni ma magam sàppee.
19 Mu gën di gànctooti,
di ko baaxantale janti ndawam,
ba muy gànctu ca réewum Misra.
20 Muy xédd ay faram
yu seeni ngóora di saf yu mbaam,
te ñu aldee alde ba mel niy fas.

21 «Yaw Owoliba de, yaa namm sa yàqute ga woon ba ngay ndaw,
ba waa Misra di motoxal say cus,
ngir bànneexoo sa weeni janq.
22 Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
“Owolibaa, maa ngii di xabtalsi say far ci sa kaw;
ñi la sàppi, ñoom laay bàbbee fi la wër,
xiirtal leen fi sa kaw:
23 waa Babilon, Kaldeen ñépp,

muy waa Pekot, di waa Sowa, di waa Kowa,
ànd ak waa Asiri yépp,
di xale yu góor yu sopplu,
ñoom ñépp di kàngam aki jawriñ,
di kilifa yu ràññiku,
ñoom ñépp war ay fas.
24 Dañuy dal fi sa kaw,
aki gànnaay, watiir aki mbege ak kurélu xeeti xeet,
ŋàbb pakk bu mag ak bu ndaw, sol mbaxanam xare,
dar kepp la.
Maa leen di jox sañ-sañu mbugal,
ñu mbugal la, ni ñu baaxoo mbugale.
25 Maa lay yen sama fiiraange,
te yaw lañuy jëflanteel ak xadar,
sa bakkan ak say nopp, ñu njoof,
saw ndes fàddoo saamar.
Say doom, góor ak jigéen, ñu nangu,
sa kuutaay lakk ba xoyomu.
26 Dañuy futti say yére, foqati say gànjar.
27 Maay dakkal sa jëfi yàqute,
ak sa gànctu ga dale ca réewum Misra,
ba dootoo ko geesoo gëti nammeel,
te dootoo fàttliku Misra.
28 Boroom bi Aji Sax ji kat dafa wax ne:
Maa ngii di la teg ci loxol ñi nga bañ,
loxol ñi la sàppi.
29 Mbañeel lañuy jëfeek yaw,
foqati ñaqoo ñaq,
wacc la, nga ne duŋŋ duŋŋaaral.
Sa gànctu gu ñàkk kersa dina feeñ,
ak dëgër bët gi ngay cagatoo.

30 Ñoo lay def jii jëf
ndax sa gànctu gi nga toppe yéefar yi,
di sobeel sa bopp ak seen kasaray tuur.
31 Yaa topp sa tànki mag,
kon maa lay nàndale kaasu mbugalam.
32 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Sa kaasu mag ngay naane,
xóot, yaatu,
duy ba ne xéew,
xellil la ay ñaawleeki kekku.
33 Mànditeeku tiis ngay feesi,
kaasu wéetaay ak wéetle di sa kaasu mag Samari.
34 Yaa koy naan ba siitaatu ko,
yéy tojit ya, xotate say ween.
Man de maa ko wax.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

35 «“Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Yaa ma fàtte,
jalax ma sa gannaaw.
Kon nag gàddul sa ayu ñàkk gàcceek sa gànctu.”»

36 Aji Sax ji nag ne ma:
«Yaw nit ki, doo tiiñal Owola ak Owoliba?
Kon nag biral leen seeni jëf ju siblu:
37 Ñoo njaaloo, ñoo bóome,
ñoo njaalook seen kasaray tuur.
Doyatu leen, doom yu góor yi ñu ma jural,
ñu di leen lakk ngir ay tuur, leele leen.
38 Lii itam, ñoo ma ko def:
Bésub keroog lañu sobeel sama kër gu sell,

teddadil sama bési Noflaay.
39 Ñoo rendil seen kasaray tuur seeni doom,
ba noppi dugg sama biir kër gu sell ci bés bi,
ba teddadil kër gi.
Loolu déy, moom lañu def fi sama digg kër gii!
40 Te sax ñoo yeble, wutiy góor,
yónnee ndaw lu leen jële fu sore,
ñu daw dikk,
fekk leen sangu, tusngalu, gànjaru,
41 tooge lal bu yànj,
taabal taaje fa kanam,
sama cuuraay ak sama diw gu xeeñ tege ca.
42 Muy coowal gàngoor gu amul xalaatu àddina;
doom aadama ju nekk a nga ca,
ba ci ay màndikat yu ñu jële ca màndiŋ ma,
ñooña di leen takkal lami loxo,
di leen solal mbaxanam lingeer.
43 Booba laa wax ci ndaw sii njaaloo ba ràpp, ne:
“Ndaw sii lañuy gànctool ba tey?”
44 Mu daldi ànd ak moom ni ñuy àndeek caga
rekk.
Nii lañu àndeek Owola ak Owoliba.
Ñii jigéen ñu ñàkk gàcce!
45 Waaye ay nit ñu jub a ngii,
ñoo leen di atteji àtteb njaalookat yu jigéen,
àtteb bóomkat yu jigéen,
nde ay njaalookat lañu,
te ay bóomkat lañu.

46 «Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Wool gàngoor ci seen kaw,
bàyyee leen tiitaange aki sëxëtookat.
47 Gàngoor gaa leen di dóor ay doj,

jam leeni saamar, ñu dee,
seeni doom, góor ak jigéen, ñu bóom;
seeni kër, ñu taal,
48 ma dakkale noonu yàqute ci réew mi,
jigéen ñépp jànge ca,
baña jëfeeti yàqute ju mel ni seen jos.
49 Dees na leen këpp seen yàqute,
ngeen yenu seen bàkkaari kasaray tuur,
ba xam ne man maay Boroom bi Aji Sax ji.»

24

Mbugalu Yerusalem, misaal maa ngi

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ca juróom
ñeenteelu at ma, fukki fan ca fukkeelu weer wa.
Mu ne ma: 2 «Yaw nit ki, bindal bés bii, bés bii ci
boppam, ndax buuru Babilon gaw na Yerusalem
bés niki tey. 3 Léebalal kërug fippukat yi aw
léeb, ne leen: "Boroom bi Aji Sax ji dafa wax
ne:
Taalal, teg cin li, teg ko, sotti ci ndox.
4 Booleel dogi yàpp yi, def ci:
dog yu baax yépp, fàllare jeek tànku kanam bi,
te feccalee ko cér ya gëna baax.
5 Li gën ci gétt gi ngay sàkk,
nga jal matt ci suufu cin li,
xamb, baxala baxal, ba baxalaale yax yi."»
6 Boroom bi Aji Sax ji kat dafa wax ne:
«Wóoy ngalla bii dëkku tuurkatu deret!
Mooy cin lu teg àkki xëmit,
cin lu dul tàggook xëmitam.
Wenn-wenn ngay seppi dogi yàpp yi,
te bul tegoo bant la ngay seppi.

7 Deret ji mu tuur a ngi ci biiram ba tey;
doj wu amul dara la ko sotti,
sottiwu ko ci suuf, fu muy suuloo.
8 Man maay wacc deret ja ca doj wa amul dara,
fa mu naan fàŋŋ, du suulu,
ngir mu doon sànj muy wàcce mbugal.»
9 Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Wóoy ngalla bii dëkku bóomkat!
Man it dinaa yokk jalu matt mi.
10 Jalala jal matt mi, xamb taal bi.
Baxalal yàpp wi bu baax, ŋeeral,
ba yax yi far xëm.
11 Boo noppee tegal cin li deful dara ci xal yi,
mu tàng ba xànjar bi xonq curr,
tilim ja seey ca biir,
xëmit ja xoyomu.
12 Coonoy neen, xëmit ja ne xéew du deñ,
sawara sax dindiwu ko.
13 Sa sobeey sa yàqute!
Maa la setal te taxu laa set.
Dootuloo tàggook sa sobe,
ba keroog may giifal sama xadar fi sa kaw.
14 Man Aji Sax ji maa wax,
mu dikk, ma jëfe ko.
Duma bàyyi, duma ñéeblu, duma yërëm;
say jikko ak say jëf lees lay àttee.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.»

Soxnas Esekiyel faatu na

15 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na
ma ne ma: 16 «Yaw nit ki, maa ngii di nangusi sa
bànneexu bët cim pàdd. Bul yuuxu, bul jooy, bu
sa rongooñ wadd. 17 Binnil ndànk te bul ñaawlu.

Bul tàggook sa kaala, bul tàggook say carax, bul muur sa tuñum kaw ba ci sikkim di ko ñaawloo. Bul lekk ñam wu la njaal mi indil.*»

18 Wax naak mbooloo mi ci suba, ci ngoon si sama soxna dee. Bët set ma def li ñu ma sant.
19 Mbooloo mi nag ne ma: «Xanaa doo nu wax lii
ngay def nii, lu muy wund ci nun?» 20 Ma ne leen:
«Kàddug Aji Sax jee ma dikkal, ne ma: 21 Waxal
waa kër Israyil, ne leen: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii di teddadil sama bérab bu sell bii, seen sag bii ngeen di doolewoo, di seen bànneexu bët, di seen nammeelu bakkan. Seen doom yu góor ak yu jigéen ya ngeen
bàyyi Yerusalem, saamar dina leen tëral. 22 Te
nangeen def nii ma def. Buleen muur tuñum kaw ba ci sikkim te buleen lekk ñam wu leen
njaal mi indil. 23 Buleen tàggook kaala, buleen tàggooki carax. Buleen yuuxu, buleen jooy. Waaye dingeen jeex tàkk ndax seeni ñaawtéef,
ngeen ànd di binni.” 24 Mu ne: “Na Esekiyel
di seen misaal. Bu jotee, mboolem nu mu def, nangeen ko def, ba xam ne man maay Boroom bi Aji Sax ji.”

25 «Yaw nit ki, bés bu ma nangoo ci ñii seen tatay daraja ji ñuy bége, muy seen bànneexu bët, di seen xintey bakkan, ba nanguwaale seen
doom yu góor ak yu jigéen, 26 bésub keroog ku
ca rëcce dina dikk ba ci yaw, àgge la xibaar
bi. 27 Bésub keroog sa gémmiñ dina ubbiku, nga
noppee luu, ba wax ak ka rëcc. Su boobaa yaay

* **24:17** 24.17 Ku deele daawul togg. Waa njaal mi ñooy indi ñam wu ñu lekk ci dëj bi.

doon misaalu mbooloo mi, ba ñu xam ne maay Aji Sax ji.»

25

Kàddug waxyu dal na xeet yi

Waxyu dal na Amon

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw
nit ki, neel jàkk Amoneen ñi, nga wax waxyu ci
seen kaw. 3 Waxal Amoneen ñi, ne leen:
“Dégluleen kàddug Boroom bi Aji Sax ji.
Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
yeena noon: ‘Ñaw!’ ba ñuy teddadil sama kër gu sell,
réewum Israyil gental,
waa kër Yuda jëm ngàllo.
4 Maa ngii nag di leen jébbal màngaani penku,
ñu moom leen,
samp seeni dal fi seen biir,
yékkati fa seeni xayma.
Ñooy lekk seen meññeef,
naan seen meew.
5 Maay soppi Raba seen péey ab parlub giléem,
maay def réewum Amon goorukaayu gàtt,
ba ngeen xam ne maay Aji Sax ji.
6 Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Yeena doon tàccu,
di fecc, bége tiisu réewum Israyil,
di leen sewal lu ngeen man.
7 Maa ngii nag di leen dóor sama loxo,
te maa leen di jébbal xeet yi, ñu sëxëtoo leen.
Maa leen di dagge fi digg xeet yi,
maa leen di fare ci réew yi,

faagaagal leen,
ba ngeen xam ne maay Aji Sax ji.”»

Waxyu dal na Mowab

8 «Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Waa Mowab ak Seyir a ne: “Xool-leen waa kër Yuda ñii ni ñu mujje,
ñook xeet yépp a yem!”
9 Maa ngii nag di ŋafal réewum Mowab,
ba xañ leen mboolem seen dëkk ya gëna taaru sax,
di Bet Yesimot ak Baal Mewon ak Kiryaatayim.
10 Màngaani penku laa leen di jébbal,
jébbalaale leen Amon,
ba kenn du fàttlikooti Amon ci biir xeet yi,
11 te maay wàcceel Mowab ay mbugal,
ba ñu xam ne maay Aji Sax ji.»

Waxyu dal na Edom

12 «Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Edom a feyu ci waa kër Yuda,
feyu ga mu feyu di tooñaange gu réy.
13 Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maay dóor Edom sama loxo,
dagge fa nit ak mala,
maa koy def ab gent,
la dale Teman ba Dedan, saamar lañuy fàddoo.
14 Maay duma Edom,
te Israyil sama ñoñ laa leen di dumaa.
Ñooy jëflanteek Edom la méngook sama mer,
tollook sama xadar,
ba ñu ñam sama mbugal.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.»

Waxyu dal na Filisti

15 «Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Filisteen ñee jiital seen mbañeel gu sax,
ñoo jéppee jéppi seeni noon, feyoo feyu,
ba faagaagal leen.
16 Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa ngii di dóor Filisteen ñi sama loxo,
maay dagg ñooñu di askanu Keret,
maay fàkkas ndes wa ca tefesu géej.
17 Maa leen di feye mbugalu xadar yu mag,
te bu ma leen yenee sama peyu mbugal,
ñu xam ne maay Aji Sax ji.»

26

Waxyu dal na Tir

1 Ba loolu amee, ca fukkeelu at maak benn,
yemook benn fanu weer wa, kàddug Aji Sax ji
dikkal ma ne ma:
2 «Yaw nit ki,
Tir dëkk ba moo ree Yerusalem,
ne: "Ñaw! Buntu dëkk bi xeet ya daan jaare dàjjiku na!
Léegi man la bunt ubbikul,
léegi maay woomle, Yerusalem gental na."
3 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Yaw Tir, maa ngii fi sa kaw.
Ni géej di yéegee ay gannaxam,
ni laay yéegloo fi sa kaw xeet yu bare.
4 Ñooy màbb say miir,
daane say tata,
ma buube fa pënd ba,

def ko doj wu ne duŋŋ.
5 Tir ay doon wéerukaayu caax ci digg géej gi,
maa ko wax, kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
Dëkk bii mooy doon sëxëtoom xeet yi,
6 dëkk-dëkkaan yi bootu ci mbooyam fàddoo saamar,
ñu xam ne maay Aji Sax ji.
7 «Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Maa ngii di jële bëj-gànnaar, indi ci kaw Tir,
Nabukodonosor buuru Babilon, buuru buur yi,
aki fas aki watiir aki gawar, ak mbooloo mu
takku.

8 «Dëkk-dëkkaan yi bootu ci sa àll bi, saamar la leen di reye.
Mooy yékkati fi la wër ab gawukaay,
jal ay sëkk, gawe la,
yékkati kiiraayu xare yu ràbbaloo ba def um taax, janook yaw,
9 mooy rëkke say miir dénku dàjjikaay,
mooy màbbe say tata ay sémmiñam,
10 ay fasam yu bare sànge la pënd,
riiru gawar yaak mbege yaak watiir ya riiral say miir,
mu jàlle say wunt, dugg, ni ñuy bëtte dëkk,
bu ñu bëtt tataam.
11 Tànki naari góoram lay note sa mbeddoo mbedd,
sa mbooloo mi, mu bóome saamar;
sa kenuy tabax yu dëgër jóoru fi suuf.
12 Ñooñooy foqati sam koom,
sëxëtoo sa alal,
màbb say miir,

daane sa kër yu bakkane,
boole doj yaak bant yaak pënd ba,
tàbbal ca mbeex ma.
13 Maay dakkal say woy,
ba say xalam du fi jibeeti.
14 Maa lay def doj wu ne duŋŋ,
bérabu wéerukaayu caax ngay doon,
te deesu la tabaxati mukk.
Man Aji Sax ji déy maa ko wax!
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

15 «Boroom bi Aji Sax ji dafa wax Tir, ne ko:
Keroog sa coowal jéll ba,
ba ñuy bóome fa sa biir,
ñay dee di binni,
dun yaa cay dégg, di lox moos!
16 Mboolem buuri tefes yaay wàcc seeni ngàngune,
futti seeni mbubb,
tàggook seen yére yu yànj,
bàddoo tiitaange,
ne dett fi suuf,
dëkke kat-kat,
seen yaram dawe saw demin.
17 Ñooy yékkati kàddu, jooye la, ne la:
“Yaaka sànku tey, yaw dunu géej bu xumb bi woon,
yaw dëkk bu siiw bi woon, di jàmbaaru waa géej,
yaak say nit a daa tiital mboolem ñi leen wër.
18 Tey sa bésub jéll bii,
dun yeey xala lox.
Duni géej yeey tiit ci sa sànkute gi.”

19 «Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Bu ma lay def dëkk bu gental,
nga mel ni dëkk yu nit ña ne mes,
ba ma waral xóote ya fi sa kaw,
ba wali ndox ya mëdd la,
20 keroog maa lay wàccaaleek ñay wàcci biir pax,
nga fekki xeetu démb.
Maa lay dëël taati biir suuf,
fu mel ni genti cosaan ya,
nga fekki pax ña fa jëkkoona wàcc,
ngir deesatu la dëkke,
te doo amati cér réewum aji dund ña.
21 Demin wu raglu laa lay sédd,
ba nga ne mes,
ñu di la seet, te deesu la gisati mukk.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee!»

27

Esekiyel jooy na Tir

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw
nag nit ki, yékkatil kàddu, jooye ko dëkkub
Tir. 3 Waxal Tir mi tooge buntu géej, jula
yooyuy jëflanteek xeeti dun yu bare, nga ne ko:
"Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Yaw Tir yaa noon:
'Maaka matub taar!'
4 Yaw mi sa kemu suuf àkki xolu géej,
say tabaxkat a mottli sab taar.
5 Dañu laa tabax ni ñuy tabaxe gaal,
sàkke xànqi sippar fa tundu Senir,
defare ca sa xott wépp,
sàkk bantu seedaru Libaŋ,

defare ponku diggu gaal ga.
6 Ñu gorati garabu seen yu Basan,
defare say joowu,
kaw gaal gi, ñu defare ko banti sippar yu bawoo tefesi Géej gu mag ga,
rafetale ko bëñi ñey.
7 Lẽe bu bawoo Misra lañu ràbb ba mu jekk,
def ko ndimoy wiiru gaal gi,
nga raayawoo ko,
cuub gu baxa ak cuub gu xewar bawoo dunu Elisa,
di sa malaan,
8 waa Sidon ak Arwàdd doonoon say joowkat.
Yaw Tir, yaa yeb ñu rafet xel,
ñuy say mool,
9 magi Gebal ñeek nitam ñu xareñ ñi fi yaw féetewoo di jagal.
Mboolem gaal yu mag yi ak ña cay liggéey di dal ak yaw,
waa gaal ya di jënd sam njaay.
10 Waa Pers ak waa Ludd ak waa Puut,
ñépp a nga woon ca sa mbooloom xare,
di wékk fa yaw seeni pakk ak seen mbaxanay xare.
Ñooñoo la darajaal.
11 Arwàddeen ñeek sa niti bopp a daan wattoo ca sa kaw miir yépp,
Gammàddeen ñi di wattu say tata,
seeni gànnaay wékke, wër say miir.
Ñooñoo mottli sab taar.
12 «“Tarsis dëkk baa doon sab jula ndax sa gépp
xeetu alal ju bare, di indi xaalis, weñ gu ñuul
ak gu weex ak beteex, di ko weccikoo seen alal.

13 Waa Geres ak Tubal ak Meseg di say jula, di
leen indil ay doom aadama ak ndabi xànjar yu
ñuy weccikoo seen koom. 14 Waa kër Togarma
indi ay fas aki gawar aki berkelle, di ko weccikoo
seen alal. 15 Dedaneen ñi di say jula, koomu
dun yu bare di jaare say loxo, ñu di la feye bëñi
ñey ak bantu jalambaan. 16 Waa Siri it di say
jula, di jëndeek yaw lu bare loo defar, di ko
wecci per yu jafe, ak ndimo yu xewar, ak séri
ràbb ak lẽe ak peri koray ak peri rubi. 17 Yudak
réewum Israyil it di say jula, di la wecci bele
bu bawoo Minit, ak dugub ak lem ak diwu togg
ak diwu yaram. 18 Dëkkub Damaas di la jula lu
bare loo defar ak jépp alal joo barele, di la ko
weccee biiñ bu jóge Elbon, ak kawaru xar gu
weex. 19 Waa Weden ak Yawaan bàyyikoo Usal,
di la wecci sa koom weñ gu ñu tëgg, ak xasum
kaas, ak barax bu xeeñ. 20 Waa Dedan it di say
jula, indil la seen ndimoy tegi fas. 21 Waa Arabi
ak mboolem garmiy Kedar it di julanteek yaw,
feye la ay tàppaanga aki kuuy aki bëy. 22 Julay
Saba ak Raama it di julaak yaw, di la indil ngën-
gi-safal ak mboolem peru gànjar, ak wurus yu
ñuy weccikoo sa alal. 23 Waa dëkk yii di Karan
ak Kane ak Eden ñoom it di say jula, ñook julay
Saba ak Asur ak Kilmàdd. 24 Ñooñoo doon say
jula yu lay indil yérey tànnéef, ak turki yu yolet,
ak yérey ràbb, ak malaan yu yànj, ak goj yu
rawaasoo yu wér. 25 Ay gaali Tarsis yu mag a
daan yóbbu sam njaay.

Nga fees dell, diis gann fi digg xolu géej.

26 Say joowkat waral la mbeex mi ne màww,

ba digg géej, teewul ngelawal penku damm la.
27 Sa alal ja, sab yeb, sa njaay ma,
sa niti géej, say mool, say jagalkat, say jaaykat,
ak mboolem sa dag yi ci sa biir,
ak mboolem sa gàngoor gi ci sa biir,
ñooy tàbbeendoo xolu géej keroog sa bésub jéll
ba.
28 Bu say mool yuuxoo,
tefes yaay riir,
29 képp kuy ŋàbb joowu wàcce gaalam.
Nitu géejoo mboolem mool,
ñépp fi suuf lañuy taxaw.
30 Ñoo lay jooyal,
di yuuxu yuux yu metti,
xëppoo suuf,
fërënqu cib dóom.
31 Yaay tax ñuy nelu,
sol ay saaku di ko ñaawloo,
di la jooye naqaru xol ak yuux yu metti.
32 Ñeey am tiis, yékkatil la kàddug jooy,
jooy la ne:
‘Ana dëkk bu mel ni Tir,
mi ñu wedamal nii biir géej?’
33 Ba ngay yebbee géej sam koom,
yaa daan reggal ñu bare.
Sa alal ak sa koom gu bare nga woomale buuri
àddina.
34 Léegi rajaxoo nga biiri gannax ca biir xóotey
géej,
sa koom ak sa gàngoor gi ci sa biir, lépp jóoru.
35 Waa dunoo dun a la tiisoo,
seen yaramu buur ya dawa daw ba ñu ne yasar.
36 Julay xeet yaa ngi muslu ci saw demin.

Raglu nga mujje,
te doo tekkeeti ba fàww!”»

28

Nguurug Tir foq na

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw
nit ki, waxal Boroom Tir, ne ko: “Boroom bi Aji
Sax ji dafa wax ne:
Dangaa fuuy ba naan:
‘Maay Yàlla, ji tooge toogub yàlla yi, fi xolu géej!’
Waaye yaw doom aadama nga, doo Yàlla,
dangay yàlla-yàllalu rekk.
3 Xëy na yaa sut Dañeel am xel,
du genn kumpa gu la ump!
4 Sam xel ak sa manoore nga ame alal,
am wurus, am xaalis,
yeb ci say denc.
5 Sa xelum jula mu réy nga yokke sa alal,
alal ji tax laa fuuy.
6 Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Gannaaw dangay yàlla-yàllalu,
7 maa ngii di la indil ay làkk-kat,
yéefar yi gëna néeg.
La nga sottale xel mu rafet, ñoo koy boccil saamar,
te ñooy yàq sab taar.
8 Pax lañu lay tàbbal,
nga deeyi xolu géej deewug ku ñu bóom.
9 Xanaa doo janook ki lay rey, naati yaay yàlla?
Boo tàbbee ca sa loxoy jamkat ya,
keroog nga noppee doon yàlla, di nitu kese.
10 Deewug yéefar bu xaraful ngay deeye ci loxol làkk-kat yi.

Man déy, maa ko wax!
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.”»
11 Kàddug Aji Sax ji dikkalati ma ne ma:
12 «Yaw nit ki, yékkatilal buurub Tir kàddug
jooy! Nga ne ko: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax
ne:
Yaa matoon royukaay,
géejum xel, sottib taar.
13 Yaa nga woon biir Àjjana, toolub Yàlla ba,
ràngoo lépp luy gànjari per,
sarduwan ak topaas ak jamaa ak kirsolit ak onigsë ak jàspë ak safiir ak emëródd ak eskarbukal.
Fegukaay yaak wewukaay ya di wurus,
te bés ba ñu la sàkkee, fekk na ñu waajal yooyu.
14 Yaa doon malaakam serub mu ne ràññ, di aare,
ma tabb la fa kaw tundu Yàlla wu sell wa,
ngay daagoo digg doj yuy tàkk.
15 Ba ñu la sàkkee, nga dale mat ci say jëfin,
ba keroog njubadi di feeñ ci yaw.
16 Sa liggéeyu jula bu yaatu moo la feesal fitna,
nga bàkkaar, ba ma nangoo sa teddnga fa tundu Yàlla wa,
sànk la, yaw malaakam serub miy aare,
nga jóge digg doj yuy tàkk.
17 Sab taar a la fuuyloo,
sa daraja tax nga yàq sam xel!
Fi suuf laa la rattax,
fi kanam buur yi laa la detteel, ñu di la seetaan.
18 Sa ñaawtéef yu bare ak njublaŋ gi ngay julaa,
looloo teddadil sa jaamookaay yu sell,
ba ma jafale sawara fi sa biir,

mu xoyom la.
Maa la def ub dóom fi suuf,
ñépp di la xool.
19 Mboolem ñi la xam ci xeet yi,
seen yaram dina daw ci yaw.
Ku raglu ngay doon,
te doo tekkeeti ba fàww.”»

Waxyu dal na Sidon

20 Kàddug Aji Sax ji dikkalati ma ne ma:
21 «Yaw nit ki, neel jàkk Sidon*, nga biral waxyu
fi kawam. 22 Neel:
“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Yaw Sidon, maa ngii fi sa kaw.
Dees na ma sargal fi sa biir,
ba ñu xam ne maay Aji Sax ji
ndax mbugal yi ma fiy wàccesi,
ba fésal fi sama sellnga.
23 Maa fiy yebal mbas,
deret tuuroo mbedd yi,
saamar dajal dëkk bi,
bóom nit ñi, tëral,
ba ñu xam ne maay Aji Sax ji.”

24 «Su boobaa waa kër Israyil, seen dëkkandoo yi leen di sewal,
dootuñu leen lëjal ni dagg yu ñaw ak dég yuy jame.
Su boobaa ñu xam ne maay Boroom bi Aji Sax ji.

Aji Sax jeey yiwi Israyil

* **28:21** 28.21 Sidon dëkk la bu bootu woon ci Tir, ca wetu bëj-gànnaaram.

25 «Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Bu may
dajale waa kër Israyil, di leen jële digg xeet yi
ñu tasaaroo, ca laay fésal sama sellnga fa seen
biir, yéefar yi gis, ñu dëkke seen suufas bopp, sa
ma joxoon Yanqóoba sama jaam ba. 26 Xel mu
dal lañu fay dëkke, tabax fa ay kër, jëmbat seeni
reseñ. Bu ma wàcceelee ay mbugal mboolem ñi
leen di sewal te séq leen, dinañu dëkke ba xam
ne maay seen Yàlla Aji Sax ji.»

29

Waxyu dal na Misra

1 Ca fukkeelu at ma, fukki fan ak ñaar ca
fukkeelu weer wa, kàddug Aji Sax ji dikkal na ma
ne ma: 2 «Yaw nit ki, neel jàkk Firawna buuru
Misra, nga biral waxyu fi kawam ak fi kaw Misra
gépp. 3 Waxal, nga ne: “Boroom bi Aji Sax ji dafa
wax ne:
Maa ngii fi sa kaw, yaw Firawna buuru Misra,
yaw ninki-nànka ju mag ji goore sa diggi dex,
te naan: ‘Maa moom sama dex,
man ci sama bopp maa ko sàkk!’
4 Waaye maay we ay lonku ci say ŋaam,
jël sa jëni waltan,
ŋoyal leen ci say waasintóor,
diree la say waltan,
sa jëni waltan yépp ŋoy ci say waasintóor.
5 Ma wacc la ca màndiŋ ma,
yaw yaak mboolem sa jëni waltan.
Ci àll bi nga naa ñàyy,
deesu la for, deesu la fat.
Dundooti àll beek njanaaw yi, yaw laa leen di leele,

6 ba waa Misra gépp xam ne maay Aji Sax ji.

«“Seen ndimbal ak Israyil mooy ndimbalu bantu barax,
7 ñu jafandu ko, mu ne tàllit,
ne xureet mbagg yépp,
ñu wéeroo ko, mu ne tipp,
ndigg yépp rëcc.

8 «“Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Yaw Misra, maa ngii di la indil saamar,
ba dagge fi yaw nit ak mala.
9 Réewum Misraay gental, di ndànd-foyfoy,
ba ñu xam ne maay Aji Sax ji.
Moo ne: ‘Dex gi maa ko moom,
man maa ko sàkk!’
10 Moo tax maa ngii fi sa kaw,
yaak say wali dex.
Maay def réewum Misra gent bu ne sereŋ,
mu gentale Migadol ca bëj-gànnaar, ba Asuwan,
fa mu digalook réewum Kuus ca bëj-saalum.
11 Tànku doom aadama du fa jaare,
tànku mala du fa jaare,
te deesu fa dëkke diiru ñeent fukki at.
12 Maay def Misra gëna gental ci réew yi gental,
ay dëkkam gëna gental ci dëkk yi diiru ñeent fukki at.
Maay tasaare waa Misra ci biir xeet yi,
wasaare leen ci biir réew yi.
13 Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Bu ñeent fukki at yi matee,
ma dajalee waa Misra fa digg xeet ya ñu tasaaroo woon.

14 Ca laay tijjee wërsëgu Misra,
delloo leen réewum Pattros ca bëj-saalum,
seen réewum cosaan,
ñu doon fa nguur gu suufe,
15 gëna suufe ci nguur yi,
ba dootuñu damu fi kaw xeet yi.
Maa leen di tuutal ba dootuñu yilif xeet yi.
16 Waa kër Israyil dootuñu yaakaar Misra,
xanaa ñuy fàttliku na ñu ñaawe woon démb,
ba ñuy làqoo waa Misra,
te dinañu xam ne maay Boroom bi Aji Sax ji.”»
17 Ca ñaar fukkeelu at maak juróom ñaar, benn
fan ca weer wa jëkk, kàddug Aji Sax ji dikkal
na ma, ne ma: 18 «Yaw nit ki, Nabukodonosor
buuru Babilon teg na mbooloom xareem, coono
bu metti ca seen xareek Tir. Seen kawari bopp
yépp ruus na, seen wagg yépp tëccu, te coonoom
ba mu sonn ca Tir, yooloowu ca dara, du moom,
du ay nitam.

19 «Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa ngii di jox réewum Misra, Nabukodonosor
buuru Babilon,
mu yóbbu alal ja,
wëq ko ba mu set,
sëxëtoo mboolem lu mu amoon,
muy peyooru mbooloom xareem,
20 di yoolu coonoom.
Maa ko jox réewum Misra,
feye ko la ma ay nitam liggéeyal.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
21 Bésub keroog maay yokk dooley waa kër
Israyil,

yaw nit ki, ma jox la sañ-sañu àddu fi seen biir.
Su boobaa ñu xam ne maay Aji Sax ji.»

30

Babilon song na Misra

1 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal ma ne
ma: 2 «Yaw nit ki, jottlil waxyu! Neel: "Boroom
bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Jooyleen, ne: 'Wóoy bii bés!'
3 Bés jubsi na déy,
bésub Aji Sax ji jubsi na!
Bésub xàmbaar, jantub xeet yi.
4 Saamar ay dikkal Misra,
fépp di jal-jal ba ca Kuus,
aw nit, ñu bóom ca Misra,
nangu alalu réew ma,
kenu ya màbb.
5 Waa Kuus ak Puut ak Ludd
ak xeet yu raxe yépp ak waa Libi,
boole ci ñenn ci réewum kóllëre gi,
ñoom ñépp saamar lañuy fàddoo.

6 «"Aji Sax ji dafa wax ne:
Wéeruwaayi Misra ya day jóoru,
doole ja Misray sago ŋiis;
la dale Migadol ba Asuwan, saamar lañuy fàddoo.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
7 Ñooy gëna wéet ci réew yi,
seeni dëkk gëna gental ci dëkk yi.
8 Bu ma taalee Misra,
ba wéeruwaayam yépp rajaxoo,
dinañu xam ne maay Aji Sax ji.

9 Bésub keroog dees na dugg ay gaal, génn ci sama ndigal,
ngir indil tiitaange réewum Kuus ma ne finaax,
muy seen jal-jal keroog bésub Misra ba.
Bés baa ngii déy di dikk!

10 «“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maay jeexal mbooloom Misra mu réy,
jaare ko ci Nabukodonosor buuru Babilon.
11 Mooy ànd ak ñoñam,
di ñi gëna néeg ci yéefar yi,
dikk yaqtesi réew mi;
ñooy boccil Misra saamar,
ba feesal réew mi ay néew.
12 Maay def wali Niil ag joor,
maay jaay réew mi nit ñu aay.
Maay alag réew meek li ci biiram,
jaare ko ci ay doxandéem.
Man Aji Sax ji, maa ko wax.

13 «“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maay sànk kasaray tuur yi ak yàllantu ya ca Memfis.
Buur dootu tooge jalu réewum Misra,
te maay indi tiitaange biir Misra.
14 Maay yàqte Pattros,
taal dëkk bi ñuy wax Cowan,
ba sottal sama mbugal ci kaw dëkk bi ñuy wax No.
15 Maay sottil sama xadar Ciin, rawtub Misra,
te maay tenqi gàngooru No.
16 Maay taal Misra,
dëkk ba ñuy wax Ciin di rag-ragi;

dëkk ba ñuy wax No, ñu bëtt ko;
Memfis, noon yi nangu ko digg bëccëg.
17 Xaleli góori On ak Pi Beset, saamar lañuy fàddoo,
waa dëkk yooyu ca des njaam lañu jëm.
18 Bu ma dogee sidditi Misra,
ba doole ja muy sago ŋiis,
jant dootu fenkal Tapanes,
aw xiin ay sàng dëkk bi,
te dëkk-dëkkaanam ya, njaam lañu jëm.
19 Nii laay wàcceele Misra ay mbugal,
ba ñu xam ne maay Aji Sax ji.”»

Doole réer na Misra

20 Ca fukkeelu at maak benn, juróom ñaari fan ca weer wa jëkk, kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma:
21 Yaw nit ki, damm naa përëgu Firawna buuru Misra,
mu ngii, deesu ko takk, ba mu faju,
deesu ko lëmës, ba mu mana ŋàbb saamar.
22 Léegi nag Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
«Maa ngii fi kaw Firawna buuru Misra.
Ñaari përëgam yépp laay damm;
bu baax beek bi damm ba noppi,
maay waddal saamaram bi ci loxoom,
23 maay tasaare Misra fi biir xeet yi,
wasaare leen fi biir réew yi.
24 Maay dooleel përëgu buuru Babilon,
teg sama saamar ci loxoom,
gannaaw ba ma dammee përëgi Firawna,
muy binni binniy ku ñu jam fi kanamam.
25 Maay dooleel përëgi buuru Babilon moos,
përëgi buuru Misra yoqi.

Maay teg sama saamar ci loxol buuru Babilon,
mu xàccil ko réewum Misra,
ba ñu xam ne maay Aji Sax ji.
26 Maay tasaare Misra fi biir xeet yi,
wasaare leen fi biir réew yi,
ba ñu xam ne maay Aji Sax ji.»

31

Ponkal daanu na
1 Ba loolu amee ca fukkeelu at maak benn,
benn fan ca ñetteelu weer wa, kàddug Aji Sax ji
dikkal ma ne ma: 2 «Yaw nit ki, waxal Firawna
buuru Misra ak gàngooram, ne ko:
“Ana koo neexool daraja?
3 Asiree ngoog, garabu seedar la woon ca Libaŋ,
rafeti bànqaas, naatalub gott, siggi ca kaw,
njañ lay àkki niir ya.
4 Bëti ndox suuxat ko, ndoxi xoote yi màggal ko,
wal ma dajaloo ca reen ya,
doxe fa yónnee garabi àll bi yépp ay waltan.
5 Moo ko taxa sut garabi àll bi,
ay bànqaasam sëq, car ya lawa law
ndax ndox mi koy ballal a ne xéew.
6 Picc yépp ay tàgge ay caram,
rabi àll yépp di jure fa suufam,
askanoo askan wu mag di tooge keram.
7 Taaram a nga ca taxawaayam
ak guddaayu caram ya,
ngir reenam ba sóoboo ndox mu ne xéew.
8 Du genn garabu seedar ca toolub Yàlla, gu ko
yóbbuloon dara,
du garabu sippar yu ko niruy car,

mbaa garabu palataan bu ko niruy bànqaas.
Du genn garab ci toolub Yàlla, gu taaroo ni moom.
9 Maa ko rafetale njaňam lu sëq,
ba garabi Àjjana, toolub Yàlla bi, ňoom ňépp ňee ko!
10 «“Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Yaa siggi woon ca kaw, kii la njaňam àkki woon
niir ya, muy damoo taxawaayam. 11 Maa koy
jébbal ku jiite ay xeet, mu fey koo fey coxoram,
ma dàq ko. 12 Ay doxandéem a dikk, bokk ci
xeet yi gëna néeg, gor ko, wacc, ay bànqaasam
wadde kaw tund yeek xur yi, ay caram dammtoo
ci xuntiy àll bi yépp, waa réew yépp dawe
keram, wacc ko, 13 picc yépp di tage peram bi
tëdd fi suuf, rabi àll yépp di goore caram yi fi
suuf. 14 Su boobaa genn garab gu feggook ndox
dootu siggi ca kaw, ba njaň lay àkki niir ya, genn
garab dootu màndim ndox, bay damu ci kawi
moroomam. Ňoom ňépp déy laňu àppal ndee,
ňu jëm xóotey suuf, tëddi biir bàmmeel ni waa
àddina sépp.
15 «“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Bés
ba seedar ga tàbbee njaniiw, maa dogal ag
ňaawlu: Maa sàng xóote ya ndax moom, téye
dexi biir suuf, wali ndox yi noon xéew, taxaw.
Maa ňaawluloo gottub Libaŋ ci loolu, garabi
àll bi yépp doxe ca lax. 16 Maa def xeet yi
dégg jéllu seedar gi, di lox, ba ma ko tàbbalee
njaniiw, boole kook mboolem ňiy tàbbim pax,
ba mboolem garabi Àjjana gëna taaru, ak yay
ngëneeli Libaŋ, ak mboolem ya màndim ndox,
ňoom ňépp di fa muňe seen demin, la seedar

ga teew ni ñoom biir xóotey suuf. 17 Ñoo
bokk ak seedar gi wàcci njaniiw, ànd caak
ña fa saamar tëral, ñoom ñi ko doon dooleel,
xeet yi daan tooge keram. 18 Ana kan nga
neexool teddngaak daraja ci biir garabi Àjjana?
Ndaxam dees na la booleek garabi Àjjana, tàbbal
xóotey suuf. Yaay goorandook yéefar, yi saamar
tëral. Loolooy deminu Firawnaaki gàngooram.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.”»

32

Jàmbaaru àddina, baadooloy njaniiw

1 Ca fukkeelu at maak ñaar, benn fan ca
fukkeelu weer waak ñaar, kàddug Aji Sax ji
dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw nit ki, yékkatil
kàddug jooy, ñeel Firawna buuru Misra. Nga ne
ko:

“Dangaa meloon ni waxambaanew gaynde ci biir xeet yi,
mel ni ninki-nànkay biir géej,
di fettaxe say wal,
di wéquy nëxal ndox mi,
di tilimal dex gi.
3 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa lay laaw sama caax fi biir ndajem xeet yu bare,
ñu ñoddee la mbaal ma, génne.
4 Maa lay wacc fi suuf, sànni la ci àll bi,
dëël njanaaw yépp fi yaw,
ba reggal rabi àll yépp ci saw yaram.
5 Maay lale tund yi sa suux,
ba feesale xur yi sa jalu néew yi.

6 Maay nàndale suuf sa deret,
mu wale ca tund ya,
ba feesal yooni ndox yi.
7 Bu sa leer feyee, maay muur asamaan,
lëndëmal ay biddiiwam,
sànge jant bi aw niir,
weer wi noppee leeral.
8 Mboolem leeri asamaan laay giimal fi sa kaw,
ba teg lëndëm fi sam réew.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

9 «“Maay jàqloo xeet yu bare,
bu ma leen àggee sa musiba
ci biir réew yoo xamuloon.
10 Saw demin laay tiitale xeet yu bare,
ba seen yarami buur yi di dawa daw.
Keroog sa bésub jéll ba, bu may xàcci sama saamar fi seen kanam,
duñu noppee lox, ku nekk ay xalaat bakkanu boppam.

11 «“Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Saamaru buuru Babilon a lay dikkal.
12 Saamari jàmbaar laay tërale sa mbooloo,
ñoom ñépp bokk ci xeet yi gëna néeg,
te ñooy sàggi sagub Misra;
gàngooram gépp sànku.
13 Maay faagaagal sa mboolem jur,
gi feggook ndox mi ne xéew,
ba tànku nit dootu ko nëxal,
wewu jur dootu ko nëxal.
14 Su boobaa ma dalal seeni ndox,
dawal ndànk seeni wal nig diw.

Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
15 Bu ma defee réewum Misra ab gent,
ba réew mi feesoon, ne faraas,
bu ma dumaa mboolem ku ci dëkkoon,
su boobaa ñu xam ne maay Aji Sax ji.”

16 «Kàddug jooy a ngoog gu ñuy jooyi,
janqi xeet yeey jooye yooyu jooy Misraak gàngooram gépp.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.»

Misra wéetul ca toroxteem

17 Ca fukkeelu at maak ñaar, fukki fan ak
juróom ca weer woowa, kàddug Aji Sax ji dikkal
na ma ne ma: 18 «Yaw nit ki, yuuxul mbooloom
Misra, gungee ko seen jéll, ñook janqi xeet yu
mag yi, ñu ànd tàbbiji xóotey suuf, fekk fa ña
tàbbi woon pax. 19 Ne leen:
“Misraa, ana koo ëpp ub taar?
Tàbbil, ñu boole laak paaxe yi tëral.”
20 Fi digg ñi fàddoo saamar la waa Misra di tëdd.
Saamar ba génn na,
ñu diri Misra, booleek gàngooram yépp yóbbu.
21 Biir njaniiw la jàmbaari xare yay tollu,
di waxtaane Misraaki farandoom, naan:
“Wàccsi nañu, ne lareet,
Yéefar yi fàddoo nañu saamar!”

22 «Buurub Asiree nga faak gàngooram gépp,
bàmmeeli xarekatam ña wër ko.
Ñoom ñépp lañu jam, ñu fàddoo saamar.
23 Seeni bàmmeel a nga féete fa xóotey xóote ya,
ñu yéew bàmmeelu buurub Asiri.
Ñoom ñépp lañu jam, ñu fàddoo saamar,

te daan tiital waa réewum aji dund ña.

24 «Buurub Elam a nga faak gàngooram gépp,
seeni bàmmeel yéew bosam.
Ñoom ñépp lañu jam, ñu fàddoo saamar.
Paaxe lañu wàccaale xóotey suuf,
te daan tiital waa réewum aji dund ña.
Seen gàcce lañu gàlloo,
ànd ak ñay wàcci biir pax.
25 Buurub Elam kay a nga tëdd ca biir ña ñu bóom,
mook gàngooram gépp, seeni bàmmeel yéew ko.
Paaxe yooyu yépp a fàddoo saamar,
te daan tiital waa réewum aji dund ña.
Seen gàcce lañu gàlloo,
ànd ak ñay wàcci biir pax,
ñu boole leen ak ña ñu bóom ab tëraay.

26 «Buuri Meseg ak Tubal a nga faak seen gàngoor gépp,
seen bàmmeeli xarekat yéew leen.
Paaxe yooyu yépp a fàddoo saamar,
nde ñoo daan tiital waa réewum aji dund ña.
27 Robaaleesu leen ak jàmbaar ña ànd ak seen gànnaayi xare,
wàcci biir njaniiw,
ñu gegen leen seen saamar, terale leen,
te seen ay war seeni yax,
nde ñoo daan tiital waa réewum aji dund ña.
28 Waaye yaw itam Misra, yaa ngii rajaxoo fi digg yéefar yi,
bokk ngaak ñi fàddoo saamar ab tëraay.

29 «Edom a nga fa, mooki buuram ak garmi yépp,
seenug njàmbaar teewul ñu denc leen fa ñu denc
ñi fàddoo saamar,
ñu bokk ak paaxe yi ab tëraay,
ànd ak ña jëm biir pax.

30 «Kàngami bëj-gànnaar yépp a nga fa,
ak mboolem waa Sidon,
ña ànd ak ña ñu bóom, tëddi pax,
te seenug njàmbaar doon tiitale démb,
tey, ñu ànd ak ñi saamar bóom, tëddaale seenug
kéefar.
Ñoo ràngoo seen toroxte,
ànd ak ñay wàcci biir pax.

31 «Ñoom la Firawna di gis,
muñe leen deminu gàngooram gépp,
moom mi fàddoo saamar, mooki nitam ak
mbooloom mépp.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

32 «Maa defoon Firawna di tiitale ci réewum aji
dund ñi.
Waaye tey moo bokk tëraay ak yeneen paaxe yi
fàddoo saamar, mook gàngooram gépp.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.»

33

Tabb nañu Esekiyel jongrukat

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma:
2 «Yaw nit ki, waxal ak sa bokk yi, nga ne leen:
“Am réew, su ma wàccee xare ci kawam, waa
réew ma tànne ci seen biir kenn, def ko seen

jongrukat, 3 su kooka séenee congum xare muy
dikk ci réew mi, daldi wal liit gi, àrtu waa réew
mi, 4 ku dégg baatu liit ga te fàgguwul, bu cong
mi agsee ba yóbbaale ko, mooy gàddu bakkanu
boppam. 5 Gannaaw dégg na baatu liit ga, te taxu
koo fàggu, mooy gàddu bakkanu boppam. Ku
déggoon ba fàggu nag, moo musal boppam. 6 Su
jongrukat ba séenee congum xare may dikk te
walul liit ga, loolu waral waa réew mi fàgguwñu,
ba cong ma agsi, ba rotal bakkanu kenn ca ñoom,
su boobaa njubadiy jongrukat baa ko rotal, te
bakkanu nit kooka, jongrukat ba laa koy topp.”

7 «Yaw nit ki nag, jongrukat laa la tabb, ñeel
waa kër Israyil, ba boo déggee baat bu jibe sama
gémmiñ, war leen koo artoo ci sama ndigal. 8 Bu
ma nee ku bon ki: “Yaw ku bon ki, dee rekk mooy
sa àtte,” te yaw waxuloo ko ko, àrtu ko ngir mu
wacc yoonu mbonam, ku bon kooka aw ayam
mooy àtteb deeyam. Waaye bakkanam, yaw laa
koy topp. 9 Waaye yaw soo artoo nit ki ngir mu
wacc yoonu mbonam, te taxu koo wacc yoonu
mbonam, moom la aw ayam di àtteb deeyam,
waaye yaw yaa musal sa bopp.

10 «Yaw nit ki, waxal ak waa kër Israyil, ne
leen: “Ngeen ne dungeen mana mucc ndax seeni
tooñ ak seen bàkkaar yu leen diis ba semmal
leen?” 11 Waxleen ne leen: “Giñ naa ko ci man
miy dund, kàddug Boroom bi Aji Sax jee, awma
bànneex ci deewug nit ku bon. Sama bànneex
mooy mu wacc yoonu mbonam, ba dund. Kon
yeen waa kër Israyil, waccleen, ngalla waccleen
seen yoonu mbon. Ana lu jar ngeen di dee?”

12 «Yaw nit ki, waxal sa bokk yi, ne leen:
“Boroom njekki démb li, su tooñee tey, njekkam
loola du ko musal. Ku bon ki itam, bu wac-
cee yoonu mbonam, tey, mbonu démbam ga
du ko lor. Boroom njekki démb li nag, su
bàkkaaree, njekkal démbam la du ko may mu
dund. 13 Doonte maa ne boroom njekk li dina
dund moos, te gannaaw gi mu yaakaar njekkal
démbam la, bay def safaan ba, su boobaa gépp
njekkam ga woon, deesu ci bàyyi xel, te safaan
bi mu def tey mooy doon àtteb deeyam. 14 Su ma
nee ku bon ki: ‘Yaw dee rekk mooy sa àtte,’ mu
mujj dëddu bàkkaaram, di jëfe njub ak njekk,
15 di delloo alalu tayle ju mu laajoon, di fey lu
mu sàccoon, di jëfe dogali yoon yiy taxa dund,
tey baña jëfe njubadi, su boobaa dina dund
moos te àtteb dee toppu ko. 16 Mboolem lu mu
bàkkaaroon, deesu ko ko bàyyil xel. Njub geek
njekk gi mu mujje moo ko may mu dund.”

17 «Sa bokk yi nee ñu: “Ni Boroom biy doxale
du noonu.” Te ñoom la seen doxalin dul noonu!
18 Boroom njekk li daal, su dëddoo njekkam di
def njubadi, njubadi gaay doon àtteb deeyam.
19 Ku bon ki nag, su dëddoo mbonam, di jëfe njub
ak njekk, loolaa koy may mu dund.

20 «Yeen waa kër Israyil, ngeen ne: “Ni Boroom
biy doxale du noonu.” Nit ku nekk daal, jëfinam
laa koy àttee.»

Jëf ju bon daane na Yerusalem

21 Ca fukkeelu atu ngàllo ak ñaar, keroog
juróomi fan ca fukkeelu weer wa, jenn waay a
rëcce ca jéllub Yerusalem ba, dikk ne ma: «Dëkk

ba daanu na!» 22 Fekk na ngoon ga jiitu dikkam,
Aji Sax ji teg ma loxo, ba tijji sama gémmiñ. Ba
waa ja rëcc agsee fa man ca ëllëg sa ca suba,
fekk na sama gémmiñ tijjiku, luuwatuma.

23 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma: 24 «Yaw nit ki, ñi dëkke genti réewum
Israyil mii ñu ngi naan: "Ibraayma kenn la woon
te moo moomoon réew mi. Kon nun ñiy ñu
bare noo ko ci gëna yey." 25 Kon nag nanga leen
wax ne leen: "Boroom bi Aji Sax ji dafa wax
ne: Yeen ngeen di boole yàpp ak deret di ko
lekk, di wékki gët kasaray tuur, di tuur deretu
jaamburi Yàlla, ba noppi di moom réew mi?
26 Yeen wóoluwuleen lu moy seen saamar, ngeen
di def jëf ju siblu, ku nekk di jaalook jabaru
moroomam, ba noppi di moom réew mi?" 27 Wax
leen ne leen: "Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Giñ naa ko ci man miy dund, ku nekk ci yeen
ci biir gent yi, saamar lay fàddoo; képp ku nekk
ci biir àll bi, rab yi laa koy jox, ñu lekk ko; te
képp ku làqoo tata yeek xunti yi, mbas a koy rey.
28 Maay def réew mi gent bu wéet, sagu réew
mi sàggiku, tundi Israyil ne faraas, kenn du ca
jaare. 29 Bu ma defee réew mi gent bu wéet ndax
seen mboolem jëf ju siblu, dinañu xam ne maay
Aji Sax ji."

30 «Léegi nag, yaw nit ki, sa bokk yaa ngi
lay waxtaane ci keppaari tata yi ak ci bunti
kër yi. Ñu ngi waxante ci seen biir, ku nekk
naa mbokkam: "Aycaleen nu dem dégluji gan
kàddoo tukkee ci Aji Sax ji." 31 Noonu la sama
ñoñ di dajesee fi yaw, toogaanu la, di la déglu.

Dañuy déglu say wax, waaye duñu ko jëfe mukk.
Lu neex lañuy wax waaye amin wu lewul rekk
la seen xol di sàkku. 32 Dañu laa jàppe rekk
ni boroom woy yu neex, ku neex baat, te mane
xalam. Dañuy déglu say wax te duñu ci jëfe dara.
33 Waaye sa wax jaa ngii di waaja sotti, te bu
sottee dinañu xam ne ab yonent a ngi woon fi
seen biir.»

34

Waxyu dal na sàmm su bon si

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw
nit ki, waxal waxyu fi kaw sàmmi Israyil. Biralal
waxyu ci kaw sàmm soosu, ne leen: Boroom bi
Aji Sax ji dafa wax ne: Wóoy ngalla sàmmi Israyil
yiy sàmm seen bopp! Xanaa du jur gi, la sàmm
si wara sàmm? 3 Yeen, nebbon ji, ngeen lekk;
kawari jur gi, ngeen def yére, sol; li ci duuf,
ngeen rendi, te jur gi sàmmuleen leen! 4 Yeen, li
ndóol ci jur gi, leqliwuleen; li ci wopp, fajuleen;
li damm, yeewuleen; li ci lajj, gindiwuleen; li
réer, seetuleen. Doole daal ngeen leen yilife,
di leen soxore. 5 Jur gi tasaaroo na ndax ñàkk
ku leen sàmm, ñu mujj doon ndawalu mboolem
rabi àll yi. Tasaaroo nañu! 6 Sama gàtt yaa
ngi tambaambalu kaw tundoo tund wu mag ak
wu ndaw. Biir réew mi mépp la sama gàtt yi
tasaaroo. Kenn wërul, kenn seetul.

7 «Moo tax yeen sàmm si, dégluleen kàddug
Aji Sax ji. 8 Mu ne: Giñ naa ko ci man miy dund.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee. Gannaaw sama
gàtt yi ñàkk nañu sàmm, ba ñu di leen sëxëtoo,

ñu mujj di ndawalu rabi àll yépp, te sama sàmm
si wëruñu sama jur gi, sàmmuñu leen, xanaa
di sàmm seen bopp, 9 gannaaw noonu la, yeen
sàmm si, dégluleen kàddug Aji Sax ji. 10 Boroom
bi Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii di dal fi kaw
sàmm si. Maay nangoo sama gàtt ci seeni loxo,
dakkal seenug càmm, ndax ñu noppee sàmm
seen bopp. Maay foqatee samag jur ci seeni sell,
ba dootuñu leen ndawaloo.
11 «Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Man ci sama bopp, maa ngii di wër samag jur,
maa leen di seet. 12 Ni ab sàmm di seete ag
juram fu ñu tasaaroo, ni laay seete samag jur,
ba xettlee leen mboolem fu ñu tasaarooji woon
bésub ngëlén bu lëndëm. 13 Maa leen di seppee
ci xeet yi, génnee leen ci réew yi, dajale leen,
yóbbu leen seen suufas bopp. Maa leen di foral,
sàmm leen kaw tundi Israyil ak biir xunti yaak
mboolem fu ñu dëkke ci biir réew mi. 14 Ay parlu
yu baax laa leen di forale, kaw tundi Israyil yu
kawe ya di seen parluwaay. Foofa lañuy goore
parluwaay yu baax, te ñax mu naat lañuy fore
foofa ca kaw tundi Israyil. 15 Man mii maay
foral samay gàtt te maa leen di gooral. Kàddug
Boroom bi Aji Sax jee. 16 Bu ci réer, maa lay seet;
bu ci lajj, maa lay délloosi; bu ci damm, maa lay
takkal; bu ci néew doole, ma leqli la. Waaye bu
ci duuf, am doole, maa lay sànk, foral la li war
ci yaw.
17 «Waaye Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Yeen sama gàtt yi, maa ngii di àttesi diggante
xar ak moroom ma, ak diggante kuuy yi ak sikket
yi. 18 Xanaa fore parlu mu baax mi da leena

doyul, ba ngeen di dëggaate li des ci seen parlu
mi? Am naan ndox mu teey doyatu leen, ba bu
ngeen naanee ba màndi, di wéquy nëxal ndox
mi? 19 Luy ndeyi sama gàtt yi ci des di fore li
ngeen dëggaate, di naane ndox mi ngeen nëxal?

20 «Moo tax Boroom bi Aji Sax ji da leena wax
ne: Maa ngi nii di àttesi diggante gàtt bu duuf
ak gàtt bu yooy. 21 Gannaaw yeen wet ak mbagg
ngeen di buuxee, di dañe seeni béjjén mboolem
gàtt yu néew doole yi, ba tasaare leen ca biti,
22 man maay wallu samag jur, ba deesatu leen
fàdd te maay àtte diggante gàtt ak moroom ma.

23 «Gannaaw loolu maa leen di waajalal ab
sàmm bu leen di sàmm. Kookooy Daawuda sama
jaam bi. Moom moo leen di foral, mooy doon
seen sàmm. 24 Man Aji Sax ji maay doon seen
Yàlla, Daawuda sama jaam bi mooy askanoo
nguur fi seen biir. Man Aji Sax ji maa ko wax.
25 Maay fas ak ñoom kóllëreg jàmm, maay far ci
réew mi wépp rab wu aay. Su boobaa ñu dëkke
màndiŋ mi ci xel mu dal, di fore bët biir gott
bi. 26 Maa leen def ñuy barke, ñook fi wër sama
tund wi, bu jotee ma tawal leen, te tawu barke
lay doon. 27 Garabi àll bi di meññ, suuf si nangu,
ñu dëkke seen suufas bopp ci xel mu dal. Bu
ma dammee seeni jéng, xettli leen ci dooley ñi
leen doon jaamloo, dinañu xam ne maay Aji Sax
ji. 28 Dootuñu doon sëxëtoom xeet yi, te rabi àll
yi dootuñu leen lekk. Dañuy dëkke xel mu dal,
te kenn du leen tiitalati. 29 Maa leen di sàkkal
tóokëru jàmm ba ab xiif dootu fi lore ci réew mi,
te dootuñu jànkoonteek kókkaliy yéefar yi. 30 Su

boobaa ñu xam ne maay seen Yàlla Aji Sax ji ànd
ak ñoom, ñoom ñuy waa kër Israyil sama ñoñ.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee. 31 Yeen sama jur
gi, sama juru parlu mi, yeenay nit ñi may sàmm,
may seen Yàlla. Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.»

35

Waxyu dal na Edom

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw
nit ki, neel jàkk tundu Seyir*, nga biral waxyu fi
kawam. 3 Nga wax ko, ne ko: “Boroom bi Aji Sax
ji dafa wax ne:
Yaw tundu Seyir, maa ngii fi sa kaw.
Maa lay dóor sama loxo,
nar laa def gent bu wéet.
4 Say dëkk, jali doj laa koy def,
nga gental,
ba xam ne maay Aji Sax ji.

5 «“Dangaa masa bañ bànni Israyil.
Ba musibay bànni Israyil taxawee,
ba seen àppu mbugal mat sëkk,
yaa leen jañax ci kaw ñaawkay saamar.
6 Moo tax giñ naa ko ci man miy dund,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee,
deret laa lay sange,
deret topp la,
ndegam bañuloo tuur deret,
deret a lay topp.
7 Maay def tundu Seyir gent bu wéet,

* **35:2** 35.2 Seyir mooy réewum Edom, cosaanu Esawu sëtub Ibraayma.

maa fay dagge nit ku fay génne ak ku fay dugge.
8 Maay feesaley tundam nit ñu ñu bóom,
tundam yu ndaw aki xuram aki xunteem,
fa la ñi fàddoo saamar naan lareet.
9 Ay gent yu gental fàww laa laay def,
say dëkk, deesu ko dëkkeeti.
Su boobaa ngeen xam ne maay Aji Sax ji.

10 «“Aji Sax ji nekk fi, nga naan:
‘Ñaari làngi giir yii† dëkke seen ñaari réew yii,
maa leen moom, noo ciy teg loxo.’
11 Moo tax giñ naa ko ci man miy dund,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee,
ni nga mbugale bànni Israyil ci sa biir mer,
ak sa kiñaan ak sa mbañeel,
ni laa lay mbugale.
Maay dogal sab àtte,
ba xamal ñii maay kan.
12 Su boobaa nga xam ne man Aji Sax ji,
maa dégg sa jépp waxi ñàkk kersa ja nga nee:
‘Tundi Israyil a ngii ne tasar,
dim sëxëtoo mu ñu nu wërsëgale.’
13 Yeenay damu fi sama kaw,
di ma wax waxi reewande ju bare!
Maa déggal sama bopp.
14 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Bu àddina sépp di bànneexu,
yaw, ab gent laa lay def.
15 Yaa doon bége suufas Israyil su gental.
Noonu laa lay def.

† **35:10** 35.10 ñaari làngi giir yi Israyil laak Yuda.

Ab gent ngay doon, yaw tundu Seyir,
yaak Edom gépp ba mu daj.
Su boobaa ñu xam ne maay Aji Sax ji.”

36

Barke ñeel na tundi Israyil

1 «Yaw nit ki, waxalal waxyu tundi Israyil.
Neel:
“Yeen tundi Israyil,
Dégluleen kàddug Aji Sax ji.
2 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Gannaaw noon bee ne leen: ‘Ñaw!
Seen kawte yu yàgg yii,
tey nooy boroom.’ ”
3 Kon waxal waxyu bii, ne leen: “Boroom bi Aji
Sax ji dafa wax ne:
Wet gu ne lañu leen same, yàqte leen,
ba ngeen mujj di moomeelu yéefar yi,
ñépp di leen jëw ak a tooge,
4 Kon nag yeen tundi Israyil,
dégluleen kàddug Boroom bi Aji Sax ji.
Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ak tund yu mag
yeek yu ndaw yi,
ak xunti yeek xur yi,
ak ndànd-foyfoy yu wéet yeek dëkk yi gental,
te xeet ya ñu dëkkal sëxëtoo leen, yab leen.
5 Boroom bi Aji Sax ji nag dafa wax ne:
Maa ngii déy di waxe sama tàngooru fiiraange
ak xeet yi dul yawut, boole ci Edom gépp,
ñoom ñi jiital seen xeebeel,
te suuf si ma séddoo, ñu aakimoo ko,
te di ko bége mbégte mu mat sëkk,

ngir sëxëtoo parluy réew mi.”
6 Kon nag, waxalal waxyu suufas Israyil
te wax ak tund yu mag yeek yu ndaw yi
ak xunti yeek xur yi, ne leen:
“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa ngii di waxe fiiraange ak xadar
ndax toroxte gi leen xeet yi teg.
7 Loolu tax na Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Man maa giñ ne yéefar yi leen séq ñooy tegoo toroxte.

8 «“Waaye yeen tundi Israyil, yeenay naat,
di meññal Israyil sama ñoñ,
te léegi ñu ñibbsi.
9 Maa ngii déy maak yeen,
maa leen di geesu,
ba ngeen ruuje, jiwe.
10 Maa leen di fulal aw nit, ci biir Israyil gépp, ba mu daj,
ñu dëkkewaat dëkk yu mag yi,
tabaxaat bayaal yi.
11 Maa leen di fulal nit ak mala,
ñu giir, nangule.
Maay def ñu dëkke leen na woon,
baaxe leen lu raw démb,
ba ngeen xam ne maay Aji Sax ji.
12 Yaw suuf, maay doxloo nit fi sa kaw,
muy waa Israyil sama ñoñ,
ñu jagoo la, séddoo la,
te dootoo sabab seenug deele.”»

13 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:

«Nee ñu réewum Israyil mooy dëmm buy dëmm boppam.
14 Kon yaay réew mu dootu dëmme,
bay reylu saw xeet.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
15 Dootuma la dégtal ñàkk kersay yéefar yi,
dootoo dékku yabeelu xeet yi,
te dootoo reylu saw xeet,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee.»

Israyil yeeslu, Yàlla di sell ba tey

16 Kàddug Aji Sax ji dikkalati ma ne ma:
17 «Yaw nit ki, ba waa kër Israyil dëkkee seen
suufas bopp, dañu koo sobeele seen jikko ak
seeni jëf, seen jëfin mel ni sagaru sobe ci man.
18 Ma xëpp leen sama xadar ndax deret ji ñu tuur
ci réew mi, ak kasaray tuur yi ñu ko sobeele.
19 Ma tasaare leen ci biir yéefar yi, ñu wasaaroo
fi biir réew yi. Seen jikko ak seeni jëf laa leen
àttee. 20 Waaye fu ñu dem ca biir yéefar ya,
teddadil nañu fa sama tur wu sell, nit ña di leen
waxtaane, naan: "Ñii de, ñoñi Aji Sax ji lañu,
teewul réewam ma lañu bàyyikoo nii." 21 Ma
daldi seet ci sama teddngay tur wu sell, wi waa
kër Israyil di teddadil fi biir yéefar yi ñu fekki.
22 «Moo tax nanga wax waa kër Israyil, ne
leen: "Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Yeen
waa kër Israyil, li may waaja def, du yeen laa ci
seet, li ma ci seet mooy sama teddngay tur wu
sell, wi ngeen teddadil fi digg yéefar yi ngeen
fekki. 23 Kon dinaa fésal sama sellngay tur wu
màgg, wi ñu teddadil fi biir yéefar yi, sama tur
wi ngeen teddadil fi seen biir. Ci yeen laay fésale

sama sellnga, yéefar yiy gis, ba xam ne maay Aji
Sax ji. Kàddug Boroom bi Aji Sax jee. 24 Maa leen
di seppee ci yéefar yi, dajalee leen mépp réew,
délloosi leen seen suufas bopp. 25 Maa leen di
wis ndox mu set, ngeen set. Mboolem seen sobe
ak mboolem seen kasaray tuur laa leen di setalal.
26 Maa leen di jox xol bu yees, te xel mu yees
laay def ci seen dënn. Xolu doj bi laay roccee
ci seen suux, weccee leen ko xolu suux, 27 te
samam xel laay yeb fi seen biir dënn, ba dogal
ngeen mana topp sama dogali yoon, di sàmm
ak a jëfe sama àttey yoon. 28 Su boobaa ngeen
mana dëkke réew mi ma joxoon seeni maam, di
sama ñoñ, may seen Yàlla. 29 Maa leen di musal
ci seen mboolem sobe, maay woo am pepp, ful
ko, te dootuma leen teg ab xiif. 30 Maay ful
doomu garab ak meññeefum tool, ba dootuleen
am gàccey xiif fi digg yéefar yi. 31 Su boobaa
yeenay fàttliku seen jikko yu bon yaak seen jëf
ju baaxul. Su ko defee ngeen jéppi seen bopp
ndax seeni ñaawtéef ak seen jëf ju siblu. 32 Du
yeena tax nag may jëfe noonu. Kàddug Boroom
bi Aji Sax jee. Na leen loolu wóor. Kon nag waa
Israyiloo, rusleen ba ne tott ci seeni jëfin.”

33 «“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Bés bu
ma leen setalee ba ngeen tàggook seen mboolem
ñaawtéef, dinaa delloo dëkk yu mag yi aw nit,
gent yi tabaxewaat. 34 Mbooy gu wéet gi, dees
na ko beyaat, ba mu wuuteek wéetaay, ba képp
ku fa jaare seede woon. 35 Su boobaa dees na ne:
‘Xool-leen miim réew, ak mbooy gi mu doonoon,
tey mu naat ni toolub Àjjana! Dëkk yeet ay

gent la woon, wéet, tojatoo, tey ñu dàbbli lépp,
ba dëkke nii!’ 36 Su boobaa seen dëkkandooy
yéefar yi fi des dinañu xam ne man Aji Sax
ji maa tabaxaat dëkk yu mag yi tojatoo woon,
jëmbataat mbooy gi. Man Aji Sax ji, maa wax te
maay jëf.
37 «“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Lii
laay nangulaatal waa kër Israyil, defal leen ko:
maay ful nit ñi niy gàtt. 38 Bu màggal masaa
am, Yerusalem day fees ak gàtt yu ñuy rendi,
sarxal. Nit ñiy dëkkewaat genti tey yii, noonu
lañuy baree. Su boobaa ñu xam ne maay Aji Sax
ji.”»

37

Israyil dekki na

1 Gannaaw loolu loxol Aji Sax ji da maa dikkal.
Aji Sax ji yóbboo ma Noowam, ba teg ma ca
digg joor ga, fekk joor ga fees dell aki yax. 2 Mu
wërloo maa wërloo ca biir yax ya, ndeke yax yaa
nga bare lool te wow koŋŋ ca biir joor ga. 3 Mu ne
ma: «Yaw nit ki, ma ne, yii yax man naa dundaat
a?» Ma ne ko: «Boroom bi Aji Sax ji, loolu de,
yaw doŋŋ a ko xam.» 4 Mu ne ma: «Waxal waxyu
fi kaw yax yii, ne leen: “Yeen yax yu wow yi,
dégluleen kàddug Aji Sax ji: 5 Boroom bi Aji Sax
ji dafa wax yax yii, ne leen: Maa ngii di leen sol
ag noo, ngeen dund. 6 Maa leen di may ay siddit,
saxal leen aw suux, sànge leen ab der, sol leen
ag noo, ngeen dund, ba xam ne maay Aji Sax
ji.”» 7 Ma biral waxyu na mu ma ko sante. Naka
laa biral waxyu rekk, coow daldi jib, ànd akum

riir, fekk yax yaay booloo, bu nekk ak ba muy
àndal. 8 Ma gis ay siddit taq ca, aw suux sax
ca kaw, ab der dikk, tege ca kaw, te genn noo
amu ca. 9 Mu ne ma: «Yaw nit ki, waxalal Noo
gi waxyu, waxal ko waxyu ne ko: "Boroom bi Aji
Sax ji dafa wax ne: Yaw Noo gi, bàyyikool ñeenti
yooni ngelaw yi te dikk, wal fi biir ñii ñu bóom,
ba ñu dund."» 10 Ma def la mu ma sant, waxyu,
noo ga dikk, duggsi, ñu dundaat, jóg taxaw, di
gàngoor gu baree bare.

11 Mu ne ma: «Yaw nit ki, yax yii ñooy
mboolem waa kër Israyil. Ñu ngi naan: "Nun de,
ay yaxi neen yu wow koŋŋ lanu, sunu yaakaar
tas na, nun kay yàqu nanu." 12 Kon nag biralal
waxyu, ne leen: "Boroom bi Aji Sax ji dafa
wax ne: Yeen sama ñoñ, maa ngii di ubbisi
seeni bàmmeel, dekkale leen ca seeni bàmmeel,
délloosi leen kaw suufas Israyil. 13 Yeen sama
ñoñ, bu ma ubbee seeni bàmmeel, ba yékkatee
leen ca seeni bàmmeel, dingeen xam ne maay Aji
Sax ji. 14 Maa leen di sol samag noo, ngeen dund,
ma samp leen seen suufas bopp, ba ngeen xam
ne man Aji Sax ji maa wax, maa def. Kàddug Aji
Sax jee."»

Israyil, genn giir, benn buur

15 Ba loolu wéyee kàddug Aji Sax ji dikkal ma
ne ma: 16 «Yaw nit ki, sàkkal aw dénk, nga
bind ci kaw lii: "Ñeel Yuda ak giiri Israyil yi
mu àndal." Nga sàkkaat weneen dénk, bind ci
kawam: "Ñeel Yuusufa bantub Efrayim ak waa
kër Israyil yi mu àndal," 17 te nga boole ñaari
dénk yi, ñu booloo, di wenn dénk ci sa loxo.

18 Bu la sa bokk yi laajee, ne la: “Xanaa doo
nu wax lii lu muy tekki?” 19 nanga leen wax ne
leen: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii
di jël dénku Yuusufa wi ci loxol Efrayim, mook
giiri Israyil yi mu àndal, boole kook dénku Yuda,
daldi def lépp wenn dénk, ñu booloo di wenn ci
sama loxo.”

20 «Nanga ŋàbb dénk yi nga bind, ñuy gis,
21 te nga wax leen ne leen: “Boroom bi Aji Sax ji
dafa wax ne: Maa ngii di jëleji bànni Israyil ca
biir xeet ya ñu fekki, dajalee leen wet gu nekk,
délloosi leen seen suufas bopp. 22 Maa leen di def
wenn xeet doŋŋ ci réew mi, ci kaw tundi Israyil,
ñoom ñépp bokk benn buur. Dootuñu doon
ñaari xeet te dootuñu xàjjalikoo ñaari nguur.
23 Dootuñu sobeel seen bopp ci ay kasaray tuur,
ak seen jëf ju siblook mboolem seeni tooñ. Maa
leen di walloo ci mboolem seen ñàkk kóllëre.
Ma setal leen, ñu doon sama ñoñ, ma doon seen
Yàlla.

24 «“Daawuda sama jaam baay doon seen buur,
di seen bennub sàmm ñoom ñépp. Sama àttey
yoon lañuy doxe, sama dogali yoon lañuy sàmm,
di ko jëfe. 25 Ñooy dëkke réew mi ma joxoon
Yanqóoba sama jaam ba, te seeni maam dëkke
woon ko. Ñu dëkke ko ñoom it, ñook seeni doom
ak seeni sët, ba fàww, te Daawuda sama jaam ba
mooy doon seen boroom jal ba fàww. 26 Maay
fas ak ñoom kóllëreg jàmm, gu sax. Maa leen di
samp, ful leen, maay samp sama bérab bu sell fi
seen biir, ba fàww, 27 sama dëkkuwaay nekk fi
seen biir, may seen Yàlla, ñuy sama ñoñ. 28 Bu
sama bérab bu sell nekkee fi seen biir ba fàww,

xeet yi dinañu xam ne man Aji Sax ji maa sellal Israyil.”»

38

Kàdduy waxyu dal na Gog

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: 2 «Yaw
nit ki, neel jàkk Gog ma ca réewum Magog,
boroom Meseg ak Tubal, te nga biral waxyu fi
kawam. 3 Neel: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax
ne:
Yaw Gog, boroom Meseg ak Tubal,
maa ngi nii fi sa kaw.
4 Maa lay waññi, we say ŋaam ay lonku,
génne la yaak sa mbooloo mépp ak fas ak gawar,
ñépp gànnaayu ba diis,
di gàngoor gu yaa, ak pakk yu mag ak yu ndaw,
ñépp mane saamar.
5 Waa Pers, waa Kuus ak waa Puut ay ànd ak yeen,
ñoom ñépp fàggoo pakk ak mbaxanam xare.
6 Gomeer indaale gàngooram gépp,
ak Bet Togarma ga ca catal bëj-gànnaar, ak gàngooram yépp,
ñuy xeet yu takku, ànd ak yaw.

7 «“Nanga waajala waajal,
yaak mboolem sa ndaje mi dajesi fi yaw,
nga doon seen wattukat.
8 Feek lu yàgg dees na la woo.
Bu ay at jàlle ba jeex, yaay songi am réew
mu nit ña rëcc saamar,
ba jóge ci ay xeeti xeet,

dajeji ca kaw tundi Israyil ya yàggoona wéet.
Ñooñoo seppikoo ci xeeti àddina yi,
ñoom ñépp dëkksi fa ci biir xel mu dal.
9 Waaye yaa naa jàyy ni ngëlén,
mel ni aw xiin,
muur réew mi, yaak sa gàngoor yépp,
ak xeeti xeet yi ànd ak yaw.

10 «“Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Bésub keroog ay xalaat dikkal la,
nga mébét mébét mu bon,
11 daldi ne: ‘Maay songi réew mu ne ŋàpp,
maay dali ca kaw waa réew mu ne finaax,
dëkke xel mu dal,
te du tata ju wër fu ñu dëkke, ñoom ñépp,
du buntu dëkk, du tëjukaayu bunt.’
12 Yaay dikk ngir foqati, sëxëtoo sëxëtoo alal,
daldi aakimoo genti démb yu ñu dëkke tey,
ña fa ne di mbooloo mu ñu seppee ci xeet yi,
am ug jur aki alal,
te dëkke léegi digg àddina.
13 Waa Saba ak Dedan ak julay Tarsis,
ak mboolem seeni boroom daraja ñoo lay wax ne la:
‘Nangu alal a la yékkatee?
Sëxëtoo alalu xaree la taxa bàbbi sa gàngoor,
ngir yóbbu xaalis ak wurus,
nangu jur ak alal, ba dajalee ca xare ba koom gu takku?’ ”
14 «Kon nag yaw nit ki, biralal waxyu, waxal Gog, ne ko: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Bésub keroog déy,

bu Israyil sama ñoñ sancsee xel mu dal, dinga ko yég,
15 ba bàyyikoo sa màkkaan, ca catal bëj-gànnaar,
yaak xeet yu bare yu ànd ak yaw,
ñoom ñépp war fas,
di gàngoor gu mag, mbooloo mu bare.
16 Yaay songi Israyil, sama ñoñ,
mel ni aw niir, muur réew ma.
Fan yu mujj ya la loolu di am,
maa lay yóbbu yaw Gog, ba ca réew ma ma séddoo.
Maa lay firndeele sama sellnga,
ngir xeet yi gis, ba xam maay kan.

17 «“Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:
Yaw déy, laa doon wax bu yàgg,
yonenti Israyil, sama jaam ña jottli ko ca yooya jant,
ñu biral waxyu ay ati at,
ne maa lay dal-loo sama kaw ñoñ.
18 Bésub keroog, ba Gog di dalsi ca kaw réewum Israyil,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee,
sama xadaru mer ay fettax.
19 Sama fiiraange ak sama tàngooru xadar laa birale ne:
bésub keroog déy, suuf dina yëngoo Israyil lool;
20 jën ak njanaaw di lox fi sama kanam,
ñook ndundati àll bi ak mboolem luy raam ak kuy nit fi kaw suuf.
Tund yi màbb, doji mbartal ya fàqandoo,
tata yépp jóoroondoo.

21 Ca laay wool mbooloom Gog saamar fa sama
kaw tund yépp,
kàddug Boroom bi Aji Sax jee,
mbokk di jam mbokk saamar.
22 Maa koy mbugale mbas ak deret ju tuuru,
ak wali waameek doji yuur,
ak tawub sawaraak tamarax, mooki gàngooram,
ak xeet yu bare yi ànd ak moom.
23 Maay biralee noonu sama màggaay ak sama
sellnga,
maa niy xamlee sama bopp,
yéefar yu bare di gis,
ba xam ne maay Aji Sax ji.”»

39

Gàngooru Gog sànku na

1 «Yaw nit ki nag, waxal waxyu ci kaw Gog, nga
ne: “Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii fi
sa kaw, yaw Gog, boroom Meseg ak Tubal. 2 Maa
lay waññi, yóbbu la, jële la catal bëj-gànnaar,
yéege la kaw tundi Israyil. 3 Maay féle sa xala ci
sa loxol càmmoñ, féle say fitt ci sa loxol ndijoor,
waddal. 4 Ca kaw tundi Israyil ngay daanu, yaak
mboolem say gàngoor, ak mbooloo yi ànd ak
yaw. Tan yeek lépp luy njanaaw ak ndundati àll
bi laa lay jox, leele la leen. 5 Ci biir àll bi nga naa
lareet. Man de maa ko wax! Kàddug Boroom
bi Aji Sax jee. 6 Maay yebal sawara fa Magog,
ak fa waa dun ya dëkke jàmm, ba ñu xam ne
maay Aji Sax ji. 7 Sama tur wu sell laay xamle fi
digg Israyil sama ñoñ, te dootuma seetaan ñuy

teddadil sama tur wu sell. Yéefar yi dinañu xam
ne maay Aji Sax ji, ku Sell ku Israyil ki.

8 «“Bés baa ngii di ñëw te dina dikk, kàddug
Boroom bi Aji Sax jee. Bés bii laa waxoon. 9 Waa
dëkki Israyil ay génnandoo, booley ngànnaay,
xambeb taal; pakk bu mag ak bu ndaw, xalaak
fitt, ngajjook xeej, taaloo ko diiru juróom ñaari
at, 10 ba dootuñu taxani, dootuñu gori ca gott
ya, gànnaay ya lañuy taaloo, te ñooy futti ñu
leen futti woon, di sëxëtoo ña leen sëxëtoo woon.
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee. 11 Bésub keroog
laay may Gog ab pàkk, mu def ko sëg fi biir
Israyil; mooy xuru jaarukaay wiy dog yoonu
képp ku fa jaare, te féete yoonu penku wi jëm
géeju Xorom ga. Fa lañuy rob Gog ak gàngooram
gépp, ñu di ko wooye xuru Gàngooru Gog.
12 Juróom ñaari weer waa kër Israyil di leen rob,
ngir setal réew mi. 13 Waa réew mépp a leen
di robandoo, te bésub keroog ma darajaal sama
bopp, ñu doxe ca siiw. Kàddug Boroom bi Aji Sax
jee. 14 Dañuy tabb nit ñu féetewoo di wër réew
mi, ñu àndandook tukkikat yi, di rob néew yi des
ci àll bi, ngir setal ko. Bu juróom ñaari weer yi
jeexee ñu tàmbalee seetaat. 15 Wërkat yooyooy
wër réew mi ba mu daj, ku ci gis yaxi nit, sàkk
xàmmikaay ca wet ga, ngir robkat yi dikk, robi
ko ca xuru Gàngooru Gog, 16 ba far am dëkk bu
ñuy wooye Amona (mu firi Gàngoor). Noonu
lañuy setale réew mi.”

17 «Yaw nit ki nag, Boroom bi Aji Sax ji dafa
wax ne: Waxal picc yi ak mboolem njanaaw yi
ak rabi àll yépp, ne leen: “Dajalooleen, jóge fu

ne, dikk, dajesi ci sama sarax si ma leen di rendil,
muy sarax su mag fa kaw tundi Israyil, ngeen
lekk yàpp, naan deret. 18 Yàppu xarekat ngeen
di lekk, naan deretu garmiy réew mi, ñooy seeni
kuuy, aki tàppaanga aki bëy aki yëkk, ñoom
ñépp mel ni juru yafal yuy fore jooru Basan.
19 Dingeen lekk nebbon ba regg, naan deret ba
màndi ci sama sarax si ma leen rendil. 20 Sama
ndab ngeen di regge méddu fas ak boroom watiir
ak méddu jàmbaar ak méddu bépp xarekat.”
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee. 21 Maay biralal
yéefar yi sama teddnga, yéefar yépp gis àtte yi
ma dogal ak sama diisaayu loxo bi ma leen teg.
22 Bésub keroog la waa kër Israyil di dale xam ne
maay seen Yàlla Aji Sax ji.

Aji Sax ji ñoŋal na sellngaam

23 «Kon yéefar yi dinañu xam ne ñaawtéefi
waa kër Israyil moo leen yóbbe ngàllo ndax la ñu
ma ñàkke worma, ba ma xañ leen sama kanam,
teg leen ci seen loxoy noon, ñu fàddoondoo
saamar. 24 Seeni sobeek seeni tooñ laa jëflanteek
ñoom, ba xañ leen sama kanam.

25 «Kon nag Boroom bi Aji Sax ji dafa wax
ne: Léegi maay tijji wërsëgu Yanqóoba, maay
ñeewante waa kër Israyil googu gépp, te maay
fiire sama tur wu sell wi. 26 Bu ñu dëkkee
seenum réew ci xel mu dal, kenn lëjalu leen,
ñooy gàddu seen gàcce, ak gépp ñàkk worma gu
ñu ma ñàkke woon worma, 27 Bu ma leen jëlee
ci xeet yi, délloosi leen, maa leen di dajalee ca
seen réewi noon yooya, maa leen di fésale sama
sellnga, yéefar yu bare teg ci bët. 28 Dinañu xam

ne maay seen Yàlla Aji Sax, ji leen yóbbu woon
ngàllo ca yéefar ya, ba noppi délloosi leen seen
suuf, te bawuma kenn gannaaw. [29] Gannaaw bu
ma walee waa kër Israyil sama noo, dootuma
leen xañ sama kanam. Kàddug Boroom bi Aji
Sax jee.»

40

Esekiyel gis na kër Yàlla gu bees

[1] Ba ñu duggee ca ñaar fukkeelu at maak
juróom gannaaw ba ñu nu yóbboo ngàllo, mu
yemook fukki at ak ñeent gannaaw ba ñu
nangoo Yerusalem, bésub keroog booba yemook
fukki fan, loxol Aji Sax ji dikk na fi sama kaw.
Mu yóbbu ma ba foofa. [2] Ci biir peeñuy Yàlla
la ma yóbbu ba réewum Israyil, wàcce ma ci
kaw tund wu kawee kawe. Mu am fa ca wetu
bëj-saalum luy nirook tabaxi dëkk bu mag. [3] Ba
mu ma yóbboo ba foofa, ma jekki yem ci nit
ku am melow xànjar, ŋàbb buumu lẽe ak yetu
nattukaay. Ma nga taxaw ca buntu dëkk ba.
[4] Waa ja ne ma: «Yaw nit ki, xoolal bu baax,
teewlool say nopp te def sam xel ci mboolem li
ma lay won. Ngir won la moo tax ñu indi la ba fii.
Mboolem loo gis, nanga ko àgge waa kër Israyil.»

Natt nañu miir baak bunt ba féete penku

[5] Ma jekki gis ab miir bu wër kër Yàlla gi ba
mu daj. Waa jaa nga ŋàbb yetu nattukaay bu
gudde juróom benni xasab* yu teg yaatuwaayu

* **40:5** 40.5 xasab ñeent fukki santimeetar laak juróom.

catu loxo†. Mu natt talaayu miir ba, muy wenn
yet, taxawaay ba it di wenn yet‡. 6 Mu dem ca
bunt ba féete penku, yéeg dëggastal ya, daldi
natt guddaayu dëxu biir bunt ba, muy wenn
yet. Benn dëx bi rekk, wenn yet la. 7 Néegi
wattukat yi làng ak jaaruwaayu mbaaru bunt
bi, bu ci nekk ab kaare la bu wetam di wenn
yet. Diggante ñaari néeg yu nekk, miiru juróomi
xasab moo ca dox. Dal-luwaayu mbaar ma ca
biir, ab dëxam wenn yet la. 8 Mu natt dal-
luwaayu mbaaru bunt ba ca biir, 9 muy juróom
ñetti xasab, ay jënam dëlle ñaari xasab. Dal-
luwaayu mbaar maa nga ca biir, janook néeg
Yàlla ba. 10 Néegi wattukati bunt ba féete
penkub kër Yàlla ga, ñett la wet gii, ñett wet
gee, yépp tolloo, te jën yi leen séq ñoo tolloo
yaatuwaay.

11 Waa ja natt yaatuwaayu buntu mbaar mi,
bu ubbikoo, muy fukki xasab, yaatuwaayu bunt
bi di fukki xasab ak ñett, boo ci boolee jën
yi. 12 Fi janook bunti néegi wattukat, yi bindoo
juróom benni xasab wet gu nekk, ab dëx a fa
tëdde xasab, talaayu dëx ba di xasab. 13 Mu
natte mbaar ma ca xadd ba, diggante miiru biiru
benn néeg, ak miiru biiru moroom, ma mu
jàkkaarlool, muy ñaar fukki xasab ab juróom.
14 Mu def ñaari jëni mbaar mi§ juróom benn
fukki xasab, ëttu kër Aji Sax ji féete mbaaru bunt
bi wet gu nekk. 15 Diggante kanam mbaaru bunt

† **40:5** 40.5 catu loxo bu digg-dóomu di juróom ñaari santimee-tar ak genn-wàll. ‡ **40:5** 40.5 yet wi di ñetti meetar yu teg tuuti. § **40:14** 40.14 jëni mbaar yooyu jën yenuwul dara, dañoo taxaw noonu rekk.

ba, ba fa dal-luwaayu mbaar ma jeexe, juróom
fukki xasab la. 16 Néegi wattukat yi ak seeni jën
am nañu ay palanteeri biir yu ànd aki caax, te
wër néeg yi ba dajal. Dal-luwaayu mbaaru bunt
bi itam am ay palanteeri biir yu wër ba dajal.
Jën wu ci nekk, ay nataali garabi tàndarma lañu
ñaas ca kawam.

Natt nañu ëttu biti ba

17 Waa ja yóbbu ma, ba ca ëttu biti ba. Mu am
fa ab dër bu dajal ëtt ba, fanweeri néeg séq ko.
18 Dër ba daa wër mbaari bunt yi waaye dëru
ëttu biti bi nag moo gëna suufe bu ëttu biir ba.
19 Waa ja natt diggante mbaaru bunt ba féeteek
ëttu biti ba, ak mbaaru ëtt ba féete biir, muy
téeméeri xasab. Loola di wetu penku, mu teg ca
bëj-gànnaar.

Natt nañu bunt ba féete bëj-gànnaar

20 Mu natt guddaay ak yaatuwaayu mbaaru
bunt ba féete bëj-gànnaar, te jëm ca ëttu biti ba.
21 Néegi wattukat ya ñu tabaxaale mbaar ma di
ñett genn wet, ñett ca ga ca des. Dayoy jën yaak
dal-luwaayu mbaar ma, mook yu buntu penku
ba, ñoo bokk yem: guddaay ba di juróom fukki
xasab, yaatuwaay ba di ñaar fukki xasab ak
juróom. 22 Ay palanteeram ak dal-luwaayam ak
nataali garabi tàndarmaam it, lépp a bokk ak yu
buntu penku ba dayo. Juróom ñaari dëggastal
ngay yéeg, janook dal-luwaayu ba. 23 Niki buntu
penku bi rekk, buntu bëj-gànnaar ba daa janook
bunt bay jàllale ca ëttu biir ba. Mu natt diggante
ñaari bunt ya jàkkaarloo, am téeméeri xasab.

Natt nañu bunt ba féete bëj-saalum

24 Mu yóbbu ma wetu bëj-saalum, ma yem ci
buntu bëj-saalum ba. Mu natt ay jënam ak dal-
luwaayu mbaaram, dayo ya bokk ak yu bunt ya
jiitu, di benn. 25 Foofu itam am na ay palanteer
yu wër dal-luwaayu mbaaru bunt ba ba mu daj,
nirook yu jëkk ya. Dayo yeet di benn: juróom
fukki xasab ci guddaay, ñaar fukki xasab ak
juróom ci yaatuwaay. 26 Juróom ñaari dëggastal
ngay yéeg dal-luwaay ba. Ay nataali garabi
tàndarma lañu ñaas ca kaw jën ya, wet gu nekk
genn. 27 Foofu it ëttu biir ba am na bunt bu féete
bëj-saalum. Waa ja natt diggante ñaari bunti
bëj-saalum yi jàkkaarloo, am téeméeri xasab.

Natt nañu bunt ya jëm ëttu biir ba

28 Waa ja jaarale ma ca buntu bëj-saalum
ba, dugal ma ca ëttu biir ba. Mu natt
buntu bëj-saalum boobee, ay dayoom di benn.
29 Néegi wattukatam yaak jënam yaak biir dal-
luwaayu mbaar ma, lépp a bokk ak ya jiitu ay
dayo. Mbaaru bunt ba ak dal-luwaayam am ay
palanteer ba dajal, guddaayu mbaaru bunt ba di
juróom fukki xasab, yaatuwaay ba di ñaar fukki
xasab ak juróom. 30 Néeg yu ndaw yi wër ëttu
biir bi ba mu daj, ñaar fukki xasab ak juróom la
ci guddaay, juróom ci yaatuwaay. 31 Bunti dal-
luwaayi mbaar yaa ngay ubbikoo ca ëttu biti ba,
ñu rafetale jën ya ay nataali garabi tàndarma.
Juróom ñetti dëggastal lañu cay dugge.

32 Waa ja jaare penku, dugal ma ca ëttu biir ba.
Mu natt buntu penku boobu, dayo ya di benn.
33 Ay néegam aki jënam ak biir dal-luwaay ba,

lépp a bokk ak ya ca des ay dayo, juróom fukki xasab ci guddaay, ñaar fukki xasab ak juróom ci yaatuwaay. Mbaaru bunt ba ak dal-luwaayam
am na ay palanteer ba dajal. 34 Dal-luwaayu bunt
baa ngay ubbikoo ca ëttu biti ba, ñu ñaas ca kaw jëni bunt ba ay nataali garabi tàndarma, di ca dugge juróom ñetti dëggastal.

35 Waa ja yóbbu ma ba ca buntu bëj-gànnaar
ba. Mu natt ko, mu bokk ak ya jiitu ay dayo.
36 Bunt ba daa ànd aki néegam aki jënam ak dal-luwaayam ak palanteer yu ko wër, ba mu daj. Guddaay ba di juróom fukki xasab, yaatuwaay
ba di ñaar fukki xasab ak juróom. 37 Mbaaru
bunt baa ngay ubbikoo ca ëttu biti ba; ay jënam am wet gu nekk nataali garabi tàndarma, te ñu di ca yéege juróom ñetti dëggastal.

Natt nañu néegu carxal gi

38 Am na néeg buy ubbikoo ci biir mbaaru bëj-gànnaar ba féete biir. Fa lañuy raxase
yàppu saraxu rendi-dóomal. 39 Biir dal-luwaay
boobu, ñeenti taabal a nga ca, ñaari taabal cat lu nekk. Ca lañuy rey juri sarax yi. Muy saraxu rendi-dóomal, di saraxu póotum bàkkaar, di
saraxu peyug tooñ. 40 Néegu peggu boobu ngay
jëkka jot, soo jógee ca biti, ñaari taabal a nga fa, féeteek dëggastal yi ñuy yéege buntu bëj-gànnaar bi ak yeneen ñaari taabal fa féeteek
biir dal-luwaay ba. 41 Lépp di juróom ñetti
taabal, ñeent wet gii ak ñeent wet gee, ñu di ca
rendi. 42 Ñeenti taabali saraxu rendi-dóomal ba,
doji yett lañu ko defare. Bu ci nekk di xasab ak genn-wàll, wet gu nekk, taxawaay ba di xasab.

Ñu di ca teg jumtukaay yi ñuy rendee saraxu
rendi-dóomal ak yeneen sarax. 43 Ñu sàkk ay
lonku yu gudde catu loxo, wërale lonku ya ba
mu daj ca biir, yàppu sarax ya di tege ca kaw
taabal ya.

Natt nañu ëttu biir ba

44 Mu jàlle ma ca ëttu biir ba. Ay néegi
jàngkat a nga ca ëttu biir ba, benn bi ci wetu
mbaaru bunt bëj-gànnaar bi, jàkkaarlook bëj-
saalum, beneen néeg bi ci wetu mbaaru buntu
penku bi, jàkkaarlook bëj-gànnaar. 45 Waa ja
ne ma: «Néeg bii jàkkaarlook bëj-saalum ñeel
na sarxalkat yi dénkoo dénkaaney kër Yàlla gi.
46 Néeg bi jàkkaarlook bëj-gànnaar nag ñeel
na sarxalkat yi dénkoo dénkaaney sarxalukaay
bi. Ñooñu ñooy Leween ñi askanoo ci Cadog te
bokkuñook kenn sañ-sañu jege Aji Sax ji, ngir
liggéeyal ko.»

47 Waa ja natt ëttu biir ba, muy téeméeri xasab
wet gu nekk. Sarxalukaay baa nga fa kanam
néeg Yàlla ba.

Natt nañu néeg Yàlla ba

48 Mu jàlle ma ca dal-luwaayu mbaaru néeg
Yàlla ba, daldi natt ñaari jëni dal-luwaay ba,
muy juróomi xasab, wet gu nekk. Bunt ba di
fukki xasab ak ñeent, ñaari weti biir mbaar ma
di ñetti xasab, wet gu ci nekk. 49 Dal-luwaayu
mbaar mi gudde ñaar fukki xasab, yaatoo fukki
xasab ak benn. Mu am dëggastal yu ñuy yéege,
jàll ca biir, ñaari jën séq ko, wet gu nekk, wenn.

41

1 Ba loolu amee waa ja jàlle ma ba ca bunt
néeg bu mag ba. Mu natt jën ya séq bunt ba,
mu dëlle juróom benni xasab ci ñaari wet yépp.
2 Yaatuwaayu bunt ba fukki xasab la, ñaari miiri
wet yi ko séq, bu ci nekk di juróomi xasab. Mu
natt néeg bu mag bi ci boppam, guddaay bi di
ñeent fukki xasab, yaatuwaay bi di ñaar fukki
xasab. 3 Moom nag moo jàll ca néegu biir ba,
daldi natt jëni bunt ba, mu dëlle ñaari xasab,
diggante ñaari jëni bunt bi di juróom benni
xasab, yaatuwaayi ñaari miiri wet yi séq bunt
bi, bu ci nekk di juróom ñaari xasab. 4 Mu natt
néegu biir bi ci boppam, muy ñaar fukki xasab
wet gii, di ñaar fukki xasab wetu néeg bu mag
ba. Mu ne ma: «Fii mooy fu sell fee sell.»

Natt nañu toftalu néeg Yàlla bi

5 Mu natt miiru néeg Yàlla bi, mu dëlle juróom
benni xasab, yaatuwaayu néegi wet, yi wër néeg
Yàlla bi ba mu daj, bu ci nekk di ñeenti xasab.
6 Néegi wet yooyu ñetti taax yu tegloo la, tollook
néeg Yàlla bi ab taxawaay, taax mu ci nekk di
fanweeri néeg. Mu am ay cëslaay yu saxe ci
miiru néeg Yàlla bi, te téye néegi wet yooyu, ba
sësuñu rëkk ci néeg bi ci boppam. 7 Taax mu la
gëna kawe, gën laa yaatu, miir ba ànd ak moom
gëna sew fi wër néeg Yàlla bi ba mu daj. Noonu
lañuy yéege ay dëggastal, jóge ci suuf, jaare ca
taaxu digg ba, ba ca taax ma ca kaw.

8 Ma gis ne néeg Yàlla bi ab dëx a ko yenu,
yenuwaale néegi wet yi wër néeg Yàlla bi,
taxawaayu dëx bi di wenn yet wu mat, tollook

juróom benni xasab. [9-10] Néegi wet yi, seen miiru
biti dëlle na juróomi xasab. Ñu bàyyi diggante
néegi wet yi ak taaxi sarxalkat yi, bérab bu
tollook ñaar fukki xasab, wër néeg Yàlla bi ci
ñetti wetam. [11] Am na ñaari bunt yu sare ci
néegi wet yi wër néeg Yàlla bi, jëme ci pegg
bu dara amul. Benn bunt ba féete bëj-gànnaar;
benn ba, bëj-saalum, yaatuwaayu pegg, bi wër
néeg bi ba mu daj, di juróomi xasab.

Ber nañu ab tabax ca gannaaw

[12] Tabax bi féeteek dig-digalu feguwaay bi
ci sowub néeg Yàlla bi, yaatuwaayam juróom
ñaar fukki xasab la, guddaayam di juróom ñeent
fukki xasab, dëllaayu miir ba di juróomi xasab.
[13] Waa ja daldi natt néeg Yàlla bi, guddaay bi
di téeméeri xasab; la dale dig-digalu feguwaay
ba, ba ca catu tabaxu sowu ba aki miiram itam
di téeméeri xasab. [14] Kanamu néeg Yàlla bi
féete penku téeméeri xasab la, boo ci boolee dig-
digali feguwaay yi séq néeg Yàlla bi. [15] Mu natt
yaatuwaayu tabax ba ca gannaaw te janook dig-
digalu feguwaay ba, boole ca ñaari poot ya séq
tabax ba, muy téeméeri xasab.
Bérab bu sell bi nag, muy néeg bu mag bi, di
néegu biir bi, di mbaaru bunt bi jàkkaarlook
ëtt bi, [16] ak dëxi bunt yeek palanteeri caax yeek
jaarukaay yi ci ñetti wet yépp, ak ci kanam dëx
yi, lu ci nekk bant a ko lal. Ci suuf ak ci kaw miir
bi ba ca palanteer ya it noonu, palanteer ya am
ay caax. [17] Ci kaw buntu néeg Yàlla bi, ba ci biir
néeg Yàlla bi, jëm biti, ak kaw miir bi ko wër,
biir ak biti, lépp lañu natt. [18] Ñu yett ca miir ya

ay malaakay serub ak garabi tàndarma; ñaari
serub yu ne, garabu tàndarmaa nga ca digg ba,
te serub bu ne am na ñaari kanam, [19] genn gi
di kanamu nit, jublook genn tàndarma, geneen
gi di kanamu gaynde, jublook geneen tàndarma.
Noonu lañu wëralee néeg bi ba mu daj. [20] Li ko
dale ci suufu néeg bu mag bi, ba ci kaw bunt yi,
ak ci miir yi, fépp lañu yett serub yeek tàndarma
yi. [21] Njëël bunt bi ak dëx bi, ak pegg yi ko téye
ab kaare la. Buntu néegu biir bu sell ba it noonu
la.

[22] Sarxalukaay bi bant la, taxawaayam di ñetti
xasab, guddaayam di ñaari xasab, yaatuwaayam
di ñaari xasab. Mu ami coll akub tegukaay aki
wet, lépp di bant. Waa ji ne ma: «Taabal jii mooy
janook Aji Sax ji.»

[23] Buntub ñaari laf lañuy dugge ca néeg bu sell
bu mag ba, di dugge beneen bunt bu ni mel ca
néegu biir bu sell ba. [24] Bunt yooyu, bu ci nekk
ñaari laf yuy warangiku la. [25] Ñu yett ca buntu
néeg bu mag ba ay malaakay serub, ak garabi
tàndarma yu mel ni ya ñu yett ca kaw miir ya.
Catu xaddu mbaaru bunt ba ca biti, aw dénk lañu
ko def. [26] Palanteeri caax yi ak miiri néegi wet
yi ak miiri mbaar mi ak ca kaw catu xadd bay
lang, wet gu ne, ay nataali tàndarmaa nga ca.

42

Natt nañu taaxi sarxalkat yi

[1] Ba loolu amee waa ji jaarale ma buntu bëj-
gànnaar, génne ma ci ëttu biti bi. Mu yóbbu

ma wetu sowu, dugal ma ca tabax ba janook dig-
digalu feguwaay ba te sësook miiru biir ba ca
wetu bëj-gànnaar. 2 Tabax boobu, guddaayam ci
wetu bëj-gànnaar ga féeteek bunt ba, téeméeri
xasab la, yaatuwaay ba di juróom fukki xasab.
3 Ci genn wet tabax booboo ngi janook ñaar
fukki xasab yu bokk ci ëttu biir bi, geneen wet
gi janook dëru ëttu biti bi. Tabax bi def na
ñetti sàppey taax yu tegloo. 4 Ci kanam néeg, yi
féeteek ëttu biir bi, am na jaarukaay bu yaatoo
fukki xasab, gudde téeméeri xasab. Néeg yooyu
wetu bëj-gànnaar lañu cay dugge. 5 Ñaari taax
ya ca kawam nag, mu ci nekk yaatuwaayam a
yées ma ko féete suuf, ndax taax mu gëna kawe
moo ëpp jaarukaay bu mu bàyyi fi kanamam.
6 Ñetti sàppey taax la yu amul ay jën ni néegi
ëtt bi ame ay jën. Moo tax ruumi taaxum kaw
ma gëna xat yoy taaxum digg ma, ak ma féete
suuf. 7 Mu am miir bu làng ak néeg yooyu, teqale
leen ak ëttu biti bi, guddaayu miir bi di juróom
fukki xasab. 8 Ndax néeg yooyu féeteek ëttu
biti ba, guddaay ba bépp juróom fukki xasab la.
Waaye sàppey néeg, ya sësook néeg Yàlla ba,
guddaayam téeméeri xasab la. 9 Ca suufu néeg
yooyu la am jaarukaayu penku bu jëme ca biir
néeg ya féete penku, boo jógee ca ëttu biti ba.

10 Am na sàppeb néeg bu janook dig-digalu
feguwaay ba, ak tabax ba ca gannaaw néeg Yàlla
ba. Sàppeb néeg boobu ma nga làng ak miiru
biti, bi yaatuwaayam féete penku. 11 Mu ngi
janook ab jàllukaay. Sàppey néeg yooyu daa
bindoo ni bi féete bëj-gànnaar te bokk ak ñoom

guddaay ak yaatuwaay, seeni bunt ak seeni dayo
yépp di benn. 12 Bunti sàppey néeg ya ca bëj-
saalum it noonu la. Ca catal jaarukaay ba, ab
bunt a nga fa, janoo màkk ak miir ba féete
penku.
13 Ba loolu amee waa ji ne ma: «Néegi
bëj-gànnaar yeek néegi bëj-saalum yi janook
dig-digalu feguwaay bi, ñooy néeg yu sell yi
sarxalkat yi jege Aji Sax ji, di lekke sarax yu sell
yee sell. Ca lañuy yeb sarax yu sell yee sell it,
muy saraxu pepp yeek saraxu póotum bàkkaar
yeek saraxu peyug tooñ yi, ndax bérab bu sell la.
14 Sarxalkat yi, bu ñu duggee ci bérab bu sell bi,
dootuñu man daldi génn ci ëttu biti bi. Ci néeg
yii lañuy wacc seen yére yi ñuy liggéeyale Aji
Sax ji, ndax yooyu yére yu sell la. Ñu solaat nag
yeneen yére bala ñoo dellu ca ëtt ba mbooloo
may daje.»

Natt nañu miiru biti bu kër Yàlla gi

15 Ba waa ja nattee dayoy biir néeg Yàlla bi ba
noppi, da maa jaarale ca mbaaru bunt ba féete
penku. Mu tàmbali di natt bayaal bi wër kër gi.
16 Mu natte yet wa wetu penku, lépp di juróomi
téeméeri yet, yemook kilomeetar ak genn-wàll.
17 Mu natte yet wa wetu bëj-gànnaar, lépp di
juróomi téeméeri yet, 18 wetu bëj-saalum ba it,
mu natte ko yet wa, muy juróomi téeméeri yet.
19 Mu walbatiku, natte yet wa wetu sowu, muy
juróomi téeméeri yet. 20 Noonu la natte miir bi
ub bayaalu kër Yàlla gi ba mu daj, muy kaare bu
wetam di juróomi téeméeri dayo, te teqale fi sell
ak fi sellul.

43

Leeru Yàlla dellu na këram

1 Waa ja nag jiite ma ba ca bunt ba, bunt
ba féete penku. 2 Ma jekki gis leeru Yàllay
Israyil, mu dikke penku, ànd ak kàddu gu mel ni
kàddug géej mbàmbulaan, suuf si di lerxate fa
leeram ga. 3 Moomu peeñu nirook peeñu ma ma
jëkkoona gis ba may dikk ca yàqum Yerusalem,
nirook ma woon ca tàkkal dexu Kebar. Ma daldi
daanu, dëpp sama kanam fa suuf. 4 Ba loolu
amee leeru Aji Sax ja jaare ca buntu penku ba,
dugg ca néeg Yàlla ba. 5 Ngelaw nag ne ma cas,
yóbbu ma ca biir ëttu biir ba, leeru Aji Sax ji
jekki fees néeg ba. 6 Ma dégg kuy wax ak man
ku féete fi biir néeg Yàlla bi, te fekk waa ji ma
dugal a ngi taxaw fi sama wet ba tey. 7 Mu ne
ma: «Yaw nit ki, sama màkkaanu ngàngunee
ngi, bérab bii laay teg samay tànk, di fi dëkke
fi digg bànni Israyil ba fàww. Bu waa kër Israyil
dellu teddadil sama tur wu sell, ñook seeni buur
ci seen gànctu, ak seen néewi buur yi ñuy denc
ci seeni jaamookaay. 8 Seen buur yi ñoo féetale
seen dëxi bunt ak seen jëni bunt ci sama weti
dëxi bunt ak sama jëni buntu kër. Miir doŋŋ a
doxoon diggante sama kër ak seen kër. Ñoo def
seen jëf ju siblu, ba teddadil sama tur wu sell,
ma mer, faagaagal leen. 9 Léegi nag nañu ma
sorele seen gànctu ak seen néewi buur yi, ndax
ma mana dëkk fi seen biir, ba fàww.

10 «Yaw nit ki, waxal waa Israyil ni kër gi wara
mel. Nañu kersawoo seeni ñaawtéef te ñu natt
nataalu kër gi. 11 Bu ñu kersawoo mboolem
seeni jëf nag, nanga leen xamal bindu kër gi ak

tëralinam aki duggukaayam aki génnukaayam, bindam bépp, ak dogali yoon yi mu laaj yépp. Nanga bind lépp, ñu gis, ba mana sàmm mboolem bindu kër gi, ak mboolem dogali yoon
yi mu laaj, te di ko jëfe. 12 Ndigalu yoon wi jëm
ci kër Yàlla gi ñu wara tabax mooy lii: ci kaw tund wi ak fi ko wër fépp, fu sella sell lay doon. Loolu mooy ndigalu yoon wi, ci wàllu kër Yàlla gi.»

Natt nañu sarxalukaay bi

13 Lii nag mooy dayoy sarxalukaay bi ciy xasab,
xasab bu ci nekk tegu yaatuwaayu catu loxo. Toogub sarxalukaay bi féete suuf, taxawaayam xasab la, yaatuwaayam di xasab, mu ànd ak kéméjam gu ko wër ba mu daj, te taxawaayu kéméj gi tollook yaatuwaayu catu loxo. Toogub
sarxalukaay bi noonu la bindoo. 14 Ñaari xasab
a dox diggante toogu bi ci suuf, ba ci cat li ngay jëkka jot, te yaatuwaayu cat li di xasab. Ñeenti xasab a dox diggante cat li ngay jëkka jot, ba
ca cat la ca kaw, te yaatuwaayam it di xasab.
15 Taxawaayu taalub sarxalukaay bi féete kaw
ñeenti xasab la, ñeenti béjjén sampe ci ñeenti
coll yi, coll wu nekk, benn béjjén. 16 Lakkukaayu
sarxalukaay bi ab kaare la, wet gu ci nekk di
fukki xasab ak ñaar. 17 Kon toogub lakkukaay
bi fukki xasab ak ñeent la ci ñeenti wetam, dib kaare, kéméj gi wër toogu bi am taxawaayu genn-wàllu xasab, te toogub lakkukaay bi, wëre lakkukaay bi cat lu yaatoo xasab. Dëggastal bi ñuy yéege ci sarxalukaay bi nag penku la féete.

Sàrtal nañu sarxalukaay bi

18 Waa ji ne ma: «Yaw nit ki, Boroom bi Aji
Sax ji dafa wax ne: Lii mooy dogali yoon yi
jëm ci sarxalukaay bi, bés bu noppee, ci wàllu
saraxi rendi-dóomal, ak deret ji ñu ci wara tuur.
19 Sarxalkati Leween ñi askanoo ci Cadog, te
jege ma, ngir di ma liggéeyal, kàddug Aji Sax
jee, nanga leen jox yëkk wu ndaw, muy saraxu
póotum bàkkaar. 20 Nga sàkk ci deret ji, taqal
ci ñeenti béjjéni sarxalukaay bi, ak ñeenti colli
kaw gi ak ci kéméj gi ba mu daj, nga laabale ko
sarxalukaay bi, defale ko ko njotlaayam. 21 Nga
génne bérab bu sell bi yëkku saraxu póotum
bàkkaar mi, te nga lakk ko bérab ba mu ware
ci ëttu kër Yàlla gi. 22 Bésub ñaareel ba nanga
indi ab sikket bu amul sikk, muy saraxu póotum
bàkkaar bu ñuy laabale sarxalukaay bi; ñu
laabale ko sarxalukaay bi, na ñu ko laabale woon
yëkk wu ndaw wa. 23 Boo ko laabalee noonee ba
noppi, nanga sàkk aw yëkk wu ndaw wu amul
sikk ak kuuy mu amul sikk. 24 Nga boole indi
fi kanam Aji Sax ji, sarxalkat yi suy leen xorom,
ñu def leen saraxu rendi-dóomal, ñeel Aji Sax ji.
25 Diiru juróom ñaari fan ngay joxe bés bu nekk
ab sikketu póotum bàkkaar akaw yëkk akum
kuuy, te na lu ci nekk mucc sikk. 26 Diiru juróom
ñaari fan lañuy def njotlaayal sarxalukaay bi,
setal ko, doore ko sasu sarxalukaay bi. 27 Bu àpp
boobu matee, la ko dale ca bésub juróom ñetteel
ba, na sarxalkat yi joxe ci kaw sarxalukaay bi,
seen saraxi rendi-dóomal, ak seen saraxi cant
ci biir jàmm, ma daldi leen nangul. Kàddug

Boroom bi Aji Sax jee.»

44

Ay jagle ñeel na boroom jal bi

1 Ba loolu amee waa ji delloo ma ca mbaaru
biti bu kër Yàlla ba féete penku, fekk bunt ba
tëje. 2 Aji Sax ji ne ma: «Mbaar mii, buntam
day dëkke tëje. Kenn du ko tijji, kenn du ci jaare
ndax Aji Sax ji Yàllay Israyil fii la dugge. Kon
nag na tëje. 3 Boroom jal bi* nag, gannaaw mooy
boroom jal bi, sañ na faa tooge, lekk fi kanam Aji
Sax ji. Waaye ci dal-luwaayu mbaar mi lay dugge
te fi lay génne itam.»

Jege bérab bu sell bi du wàllu ñépp

4 Gannaaw loolu waa ji jaarale ma ca buntu
bëj-gànnaar ba ca kanam néeg ba, ma jekki gis
leeru Aji Sax ji fees néeg Aji Sax ji. Ma daanu,
dëpp sama kanam fa suuf. 5 Aji Sax ji ne ma:
«Yaw nit ki, xippil, ubbil say nopp te def sa
xel ci mboolem lu ma la wax ci wàllu dogali
yoon yi jëm ci kër Aji Sax ji ak mboolem digali
yoonam. Defal sa xel bu baax ci duggukaayi
kër gi ak mboolem génnukaayi bérab bu sell
bi. 6 Nanga wax fippukati waa kër Israyil yii,
ne leen: Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
Yeen waa kër Israyil, seen jëf ju siblu ji jépp
doy na sëkk. 7 Bu ngeen ma daan indil sama
céru ñam, muy nebbon, di deretu sarax yi,
dangeen di dugalaale sama biir bérab bu sell bi
ay doxandéem yu xaraful, du ci jëmm, du ci xol.

* **44:3** 44.3 Seetal ci 34.23-24 ak 37.24-25.

Noonu ngeen sobeele sama kër gi. Fecci ngeen
sama kóllëreek yeen ndax seen jépp jëf ju siblu.
8 Dénkoowuleen dénkaane yi jëm ci sama yëf yu
sell yii, xanaa di ko dénk ñeneen ñu koy dénkoo
fi sama biir bérab bu sell bi.» 9 Boroom bi Aji Sax
ji dafa wax ne: «Bépp doxandéem bu xaraful ci
xol, xaraful ci jëmm, bumu duggati sama bérab
bu sell bi, muy doxandéem bu mu mana doon,
bu dëkk ci biir bànni Israyil.

Leween ñi am nañu seen wartéefi bopp

10 «Leween ñi ma sore woon ba bànni Israyil
jàddee, ba dëddu ma, di topp seen kasaray tuur,
ñooy gàddu seenu ay. 11 Ay surga aki fara bunti
kër rekk lañuy doon ci sama bérab bu sell bi, te
ñooy tegoo liggéeyu kër gi. Ñooy rendil xeet wi
saraxu rendi-dóomal, ak gépp jur gu ñuy sarxal,
te ñooy nekk ci waawu xeet wi, di leen surgawu.
12 Gannaaw ñoo doon dox diggante xeet week
seen kasaray tuur, ba yóbbe leen ay wu leen
gàllankoor, maa leen giñal ne, kàddug Boroom
bi Aji Sax jee, ñooy gàddu seenu ay. 13 Buñu ma
jege, di ma sarxalal, buñu jege sama lenn lu sell
ak lu sella sell. Ñooy gàddu seen toroxte ak seen
añu jëf ju siblu ji ñu def. 14 Waaye maa leen di def
ñuy nit ñiy dénkoo dénkaaney kër gi ci mboolem
liggéey bu mu laaj, ak mboolem lees di def ci biir.

Askanu Cadog am nañu seen wartéefi bopp

15 «Waaye sarxalkat yiy Leween, sëtoo ci
Cadog, te daa dénkoo dénkaaney bérab bu sell
bi ba bànni Israyil jàddee, ñooñoo may jege, di
ma liggéeyal; ñooy dikk fi man, di indi saraxi

nebbon ak deret. Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
16 Ñoom doŋŋ ay dugg sama bérab bu sell bi,
ñoom doŋŋ ay jege sama taabal, di ma liggéeyal,
di dénkoo sama ndénkaane.
17 «Bu ñu dee jàll buntu ëttu biir bi, yérey
lẽe lañuy sol. Buñu sol ndimol kawaru jur, bu
ñuy liggéey fu wees buntu ëttu biir bi, jëm ca
biir-a-biir. 18 Kaalag lẽe lanuy kaalawoo, tubéyu
njiitlaayu lẽe lañuy jiital, te duñu sol dara lu leen
di ñaqloo. 19 Bu ñuy génn ca ëttu biti ba, ëtt
ba mbooloo may yem, nañu summi seen yére
ya ñuy sarxale, fat yére ya ca néeg yu sell ya,
daldi sol yeneen yére, ndax baña sédd mbooloo
mi sellnga, di leen lor†.
20 «Buñu watu nel, buñu jañu, waaye nañu
dagg seen kawar ba mu yem. 21 Biiñ, bu ko benn
sarxalkat naan, buy dugg ci ëttu biir bi. 22 Ab
jëtun ak ku ñu fase, sarxalkat du ko jël jabar. Su
dee janq bu askanoo ci waa kër Israyil mbaa ab
jëtun bu sarxalkat doon denc, sañ nañu koo jël.
23 Sama ñoñ nag nañu leen ràññeeloo lu sell ak
lu sellul; te xamal leen lu set ak lu sobewu.
24 «Bu jote amee, ñoom ñooy àtte, ba dogal
àtte bi ci sama àttey yoon. Sama digal yeek sama
dogali yoon yi jëm ci sama màggal yépp, ñoo koy
sàmm, te sama bési Noflaay, ñoo koy sellal.
25 «Nit ku dee nag, ab sarxalkat du ko jege, di
sobeel boppam, ndare ki dee di baayam mbaa
ndeyam, mbaa doomam ju góor, mbaa ju jigéen,
mbaa doomu ndeyam ju góor mbaa ju jigéen

† **44:19** 44.19 Aay na ciképp ku ñu sellalul, muy laal mbaa ñu di ko laalal lenn lu sell. Man na cee dee sax. Seetal ci *2.Samiyel* 6.6-7.

ju amul jëkkër, ba mu sañ caa sobeel boppam.
26 Su ni demee ba mu sobeel boppam, na setlu
te négandiku juróom ñaari fan, doora dellu ca
liggéeyam. 27 Bés ba muy dellu ca ëttu biir ba,
ngir liggéey ca biir bérab bu sell ba, na indi
saraxu póotum bàkkaar. Kàddug Boroom bi Aji
Sax jee.

28 «Sarxalkat yi am nañu seen céru bopp: man
maay seen cér. Du jenn moomeel ju ngeen leen
di jox ci suufas Israyil. Man maay seen moomeel.
29 Saraxu pepp ak saraxu póotum bàkkaar ak
saraxu peyug tooñ, ñoom ñoo koy lekk, te lépp
lu ñu jagleel Aji Sax ji ci Israyil, ñoo koy moom.
30 Li gën ci mboolem ndoortel meññeef, ak seen
bépp jooxe ak bu mu mana doon, sarxalkat yee
ko moom. Li gën ci seen notu sunguf, nangeen
ko jox sarxalkat yi, ndax barke wàccal seen kër.

31 «Gannaaw loolu mboolem lu médd mbaa lu
ñu fàdd, muy boroomi laaf akug jur, sarxalkat yi
duñu ko lekk.

45

Lu jëm ci suuf si ñu jagleel Aji Sax ji

1 «Bu ngeen demee bay tegoo réew mi bant
ngir séddoo ko, nangeen jooxeel Aji Sax ji dogu
suuf bu gudde ñaar fukki junniy xasab ak
juróom (25 000), yemook fukki kilomeetar ak
ñett, yaatoo ñaar fukki junniy (20 000) xasab,
yemook fukki kilomeetar ak genn-wàll. Suuf
soosu sépp ba fa mu yem, lu sell lay doon.
2 Biir pàkk boobu, nañu ci waccal bérab bu sell
bi ab dénd bu kaare, wet gu nekk di juróomi

téeméeri xasab, yemook ñaar téeméeri meetar
ak juróom fukk; ak bayaal bu wër dénd bi,
yaatoo juróom fukki xasab, yemook ñaar fukki
meetar ak juróom wet gu nekk. 3 Ci biir dogu
suuf bu mag boobu gudde ñaar fukki junniy
xasab ak juróom (25 000) te yaatoo fukki junniy
xasab (10 000), yemook juróomi kilomeetar ak
xaajaat, ci ngay nattal bérab bu sell bi, di fu sell
fee sell. 4 Bérab bu sell a ngoog bu ñuy sàkke ci
réew mi, ñeel sarxalkat yiy liggéey ci bérab bu
sell bi, tey jege Aji Sax ji, di ko liggéeyal. Foofu
lañuy am ay kër te foofu lañuy beral ab pàkk
bérab bu sell bi. 5 Beneen dénd bu gudde ñaar
fukki junniy xasab ak juróom (25 000), yaatoo
fukki junniy xasab (10 000), na ñeel Leween ñiy
liggéeyal kër Yàlla gi, ngir ñu am dëkk yu ñu
dëkke.

6 «Suufas dëkk bi, nanga ko àppal yaatuwaayu
juróomi junniy xasab (5 000) ak guddaayu ñaar
fukki junniy xasab ak juróom (25 000), mu làng
ak dog bi ñu sàkkal bérab bu sell bi. Suuf soosu
na ñeel waa kër Israyil gépp. 7 Boroom jal bi
nag, nañu ko jagleel ñaari wet yi séq suufas
bérab bu sell beek pàkkub dëkk bi. Suufas buur
soosu jóge sowu ba géej ga, jógeeti penku ba
fa Israyil yem, na guddaayam tollook guddaayu
suufu giirug Israyil gu ci nekk. 8 Loolooy doon
céru suufu boroom jal bi ci Israyil. Su ko defee
boroom jal yi ma fal dootuñu xañ sama ñoñ suuf.
Dañuy wacce giiri waa kër Israyil li des ci réew
mi.

Sàrt yii war na boroom jal bi ci wàllu kër Yàlla

gi
9 «Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Yeen
ñiy tooge jalu Israyil, na doy nag! Coxor geek
jaay-doole bi, baleen ko. Njub ak njekk ngeen
war di jëfe. Bàyyileen di nangu sama alali
ñoñ. Boroom bi Aji Sax jee ko wax. 10 Seen
màndaxekaay na doon njub, efab nattukaayu
sol-sotti di njub, seen bat bi ñuy natte lu ñuy xelli
di njub. 11 Na benn efa ak benn bat yem dayo, lu
ci nekk wara def céru fukkeelu benn omer*, bi
yemook ñaar téeméeri liitar ak ñaar fukk (220),
mbaa téeméeri kilo ak juróom fukk (150). Te na
benn omer di dayo bi ngeen di natte. 12 Benn
siikal, na wecciku ñaar fukki gera†, te boo boolee
nattu ñaar fukki siikal, ak nattu ñaar fukki siikal
ak juróom, ak nattu fukki siikal ak juróom, mu
wara wecciku benn natt bi ñuy wax miin.
13 «Lii nag mooy doon seenub jooxe: muy
bele, di lors, na doon seen benn céru juróom
benn fukkeelu meññeef, di ñaari kilook genn-
wàll ci téeméeri kilook juróom fukk yu nekk.
14 Su dee ag diw, bat bi ñuy natte lu ñuy xelli
lañu koy natte, benn bat yemook fukkeelu natt
bi ñuy wax omer, mbaa fukkeelu natt bi ñuy
wax kor, di ñaari liitar yu tombal ñaar (2,2) ci
ñaar téeméeri liitar ak ñaar fukk (220) yu nekk.
15 Ci wàllu parluy Israyil, benn ay génn ci ñaar

* **45:11** 45.11 benn omer am na ñu jàpp ne mu ngi tollook ñeenti téeméeri liitar ak juróom fukk, mbaa ñetti téeméeri kilo. Natt yii, seeni dayo daan na soppiku, topp jamono yaak bérab ya ñu ko daan jëfandikoo. † **45:12** 45.12 Moo doon natt ba gënoona tuut ci wàllu diisaay, yemook genn-wàllu garaam.

téeméeri gàtt yu ne, gàtt yooyu ñeel saraxi pepp,
ak saraxi rendi-dóomal, ak saraxi cant ci biir
jàmm ngir njotlaayal askan wi. Kàddug Boroom
bi Aji Sax jee. 16 Boobu jooxe, mboolem waa
réew mee ciy def seen loxo, indil ko ki tooge
jalub Israyil. 17 Li war ki tooge jal bi, saraxu
rendi-dóomal ci la, ak saraxu pepp, ak saraxi
biiñ yi ñuy joxe bésu màggal, yu mel ni màggali
Terutel weer ak bési Noflaay, ak yeneen bés
yu bànni Israyil taamoo daje. Moom it mooy
joxe saraxu póotum bàkkaar, ak saraxu pepp,
ak saraxu rendi-dóomal, ak saraxu cant ci biir
jàmm ngir njotlaayal waa kër Israyil.

18 «Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Benn
fanu weer wi jëkk, nanga jël yëkk wu ndaw
wu amul sikk ngir laabal bérab bu sell bi.
19 Sarxalkat bi day sàkk ci deretu saraxu póotum
bàkkaar boobu, taqal ci jëni bunt yi, ak ñeenti
colli kaw sarxalukaay bi, ak jëni buntu ëttu biir
bi. 20 Noonu it ngay def ca juróom ñaareelu
fanu weer wa, ngir daboo ko nit ku jàdd yoon
te yégu ko mbaa teyu ko. Su ko defee ngeen def
njotlaayal kër Yàlla gi.

21 «Fukki fan ak ñeent ci weer wu jëkk wi
mooy seen màggalu bésub Mucc ba. Juróom
ñaari fan la màggal giy am, te mburu mu amul
lawiir lañu ciy lekk. 22 Bés boobu la ki tooge
jal bi di joxeel boppam ak mboolem waa réew
mi, yëkk wu ndaw wuy doon saraxu póotum
bàkkaar. 23 Juróom ñaari fan yooyu dina sarxal
Aji Sax ji bés bu nekk juróom ñaari yëkk yu
ndaw ak juróom ñaari kuuy yu amul sikk, def
ko saraxu rendi-dóomal, ak ab sikketu sarax ngir

peyug tooñ, bés bu nekk. 24 Yëkk wu ci nekk ak
kuuy mu ci nekk, da koy booleek saraxu benn
efab‡ pepp, di fukki kiloy pepp ak juróom, ak
efab pepp bu ne, benn xiinu diw, di ñetti liitari
diw ak genn-wàll.
25 «Ci wàllu màggal giy door fukki fan ak
juróom ci juróom ñaareeli weer wi§, na ki
tooge jal bi def niki ci màggalu bésub Mucc
ba. Juróom ñaari fan, yi màggal giy def, yenn
sarax yooyii rekk lay joxe, muy saraxu póotum
bàkkaar, ak saraxu rendi-dóomal, ak saraxi
pepp ak diw.

46

1 «Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Buntu
ëttu biir bi féete penku, na tëje diiru juróom
benni fan yi ñuy liggéey. Waaye bésub Noflaay
ba cay topp, na ubbiku. Bésub Terutel weer it,
na ubbiku. 2 Na ki ci jal bi jaare ci dal-luwaayu
mbaar mi féete biti te na yem ci jëni buntu ëttu
biir bi. Na fa xaar sarxalkat yi def saraxu rendi-
dóomalam, ak saraxi cantam ci biir jàmm. Su
ko defee mu sujjóot ci dëxu bunt bi, ba noppi,
génn. Bunt bi nag du tëje ba ngoon jot. 3 Bésub
Noflaay ak Terutel weer, baadooloy réew mi ci
bunt boobu lañuy sujjóote fi kanam Aji Sax ji.
4 «Saraxu rendi-dóomal, bi ki ci jal biy indil Aji
Sax ji bésub Noflaay, juróom benni xar yu ndaw

‡ **45:24** 45.24 benn efa, am na ñu jàpp ne fanweeri kilo lay tollool, benn xiin wara tollook juróom ñetti liitar, lim yooyu mat ñaari yoon li nu am fii. § **45:25** 45.25 Màggalu bési Mbaar yi lay doon. Seetal ci *Sarxalkat yi* 23.33-34.

yu amul sikk lay doon, ak kuuy mu amul sikk.
5 Saraxu pepp biy ànd ak kuuy mi benn efa* lay
doon, di fukki kiloy pepp ak juróom, ak dayob
pepp bu mu àttan buy ànd ak xar yu ndaw yi ak
xiinu diw, yemook ñetti liitari diw ak genn-wàll
ci efab pepp bu nekk. 6 Bésub Terutel weer, wenn
yëkk wu ndaw lay doon wu amul sikk ak juróom
benni xar yu ndaw akam kuuy, te lépp mucc sikk.
7 Na ci boole saraxu benn efab pepp buy ànd ak
yëkk wi, ak benn efab pepp ngir kuuy mi, ak lu
mu man ci pepp, mu booleek xar yu ndaw yi, ak
benn xiinu diw ci efab pepp bu nekk.

8 «Dal-luwaay bunt, bi ki ci jal biy jaare duggsi,
fi lay jaare génn. 9 Baadooloy réew mi nag bu
ñuy teewesi bésub ndaje fi kanam Aji Sax ji, ku
ci jaare mbaaru buntu bëj-gànnaar, di sujjóotsi,
bu noppee na jaare mbaaru buntu bëj-saalum
ba. Te ku dugge mbaaru buntu bëj-saalum, bu
noppee na génne mbaaru buntu bëj-gànnaar
ba. Deesul delloo bunt bi nga dugge. Bunt bi
mu jàkkaarlool lees di génne. 10 Ki ci jal bi ci
boppam, bu baadoolo yiy dugg, na duggandook
ñoom, bu ñuy génn, mu génnandook ñoom.

11 «Su dee bési màggal ak bési ndaje yi, saraxu
pepp mi benn efa lay doon ngir yëkk wi, yemook
fukki kilook juróom, ak benn efa ngir kuuy mi,
ak dayo bu ñu àttan ngir xar yu ndaw yi, efab
pepp bu ne ànd ak benn xiinu diw, di ñetti liitar
ak genn-wàll.

12 «Buntu ëttu biir bi féete penku it lañuy
ubbil ki ci jal bi, buy joxe saraxu yéene: muy

* **46:5** 46.5 benn efa: seetal ci 45.24.

saraxu rendi-dóomal, di saraxu cant ci biir jàmm, di beneen saraxu yéene bu ñeel Aji Sax ji, ngir mu joxe saraxu rendi-dóomalam, mbaa saraxu cantam ci biir jàmm, ni mu koy defe ci bésub Noflaay. Bu noppee, génn, ñu tëj bunt bi.

13 «Am xarum menn at mu amul sikk lees di
defal Aji Sax ji bés bu nekk saraxu rendi-dóomal,
te suba su ne lees koy def. 14 Nañu ci boole suba
su ne benn céru juróom benneelu efab pepp, yemook ñaari kilook liibar, ànd ak liitaru diw, yemook benn céru ñetteelu xiinu diw buy tooyal sunguf si. Loolooy saraxu pepp mi, ñeel Aji Sax
ji, di dogali yoon yu sax dàkk. 15 Muy xar mu
ndaw mi, di saraxu pepp mi, di diw gi, suba su nekk lees koy def, muy saraxu rendi-dóomal bu sax dàkk.

Boroom jal bi sañul lépp ci suufam

16 «Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: Su ki
ci jal bi mayee kenn ci doomam yu góor lenn ci céru suufam, kookoo koy jagoo, te alal jooju,
céru doomi kooka lay doon. 17 Waaye su ki ci
jal bi mayee kenn ciy surgaam lenn ci suufam, ba keroog atum Yiwiku ma rekk la surga ba di moom suuf sa, waaye bu atum Yiwiku teewee, suuf si day dellu ci loxol ki ci jal bi. Suuf soosu,
céru doomi boroom jal bi doŋŋ lay doon. 18 Ki ci
jal bi nag du nangu lenn ci suufas baadoola yi, di leen xañ seen alal. Alalu boppam doŋŋ la saña sédd doomam yu góor. Su ko defee kenn ci sama ñoñ du ñàkk alalam.»

Sàkkal nañu kër Yàlla gi ay waañ

[19] Ba loolu amee waa ja génneeti ma ca
jàllukaay ba feggook buntu bëj-gànnaar. Mu
dugal ma ca néeg yu sell ya ñu beral sarxalkat
yi. Ndeke bérab a nga foofa ca ruq ba, ca biir-a-
biir, ca wetu sowu. [20] Mu ne ma: «Bii bérab, fi la
sarxalkat yiy togge yàppu saraxu peyug tooñ ak
saraxu póotum bàkkaar, di fi lakk saraxu pepp
mi, ngir baña génne lenn lu sell ca ëttu biti ba,
bay sédd nit ñi sellnga gu leen di lor.»

[21] Gannaaw loolu waa ji génneeti ma ba ci ëttu
biti bi, yóbbu ma ci ñeenti collam yépp. Ndeke
coll wu ci nekk, ber nañu ca ëtt bu ndaw, [22] bu
gudde ñeent fukki xasab, yaatoo fanweeri xasab,
te ñeenti ëtt yu ndaw yi ci coll yi yépp a tolloo.
[23] Ñeenti ëtt yu ndaw yi, bu ci nekk miir bu gàtt
a ko ub, ay toggukaay tege ci suufam, leru miir
bi ba mu daj. [24] Waa ji ne ma: «Lii mooy waañ
yi liggéeykati kër Yàlla gi di togge yàppu saraxi
askan wi.»

47

Am wal balle na kër Yàlla ga

[1] Waa ji nag delloo ma ca buntu néeg Yàlla
ba. Gisuma lu moy am ndox muy balle ci
suuf, di génne ci dëxu buntu penku bi. Kanam
néeg baa ngi féete penku, ndox miy wale wetu
bëj-saalumu néeg bi, fa féeteek bëj-saalumu
sarxalukaay bi. [2] Mu génnee ma buntu bëj-
gànnaar, wërale ma ca buntu biti ba féete
penku. Gisuma lu moy ndox muy wale ci suufu
buntu penku bi, ci wetu bëj-saalum.

3 Waa jaa nga jubal penku, ŋàbb buumu
nattukaayam, daldi natt junniy xasab. Mu jàlle
ma ba foofa, ndox ma yem ma ci kostan. 4 Mu
nattaat yeneen junniy xasab, ndox ma yem ma
ciy óom. Mu dellu natt junniy xasab, jàlle ma,
ndox ma yem ma ci ndigg. 5 Mu nattati yeneen
junniy xasab, wal ma xóot ba manatumaa xuus,
ba jàll. Maneesatu koo jàlle tànk, xanaa féey.

6 Mu ne ma: «Yaw nit ki, du gis nga ci?» Ba
loolu amee mu delloo ma ba ca tàkkal dex ga.
7 Ma agsi ca tàkkal dex ga, daldi yem ci garab yu
baree bare ci ñaari weti dex gi yépp. 8 Waa ji
ne ma: «Ndox mii mu ngi jëm diiwaanu penku,
wàcci jooru Araba, jàlli biir géeju Xorom ga. Te
bu ndox mi duggee biir géej, géeju ndox mu
bon ma, ndox ma day daldi neex. 9 Mboolem
mbindeef muy def ndiiraan day daldi mana
dunde mboolem fu wal mii jëm. Jën yi day takku
lool ngir la fa ndox mii àgg, ba neexal mooma
ndox. Mboolem fu wal mii àkki daal, lépp a fay
dund. 10 La ko dale Engedi ba Eneglayim, ay
nappkat lay doon. Ñu weer seeni caax ci tefes
gi. Wirgoy jën wu am géej gu mag ga rekk, dina
am foofa, bare lool. 11 Waaye tan yaak déeg ya
mu feggool du neexaat, xorom saa koy féetewoo.
12 Wirgoy garab yu ñuy lekk yu nekk ñooy saxe
ñaari weti wal ma. Xob ya du lax, doom ya du
rag, xanaa di meññ weer wu nekk, ndax ndox mi
koy suuxat ca bérab bu sell ba lay wale. Meññeef
ma, ñu lekk; xob ya, ñu fajoo.»

Aji Sax ji joxe na kemuy réew mi ñuy séddoo

13 Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne: «Fukki
giiri Israyil yeek ñaar nag, kemi céri suufi réew
mi ñuy séddoo, nii la wara tëdde: na wàllu
giirug Yuusufa di ñaari cér. 14 Nangeen ko
séddoo, ku nekk yem ak sa mbokk cér, ndax
maa giñal seeni maam, ne dinaa leen ko jox.
Kon réew mii, seen cér bu leen lew la. 15 Na
lii di kemu réew mi ci wetu bëj-gànnaar: géej
gu mag ga lay dale, topp yoon wa jaare Ettlon ak
Lebo Amat, ak Cedàdd, 16 jaare dëkk yi ñuy wax
Berota ak Sibrayim te nekk diggante réewum
Damaas ak Amat, jaare Àccer Tikon, fa digalook
Oran. 17 Kon kemu googu day dale Géej gu mag
ga, ba àgg gox ba ñuy wax Àccar Enan ca penku
ba. Kemu bëj-gànnaaram di Damaas ak Amat.
Loolooy wàllu bëj-gànnaaram. 18 Kemu penku
ba day dale diggante Oran ak Damaas, topp xuru
Yurdan, diggante diiwaanu Galàdd ak réewum
Israyil, dem ba àgg Tamar ca géeju penku ba*.
Loolooy wàllu penkoom. 19 Wetu bëj-saalum,
kemu ga day dale fa Tamar ba ca xuru Meriba ca
Kades, daldi leru walu Misra ma, ba àkki géej gu
mag ga. Loolooy wàllu bëj-saalumam. 20 Wetu
sowu, géej gu mag gaay doon kemu ga, dale
bëj-saalum ba ca Lebo Amat ca bëj-gànnaar.
Loolooy wàllu sowoom.

21 «Suuf si ci diggante kemu yooyu, nangeen ko
séddale giiri Israyil yi. 22 Nangeen ko tegoo bant,
séddoo ko ci seen biir, yeen ak doxandéem yi
sanc ci seen digg te jaboot ci réew mi. Nangeen
leen jàppe ni ay njuddu-ji-réew fi digg Israyil.

* **47:18** 47.18 géeju penku ba, mooy géeju Xorom ga.

Nañu am seen céru suuf ni yeen, bokk ci yem
ak giiri Israyil. 23 Ak giir gu ci doxandéem
bi mana wàlli, foofa ngeen koy féetale céru
suufam. Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

48

Daggal nañu suuf giiri bëj-gànnaar

1 «Lii mooy limeefu giiri Israyil, ak céru suuf bi
giir gu ci nekk di féetewoo. Céru Dan moo féete
catu bëj-gànnaar. Kemoom day topp yoonu
Ettlon ba Lebo Amat, jàll ba Àccar Enan ga
digalook Damaas, Amat féete ko bëj-gànnaar.
Suufas Dan day jàpp penku ba sowu, ca géej gu
mag ga, di benn pàcc. 2 Suufas Aser day digalook
sos Dan, jàpp, moom it, penku ba sowu, di benn
pàcc. 3 Suufas Neftali day digalook sos Aser, jàpp
penku ba sowu, di benn pàcc. 4 Suufas Manase
day digalook suufas Neftali, jàpp penku ba sowu,
di benn pàcc. 5 Suufas Efrayim day digalook
sos Manase, jàpp penku ba sowu, di benn pàcc.
6 Suufas Ruben day digalook sos Efrayim, jàpp
penku ba sowu, di benn pàcc. 7 Suufas Yuda day
digalook sos Ruben, jàpp penku ba sowu, di benn
pàcc.

Daggal nañu Aji Sax ji céram bu sell

8 «Suuf sa digalook Yuda ca wetu bëj-
gànnaaram, te dale penku ba sowu, mooy doon
pàkk bi ñuy jooxe. Ñaar fukki junniy xasab ak
juróom (25 000), fukki kilomeetar ak ñett, lay
yaatoo, gudde ni suufas genn giir gu ci nekk,
te bérab bu sell bi nekk ci digg bi. 9 Pàkk

bi ngeen di jooxeel Aji Sax ji ci dog boobu,
day am guddaayu ñaar fukki junniy xasab ak
juróom (25 000) yemook fukki kilomeetar ak
ñett ak yaatuwaayu fukki junniy xasab (10 000),
di juróomi kilomeetar ak xaajaat. 10 Cér bu
sell a ngoog, ñeel sarxalkat yi. Ñaar fukki
junniy xasab ak juróom (25 000) lay am wetu
bëj-gànnaar, yaatoo fukki junniy xasab (10 000)
wetu sowu, yaatoo fukki junniy xasab (10 000)
wetu penku, gudde ñaar fukki junniy xasab ak
juróom (25 000) wetu bëj-saalum, te bérabu Aji
Sax bu sell bi nekk ci digg bi. 11 Dig-digal bu sell
boobu, na ñeel sarxalkat yi askanoo ci Cadog,
ñoom ñi sàmmoon sama ndénkaane, baña ànd
ak bànni Israyil, di lajj ni seen yeneen bokki
Leween ñi. 12 Jooxeb suufas réew mi, nañu
ci jooxeel sarxalkat yi bérab bu sella sell, mu
feggook suufas Leween ñi. 13 Na suufas Leween
ñi digalook sos sarxalkat yi, di pàkk bu gudde
ñaar fukki junniy xasab ak juróom (25 000),
te yaatoo fukki junniy xasab (10 000). Bu ci
nekk na am guddaayu ñaar fukki junniy xasab
ak juróom (25 000) ak yaatuwaayu fukki junniy
xasab (10 000). 14 Cér boobu mooy tànnéefu
suuf si. Maneesu cee jaay, mbaa di ci weccikoo
lenn, te lenn du ci tàbbi ciy loxo, ndax cér bu sell
la, ñeel Aji Sax ji.

Daggal nañu suuf waa dëkk bi ak boroom jal bi

15 «Pàkk bay des ci yaatuwaayu dog boobu
dina yaatoo juróomi junniy xasab (5 000), gudde
ñaar fukki junniy xasab ak juróom (25 000);

suufas ñépp la pàkk boobu di doon, ngir dëkk
bi. Man naa doon ay dëkkuwaay aki parlu, te
na dëkk bi ci boppam féetewoo digg ba. 16 Na
dëkk bi bindoo ab kaare bu wet gi di ñeenti
junniy xasab ak juróomi téeméer (4 500), di
ñaari kilomeetar ak genn-wàll. 17 Parlub dëkk
bi nag, na féeteek ñeenti weti dëkk bi, te doon
fa wet gu nekk bayaal bu yaatoo ñaar téeméeri
xasab ak juróom fukk (250). 18 Fi feggook dog
bu sell bi ñu beral Aji Sax ji, dina des pàkk bu
ñuy bey, bu gudde fukki junniy xasab (10 000)
wetu penkub dëkk bi, ak beneen pàkk bu ni tollu
ci wetu sowu. Ca lañuy jële lekku liggéeykati
dëkk bi. 19 Waa dëkk bi koy bey, ci giiri Israyil
yépp lañuy bàyyikoo. 20 Mboolem pàkk boobu
ñuy jooxe, na doon kaare bu wet gi di ñaar fukki
junniy xasab ak juróom (25 000), te pàkk boobu
ñuy jooxe, pàkk bu sell bi ci la, dëkk bi, ci la.

21 «Li féete penku ak li féete sowu yépp nag te
des ci suuf si, gannaaw cér bu sell bi, ak suufas
dëkk bi, buur bi ci jal bee koy moom; wet gu ci
nekk yaatoo ñaar fukki junniy xasab ak juróom
(25 000), gii àkki kemu Israyil ga féete penku,
gee àkki kemu Israyil ga féete sowu, cér bu sell
beek kër gu sell gi nekk ci digg bi. 22 Kon suufas
Leween ñi ak suufas dëkk bi day bokk féete ci
diggu suufas boroom jal bi, suufas boroom jal bi
nekk diggante céru Yuda ba ca bëj-gànnaar, ak
céru Beñamin ca bëj-saalum.

Daggal nañu suuf giiri bëj-saalum

23 «Limeefu giiri Israyil yi ci des, seeni suuf nii
lay tëdde: Li dale kemu penku ba, ba ca géej gu

mag ga ca sowu, benn pàcc lay doon, Beñamin
féetewoo ko. 24 Suufas Simeyon feggook sos
Beñamin, jàpp penku ba sowu, di benn pàcc.
25 Suufas Isaakar jàpp penku ba sowu, feggook
sos Simeyon, di benn pàcc. 26 Suufas Sabulon
feggook sos Isaakar, jàpp penku ba sowu, di benn
pàcc. 27 Suufas Gàdd feggook sos Sabulon, jàpp
penku ba sowu, di benn pàcc. 28 Suufas Gàdd,
kemug bëj-saalumam mooy doon kemug réew
mi. Day dale fa Tamar ca penku ba, ba ca yoonu
ndoxu Meriba ca Kades, leru walum Misra, ba
ca géej gu mag ga. 29 Noonu ngeen di séddalee
réew mi giiri Israyil yi, giir gu ci nekk, ngeen
dogale ko noonu céru suufam. Kàddug Boroom
bi Aji Sax jee.

Yerusalem: tur wu yees, fukki bunt ak ñaar, ni giir yi

30 «Bunti dëkk bi nag nii lay tëdde: Ñeenti
miiri dëkk bi, bu ci nekk day am guddaayu
ñeenti junniy xasab ak juróomi téeméer (4 500).
31 Miir bu ci nekk dina am ñetti bunt yu ñu
dippee ñetti giiri Israyil. Wetu bëj-gànnaar,
benn buntu Ruben ak benn buntu Yuda ak
benn buntu Lewi. 32 Wetu penku am miiru
ñeenti junniy xasab ak juróomi téeméer (4 500)
ak ñetti bunt: benn buntu Yuusufa ak benn
buntu Beñamin ak benn buntu Dan. 33 Wetu
bëj-saalum am miiru ñeenti junniy xasab ak
juróomi téeméer (4 500) ak ñetti bunt: benn
buntu Simeyon ak benn buntu Isaakar ak benn
buntu Sabulon. 34 Wetu sowu am miiru ñeenti
junniy xasab ak juróomi téeméer (4 500) ak
ñetti bunt: benn buntu Gàdd ak benn buntu

Aser ak benn buntu Neftali. 35 Wurmbalu dëkk bi bépp fukki junniy xasab ak juróom ñett (18 000) lay doon. Turu dëkk bi nag, dale ko ca bés ba, di “Aji Sax jaa ngi fi.”»

Kàddug Yàlla gi
Wolof Bible 2020 revision.
La bible en wolof; revision 2020

copyright © 2010, 2020 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Dialect: Regional Wolof

Translation by: La MBS

For complete copyright statement, please see http://sng.al/copyright
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-07-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 23 Jul 2020
eb088fb7-76e3-5c5f-ab35-a0da6cd8fd40